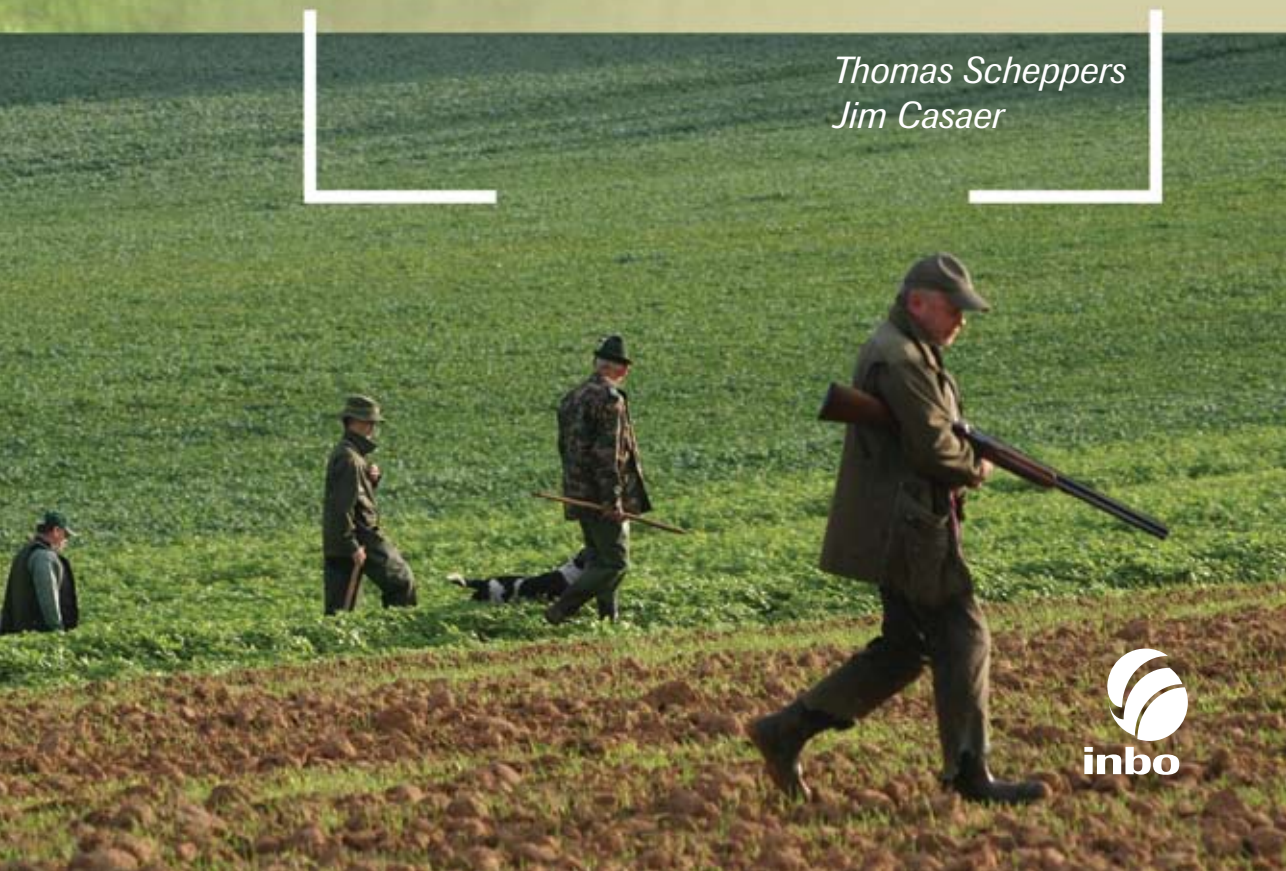

Wildbeheereenheden - Statistieken

Rapportering en verwerking over de periode 1998 - 2007

*Thomas Scheppers
Jim Casaer*

inbo

Auteurs:

Thomas Scheppers & Jim Casaer
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Met medewerking van:

Axel Neukermans & Jan Vercammen
Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) is het Vlaams onderzoeks- en kenniscentrum voor natuur en het duurzame beheer en gebruik ervan. Het INBO verricht onderzoek en levert kennis aan al wie het beleid voorbereidt, uitvoert of erin geïnteresseerd is.

Vestiging:

INBO Geraardsbergen - Gaverstraat 4 - 9500 Geraardsbergen
www.inbo.be

E-mail:

thomas.scheppers@inbo.be - jim.casaer@inbo.be

Wijze van citeren:

Scheppers, T. & Casaer, J. (2008). Wildbeheereenheden Statistieken - Rapportering en verwerking over de periode 1998 - 2007. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nr. 9, Brussel.

INBO.M.2008.9

D/2008/3241/271

ISBN 978-90-403-0285-5

Nur 940

Fotografie: Yves Adams (Vilda) (9, 30, 32, 38, 42, 48, 50, 54, 58, 62, 70, 78, 80, 82, 86) - Thomas Ceulemans (Hubertus Vereniging Vlaanderen) (cover-onder) - Erwin Christis (24) - Nicole De Groof (72) - Rudi Debruyne (19, 34, 44, 56, 76) - Misjel Decler (Vilda) (28, 52) - Ludo Goossens (Vilda) (36, 40, 46, 60, 64, 68) - Robert Henno (Wildlife Pictures) (74) - Philippe Moës (Wildlife Pictures) (26) - Paul Taylor (OSF/Wildlife Pictures) (66) - Igor Timmermans (cover-boven, 10, 23, 88) - Marjo Van Rijthoven (2) - Rollin Verlinde (Vilda) (84) - Thomas Vanderbeke (93)

Illustraties: Peter Twisk

Vormgeving: Nicole De Groof

Verantwoordelijke uitgever: Jurgen Tack

Druk: Corelio Printing

© 2008, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Deze mededeling is eveneens digitaal beschikbaar op www.inbo.be

Wildbeheereenheden Statistieken

Rapportering en verwerking over
de periode 1998 - 2007

Inhoudstafel

Inhoudstafel

1. Voorwoord	5
2. Inleiding en situering	6
3. Waarom WBE-gegevens verzamelen ?	7
4. Verband tussen WBE-gegevens en populatiegroottes	8
5. Materiaal en methode	10
Herkomst en karakteristieken van de gegevens	10
Beschikbare gegevens	11
Soorten	12
Monitoringsperiode	13
Statistische verwerking en weergave	13
▪ Inleiding	13
▪ Foutencontrole	13
▪ Het gemiddeld gerapporteerde afschot per 100 ha	14
▪ Spreiding van het gerapporteerde afschot per 100 ha	15
▪ Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen	16
▪ Trendanalyses per WBE van de gerapporteerde voorjaarsstand en het gerapporteerde afschot	16
▪ Bejagingsperiode	18
▪ Gewicht, lengte en voortplanting	19
6. Resultaten en discussie	20
Beschikbare gegevens	20
Grofwild	24
▪ Ree (<i>Capreolus capreolus</i>)	24

Klein wild	28
▪ Haas (<i>Lepus europaeus</i>)	28
▪ Fazant (<i>Phasianus colchicus</i>)	32
▪ Patrijs (<i>Perdix perdix</i>)	36
Waterwild	40
▪ Wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)	40
▪ Smient (<i>Anas penelope</i>)	44
▪ Grauwe gans (<i>Anser anser</i>)	48
▪ Canadese gans (<i>Branta canadensis</i>)	52
▪ Meerkoet (<i>Fulica atra</i>)	56
Overig wild	60
▪ Houtduif (<i>Columba palumbus</i>)	60
▪ Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	64
▪ Vos (<i>Vulpes vulpes</i>)	68
▪ Verwilderde kat (<i>Felis catus</i>)	72
Andere soorten	76
▪ Zwarte kraai (<i>Corvus corone</i>)	76
▪ Vlaamse gaai (<i>Garrulus glandarius</i>)	80
▪ Ekster (<i>Pica pica</i>)	84
7. Algemene conclusies	89
8. Nabeschuwing	91
9. Aanbevelingen	92
10. Dankwoord	94
11. Referenties	95
Bijlage. Jaarrapporten afschotstatistieken	96

Met deze publicatie presenteren we niet zonder trots een eerste overzicht van de wildbeheerstatistieken in Vlaanderen.

Voor het INBO is dit een manier om een zekere terugkoppeling te verzorgen naar de talrijke jagers en besturen van wildbeheereenheden die de laatste jaren deze gegevens verzameld hebben. De resultaten geven een eerste inzicht in het huidige afschot van de verschillende wildsoorten en in het voorkomen ervan in Vlaanderen. Ook mogelijke veranderingen in het gerapporteerde afschot en de geschatte voorjaarsstand worden toegelicht.

Door in 1998 de voorwaarden te bepalen voor de erkenning van een wildbeheereenheid door de overheid werd in Vlaanderen de start gegeven aan de officiële werking van de wildbeheereenheden. Het samenbrengen van jachtrechthouders in wildbeheereenheden moet leiden tot een gezamenlijke visie op het beheren van de lokale wildpopulaties en een gecoördineerde uitvoering ervan. De verantwoordelijkheid voor de duurzaamheid van het wildbeheer kwam zo meer in de schoot van de wildbeheereenheid te liggen.

Eén van de opdrachten van het INBO is de gegevens van de wildbeheereenheden te standaardiseren, te analyseren en te rapporteren. Door het standaardiseren is het mogelijk om de gegevens van de lokale wildpopulaties in de verschillende wildbeheereenheden samen te voegen en zo een eerste zicht te krijgen op de wildpopulatie in Vlaanderen, en op het beheer en gebruik ervan. Met deze publicatie wensen we de bestaande gegevens te documenteren en de resultaten van een eerste analyse kenbaar te maken.

Graag willen we de verschillende buitendiensten van het Agentschap voor Natuur en Bos bedanken die instaan voor het ingeven van de wildbeheerstatistieken in de Wildbeheerdatabank.

Deze mededeling had nooit tot stand kunnen komen zonder de goede en nauwe samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos, de wildbeheereenheden en de Hubertus Vereniging Vlaanderen. Deze mededeling geeft dan ook ten dele invulling aan onze samenwerkingsovereenkomsten met het ANB en de HVV.

We hopen tot slot dat deze publicatie zowel voor de verschillende doelgroepen betrokken bij het beheer en gebruik van wildsoorten in Vlaanderen, als voor de verantwoordelijke beleidsvoerders een nuttig, interessant en veel gebruikt document zal worden.

Dr. Jurgen Tack, administrateur-generaal

[2] Inleiding en situering

Jachtrechthouders in Vlaanderen kunnen zich op vrijwillige basis groeperen tot een wildbeheereenheid (WBE) met het oog op een beter op elkaar afgestemd beheer van het jachtwild in het bijzonder, en de overige fauna en flora in het algemeen. Sinds het Besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998^[1], kunnen WBE's erkend en gesubsidieerd worden indien ze voldoen aan een aantal voorwaarden. Een van deze voorwaarden is dat de WBE's jaarlijks hun voorjaarstellingen en afschotgegevens van het voorbije jaar melden aan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

De voorjaarstelling en afschotgegevens vormen de basis van het wildbeheerplan, waarin de WBE zijn visie over het beheer van het jachtwild aangeeft. De gegevens laten toe om de beheersmaatregelen op te volgen, te evalueren en zo nodig bij te sturen.

Naast deze lokale waarde vormen de WBE-gegevens een belangrijke bron van informatie over de toestand en het beheer van de wildsoorten op het niveau Vlaanderen. Het INBO heeft als taak om de gegevens van de WBE's in Vlaanderen te standaardiseren, te analyseren en te rapporteren. Een eerste uitgebreid rapport over de afschotgegevens van 1999 werd reeds gepubliceerd in 2002^[7]. Hierin werd echter opgemerkt dat een langere monitoringsperiode noodzakelijk is voor het uitvoeren van trendanalyses. Na deze publicatie zijn beknopte rapporten over de afschotgegevens van 2002 tot en met 2007 verschenen, die beschikbaar zijn op www.inbo.be en als bijlage bij dit rapport zijn opgenomen.

Sinds de eerste erkenning van WBE's in 1999 is het aantal erkende WBE's in Vlaanderen sterk toegenomen. Hierdoor stijgt ook de oppervlakte waarover gegevens beschikbaar zijn, zodat de gegevens nu gebiedsdekkender zijn. Bovendien beschikken we op dit ogenblik over gegevens over een periode van 10 jaar, voldoende om trendanalyses toe te laten.

Met deze publicatie beogen we een grondige rapportering en verwerking van de beschikbare WBE-gegevens te geven, inclusief trendanalyses van de gerapporteerde gegevens.

Deze publicatie wil de resultaten beschikbaar maken voor een zo breed mogelijk geïnteresseerd publiek. Met dit doel voor ogen wordt niet te sterk ingegaan op de gehanteerde statistische methoden.

Waarom WBE-gegevens verzamelen?

Het verzamelen van informatie over de geschatte voorjaarsstand en het aantal geschoten dieren per jachtsoort vormt een inherent deel van een duurzaam, adaptief, wildbeheer. Dit beheer vertrekt steeds vanuit een analyse van de huidige situatie of de situatie in het recente verleden. De geschatte wildstand en het verwezenlijkte afschot, samen met de evaluatie van de impact van de aanwezige wildstand op de belangen van andere doelgroepen vormen de basiselementen voor deze analyse.

Op basis hiervan worden de doelstellingen voor het toekomstig beheer bepaald; wil men een soort beperken in aantal, dient de schade veroorzaakt door een soort verminderd te worden, is er vraag naar meer afschot van een bepaalde soort vanuit oogstperspectief, is er vraag naar meer mogelijkheden tot bejaging of is er een maatschappelijke vraag tot bescherming van bepaalde soorten in het kader van populatieherstel.

Eenmaal de beheerdoelstellingen vastgelegd, dienen de vereiste beheermaatregelen bepaald te worden. Deze kunnen betrekking hebben op het aantal te schieten dieren (meer of minder afschot), op het veranderen van de manier van jagen bij een constant afschotquota ('zwaartepunt'-bejaging op schadegevoelige plaatsen, bepalen van rustzones, veranderen van het aantal jachtdagen) of op het uitvoeren van biotoopveranderende maatregelen (i.f.v. een of meerdere soorten).

Na verloop van tijd vormen de afschotstatistieken en de gegevens van de voorjaarsstand op hun beurt terug het uitgangsmateriaal om enerzijds na te gaan of de vooropgestelde maatregelen effectief uitgevoerd werden en anderzijds of de beoogde doelstellingen gehaald zijn. Op basis hiervan kunnen de maatregelen geoptimaliseerd worden en indien vereist kunnen tevens de doelstellingen bijgesteld worden.

Deze manier van werken kan zowel gehanteerd worden om het lokaal wildbeheer te evalueren op het niveau van een WBE, als ter evaluatie van de gevolgen van de beleidskeuzes en de hieraan gekoppelde wetgeving op het niveau Vlaanderen.

[4]

Verband tussen WBE-gegevens en populatiegroottes

Bij het lezen van dit rapport dient men zich bewust te zijn van de mogelijkheden en van de beperkingen bij de interpretatie van de WBE-gegevens en van de vertaling ervan naar de populatietrend van de soort in kwestie. In hoeverre de evoluties in de gerapporteerde afschotcijfers beschouwd kunnen worden als een weerspiegeling van de veranderingen in populatiegrootte in de herfst, dient immers per soort verder onderzocht te worden.

De volgende figuur illustreert de relatie van de schatting van de voorjaarsstand en het gerapporteerde afschot met de jaarlijkse populatiefluctuaties (fig. 1). Waar de voorjaarsstellingen informatie geven over de populatiedensiteit in het voorjaar, leveren de afschotgegevens geen rechtstreekse informatie over de najaarsstand, maar kunnen ze er wel een indicatie voor zijn.

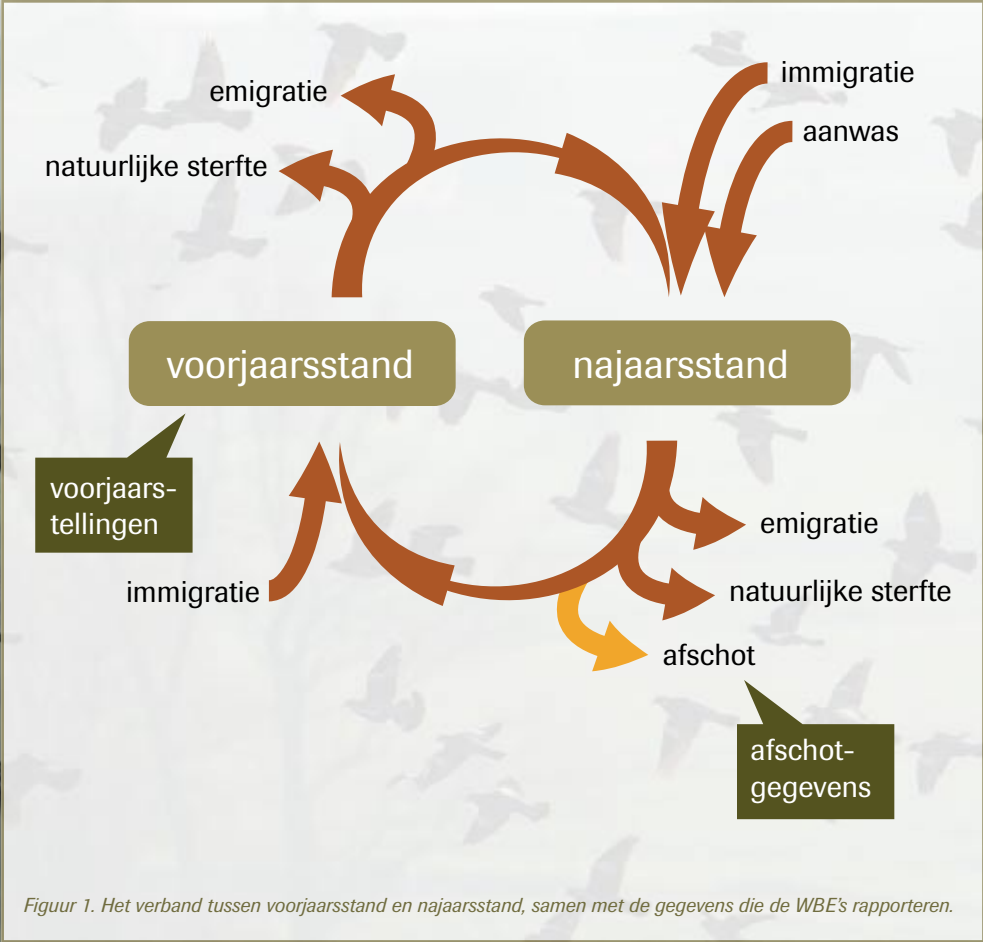
De grootte van het afschot wordt bepaald door drie hoofdfactoren. Vooreerst bepalen ecologische factoren hoe groot het afschot maximaal kan zijn, opdat de populatiegrootte constant blijft over de jaren heen.

Vervolgens bepalen maatschappelijke, socio-economische factoren in welke mate het afschot hiervan dient af te wijken. Zo zal het vooropgestelde afschot lager zijn dan het ecologisch mogelijke als een toename van de populatie omwille van maatschappelijke redenen nagestreefd wordt, bijvoorbeeld bij soortenherstel, terwijl het vooropgestelde afschot net hoger zal zijn indien het streefdoel is de populatiegrootte van een soort te doen afnemen, bijvoorbeeld bij overlast van soorten.

Tenslotte bepalen factoren zoals jachtethiek, persoonlijke visies en de geleverde jachtinspanningen in welke mate het vooropgestelde afschot effectief gerealiseerd wordt.

Hoewel de afschotgegevens informatie opleveren over het aantal dieren dat uit de populatie verwijderd wordt, ontbreekt echter nog aan een belangrijk element van het jachtgebeuren, namelijk de jachtinspanning. Door het ontbreken van informatie over mogelijke veranderingen in de geleverde 'jachtinspanning' vervaagt het verband tussen de aanwezige najaarspopulatie en het gerealiseerde afschot. Dit bemoeilijkt de interpretatie van het afschot.

Tenslotte kan, zonder bijkomend kwalitatief onderzoek, bij het interpreteren van dit soort informatie niet gecorrigeerd worden voor mogelijke over- of onderrapportering in het afschot. Dit neemt echter niet weg dat de verzamelde WBE-gegevens belangrijke informatie geven over het effectieve afschot en daarenboven een mogelijke indicatie kunnen zijn voor de populatiegrootte en de veranderingen hiervan.

Figuur 1. Het verband tussen voorjaarsstand en najaarsstand, samen met de gegevens die de WBE's rapporteren.

Materiaal en methode

Herkomst en karakteristieken van de gegevens

Dit rapport baseert zich op gegevens aangeleverd door de WBE's betreffende de voorjaarsstand en het afschot.

In het kader van een duurzaam wildbeheer dienen WBE's een schatting van de voorjaarsstand te rapporteren. Op dit ogenblik is er echter geen standaardmethode vastgelegd voor het uitvoeren van tellingen. Door het ontbreken van een standaardmethode is de accuraatheid en de precisie van de schatting van de voorjaarsstand ongekend. Op voorwaarde dat de gebruikte methode binnen de WBE steeds dezelfde is, kan men op basis van de gerapporteerde cijfers wel evoluties in de populatiegrootte onderzoeken. In dit geval kunnen de 'populatieschattingen' resulteren in een index van de voorjaarsstand die toelaat de veranderingen in de populatiestand op te volgen. Voor de verwerking van de gegevens van de voorjaarsstand gaan we in het kader van dit rapport dan ook uit van deze veronderstelling. Door het ontbreken van gestandaardiseerde tellingen is een rechtstreekse vergelijking van de voorjaarsstand tussen de werkingsgebieden van verschillende WBE's zeer moeilijk.

Naast de voorjaarsstand rapporteren de WBE's ook het gerealiseerde afschot van het afgelopen jaar. In tegenstelling tot de voorjaarstellingen geven de afschotcijfers geen schattingen, maar het effectief aantal geschoten dieren weer. Mogelijke over- of onderrapportering kan, zoals hoger reeds aangegeven, zonder bijkomend kwalitatief onderzoek, niet in rekening gebracht worden bij de verwerking van de afschotcijfers.

Indien de afschotgegevens door de individuele jachtrechthouders van de WBE doorheen het jaar nauwkeurig bijgehouden worden, volstaat de sommering hiervan om het afschotcijfer van de WBE te berekenen. Door de oppervlakte van de WBE in rekening te brengen, is het voor het afschot wel mogelijk de verschillende WBE's te vergelijken.

De hoger vermelde beperkingen bij de interpretatie van de gegevens van de voorjaarsstand en van de afschotgegevens maken dat de nodige voorzichtigheid geboden is bij het interpreteren van schommelingen in het afschot zelf en zeker bij de interpretatie van de veranderingen in voorjaarsstand of de vertaling van afschotgegevens naar populatiegrootte.

Beschikbare gegevens

Jaarlijks dienen de erkende WBE's hun voorjaarstelling en afschotgegevens van het voorbije kalenderjaar te rapporteren. Bij hun erkenningsaanvraag moeten WBE's minstens gegevens van het voorgaande jaar rapporteren. Aangezien een aantal WBE's bij hun erkenningsaanvraag de gegevens van de afgelopen vijf jaar hebben doorgegeven, zoals gevraagd wordt bij een verlenging van de erkenning, is het mogelijk de gegevens retrospectief aan te vullen. Dit heeft tot gevolg dat er op dit ogenblik meer gegevens beschikbaar zijn voor bepaalde jaren dan bij de opmaak van de basisrapporten van de afschotgegevens.

Naast het rapporteren van de absolute cijfers per soort, dient de WBE ook de oppervlakte in te vullen waarop de telling of het afschot betrekking heeft. Dit laat toe de gegevens te standaardiseren door de absolute cijfers om te zetten naar cijfers per 100 hectare, waardoor het mogelijk wordt om de gegevens tussen de WBE's te vergelijken en tussen jaren waarvoor de gerapporteerde oppervlakte schommelt.

Hoewel de oppervlakte van de werkingsgebieden nauwkeurig berekend kan worden in een geografisch informatiesysteem (GIS), geeft dit niet steeds de juiste oppervlakte weer om de absolute cijfers om te zetten. Het werkingsgebied geeft immers geen informatie over de oppervlakte waarop de telling of het afschot heeft plaatsgevonden. Zo hebben mogelijk niet noodzakelijk alle leden van de WBE bijgedragen tot de WBE-gegevens, sluiten onafhankelijke jagers aan bij de WBE of worden stukken jachtgebied plots onbejaagbaar. Hierdoor zijn we dus genoodzaakt te werken met de rapporteerde oppervlakte die de WBE doorgeeft, zonder te weten hoe nauwkeurig deze berekend werd.

Soorten

Artikel 3 van het Jachtdecreet van 1991 geeft een opsomming van alle soorten die als jachtwild beschouwd worden, onderverdeeld in vier categorieën. De jacht op een aantal van deze soorten is echter lang niet meer geopend. Van bepaalde soorten komen geen populaties meer voor in Vlaanderen. Niet alle wildsoorten worden bijgevolg in dit rapport besproken. We bespreken enkel die soorten waarvoor de WBE jaarlijks de afschotcijfers dient te rapporteren. De soorten die besproken worden, zijn onderlijnd weergegeven. Artikel 3 van het Jachtdecreet rangschikt de wildsoorten volgens volgende categorieën:

a) Grof wild

edelherten (*Cervus elaphus*), reeën (*Capreolus capreolus*), damherten (*Dama dama*), moeflons (*Ovis musimon*), wilde zwijnen (*Sus scrofa*)

b) Klein wild

hazen (*Lepus europaeus*), fazanten (*Phasianus colchicus*), korhoenders (*Lyrurus tetrix*), patrijzen (*Perdix perdix*)

c) Waterwild

wilde eenden (*Anas platyrhynchos*), krakeenden (*Anas strepera*), slobeeden (*Anas clypeata*), kuifeenden (*Aythya fuligula*), tafeleenden (*Aythya ferina*), pijlstaarten (*Anas acuta*), wintertalingen (*Anas crecca*), smienten (*Anas penelope*), grauwe ganzen (*Anser anser*), rietganzen (*Anser fabalis*), watersnippen (*Gallinago gallinago*), meerkoeten (*Fulica atra*), toppereenden (*Aythya marila*), kolganzen (*Anser albifrons*), kleine rietganzen (*Anser brachyrhynchus*), Canadese ganzen (*Branta canadensis*), waterhoenen (*Gallinula chloropus*), kieviten (*Vanellus vanellus*), zomertalingen (*Anas querquedula*), bokjes (*Lymnocyptes minimus*), goudplevieren (*Pluvialis apricaria*)

d) Overig wild

houtduiven (*Columba palumbus*), konijnen (*Oryctolagus cuniculus*), vossen (*Vulpes vulpes*), verwilderde katten (*Felis catus*), bunzings (*Putorius putorius*), hermelijnen (*Mustela erminea*), wezels (*Mustela nivalis*), boommarters (*Martes martes*), steenmarters (*Martes foina*)

Buiten deze wildsoorten die bejaagd worden in het kader van jachtregelgeving, worden ook de gerapporteerde gegevens van drie kraaiachtigen, zwarte kraai (*Corvus corone*), Vlaamse gaai (*Garrulus glandarius*) en ekster (*Pica pica*), in dit rapport opgenomen. Deze worden bestreden in het kader van het Koninklijk Besluit betreffende de bescherming van vogels in het Vlaamse gewest (KB 09/09/1981, BS 31/10/1981). De bestrijding ervan kan uitgevoerd worden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en ter bescherming van de fauna en dient te voldoen aan bepaalde voorwaarden (zie artikel 4 van het KB 09/09/1981). Deze soorten moeten ook jaarlijks gerapporteerd worden door de WBE's.

Monitoringsperiode

Wanneer de eerste WBE's erkend werden in 1999, dienden deze WBE's bij hun erkenningsaanvraag de gegevens van het voorgaande jaar te rapporteren. Hierdoor is het mogelijk om de monitoringsperiode in 1998 te laten starten. Aangezien de WBE's hun gegevens van het voorbije jaar voor 1 april dienen te rapporteren, waren bij de opmaak van dit rapport de gegevens tot 2007 beschikbaar. Bijgevolg is de periode waarop dit rapport betrekking heeft 10 jaren, namelijk 1998 tot 2007.

We merken echter op dat het rapporteren van gegevens bij de eerste erkenningen in 1999 nog niet ingeburgerd was, waardoor de gegevens van 1998 vermoedelijk minder betrouwbaar zijn dan deze van latere jaren.

Statistische verwerking en weergave

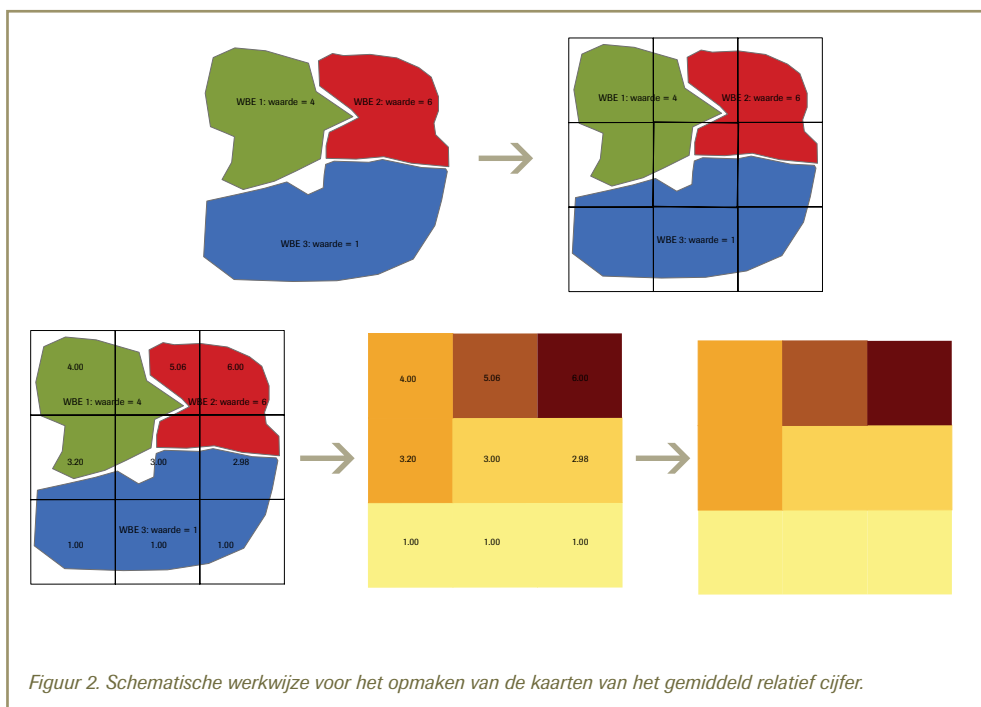
Inleiding

Omwille van hoger vermelde beperkingen met betrekking tot de voorjaarsstand, werd er geopteerd om wat betreft de voorjaarsstand in dit rapport enkel een trend per WBE te berekenen (zie verder). De afschotgegevens laten wel verdere analyses toe, die hieronder worden toegelicht. Voor het uitvoeren van de analyses werd geen opdeling gemaakt per leeftijdsklasse of geslacht aangezien de foutmarge op deze opdeling niet gekend is. Gezien deze beperking bij het verwerken van de gegevens, dringt een evaluatie van de gevraagde opdeling naar geslacht en leeftijd bij de rapportering zich op.

Foutencontrole

De jachtrechthouders rapporteren hun cijfers aan de WBE. Op hun beurt rapporteren de erkende WBE's hun gegevens schriftelijk aan het ANB. De gegevens worden vervolgens door het ANB in de wildbeheerdatabank (<http://wildbeheerdatabank.vlaanderen.be>) ingevoerd. Sommige WBE's voeren hun data ook rechtstreeks in de databank in. Aangezien alle stappen (het neerschrijven en invoeren) handmatig gebeuren, is het maken van fouten niet uit te sluiten. Een eerste stap in de verwerking van de gegevens was daarom het controleren op mogelijke fouten in de database.

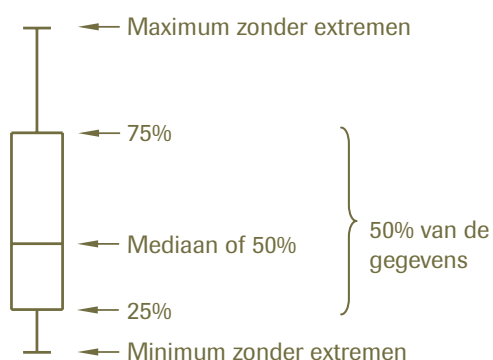
In Excel werden de gegevens per WBE gegroepeerd en sterk afwijkende waarden ten opzichte van het vorige en/of volgende jaar werden aangeduid. Voor deze waarden werd nagekeken of de in de computer ingegeven waarde overeenstemde met de op papier gerapporteerde waarde. Indien de waarde overeenstemde maar er toch een vermoeden was van een foutieve waarde, werd nagekeken of het rapporteringformulier andere incorrectheden vertoonde. Indien vastgesteld werd dat de ingevoerde waarde foutief was, werd deze gecorrigeerd naar de correcte waarde. Een frequent voorkomende fout is dat er een lijn wordt overgeslagen bij het invoeren van de data waardoor alle daaropvolgende data bij een foutieve diersoort staan. Dergelijke fouten kunnen veelal ontdekt worden door te vergelijken met de data van de voorgaande jaren.

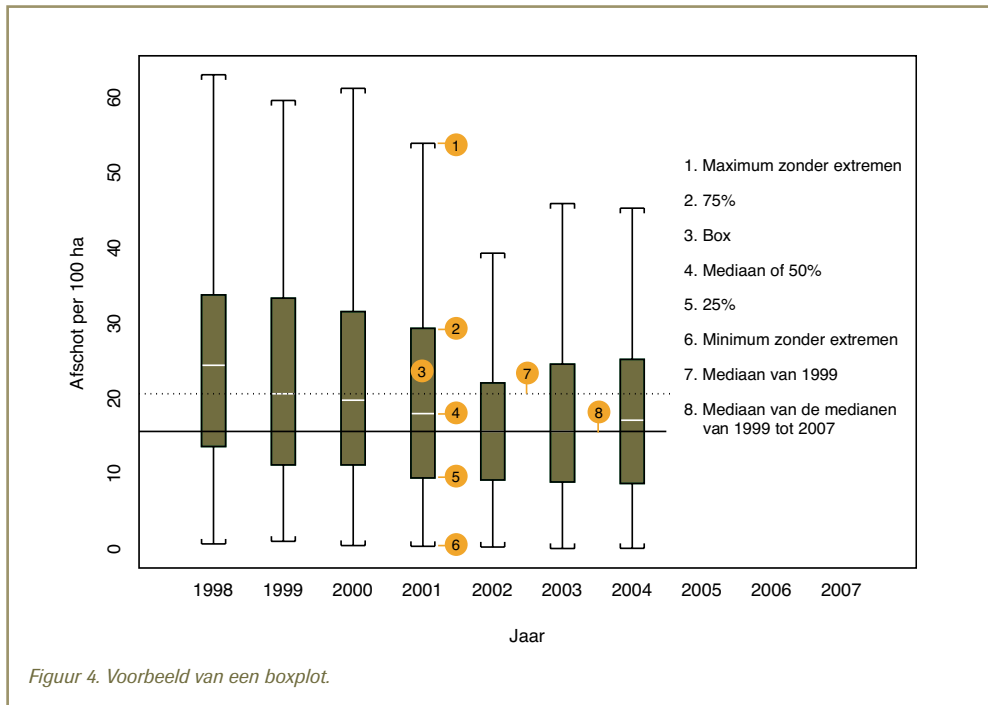
Het gemiddeld gerapporteerde afschot per 100 ha

Het gemiddelde afschot per 100 ha over de volledige monitoringsperiode kan via GIS eenvoudig geografisch worden weergegeven (zie figuur 2).

Per WBE wordt het gemiddelde cijfer berekend over de volledige monitoringsperiode. Vervolgens wordt deze waarde in GIS toegekend aan het hele werkingsgebied van de WBE. Over deze werkingsgebieden wordt een raster met 5x5 kilometerhokken geplaatst en wordt de gemiddelde waarde in dit raster toegekend aan het 5x5 kilometerhok, rekening houdend met de oppervlakte van elke WBE binnen dit kilometerhok (gewogen gemiddelde). Vervolgens worden de kilometerhokken ingekleurd volgens de methode van de kwartielen (zie verder), waarbij hogere cijfers donkerder ingekleurd worden.

Figuur 3. Verduidelijking van de waarden van een boxplot.

Spreiding van het gerapporteerde afschot per 100 ha

Om de spreiding in het afschot grafisch weer te geven, werd geopteerd om te werken met boxplots op basis van de afschotcijfers per 100 ha (fig. 3 en fig. 4). Voor het opmaken van een boxplot worden de gegevens geordend van het laagste afschot per 100 ha naar het hoogste. WBE's waarin geen afschot plaatsvond van een bepaalde soort werden bij deze boxplots en de bespreking ervan weggelaten. Vervolgens wordt gekeken bij welke waarde de helft van de WBE's een lager afschot heeft en de andere helft een hoger afschot. Deze waarde noemt men de mediaan of tweede kwartiel. Als kenmerkende waarde van een reeks cijfers wordt de mediaan minder beïnvloed door de buitenste extreme waarden dan het gemiddelde.

Een verdere opsplitsing van de data kan gebeuren waarbij zowel de onderste helft als de bovenste helft nogmaals op gelijkaardige wijze in twee delen wordt opgedeeld. Op die manier worden het eerste kwartiel (25%) en het derde kwartiel (75%) bekomen. De box op de figuur omvat de waarden tussen de eerste kwartiel en de derde kwartiel waardoor 50% van alle WBE's zich dus in de "box" bevinden.

De vlaggen geven de uiterste waarden weer. De meest extreme waarden, waarvan de betrouwbaarheid in vraag gesteld kan worden, worden echter eerst verwijderd uit de datareeks. Om deze extreme waarden te identificeren wordt eerst de interkwartielafstand berekend, die gelijk is aan

het verschil tussen het derde kwartiel en het eerste kwartiel. De extreme waarden bevinden zich verder dan 1,5 keer de interkwartielafstand onder het eerste kwartiel (ondergrens) of boven het derde kwartiel (bovengrens).

Op de figuur met de boxplots (fig. 4) wordt in een volle lijn de mediaan van de medianen van de periode 1999 tot 2007 weergegeven (= de mediaan van de monitoringsperiode) en in stippellijn de mediaan van 1999 (als referentiejaar). Het jaar 1998 werd niet opgenomen in de berekening van de mediaan over de hele monitoringsperiode of als referentiejaar omwille van de betrouwbaarheid van deze gegevens (zie hoger). Wanneer de maxima en minima vermeld worden, zijn deze eveneens exclusief de waarden van 1998 omwille van dezelfde argumentatie.

Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen

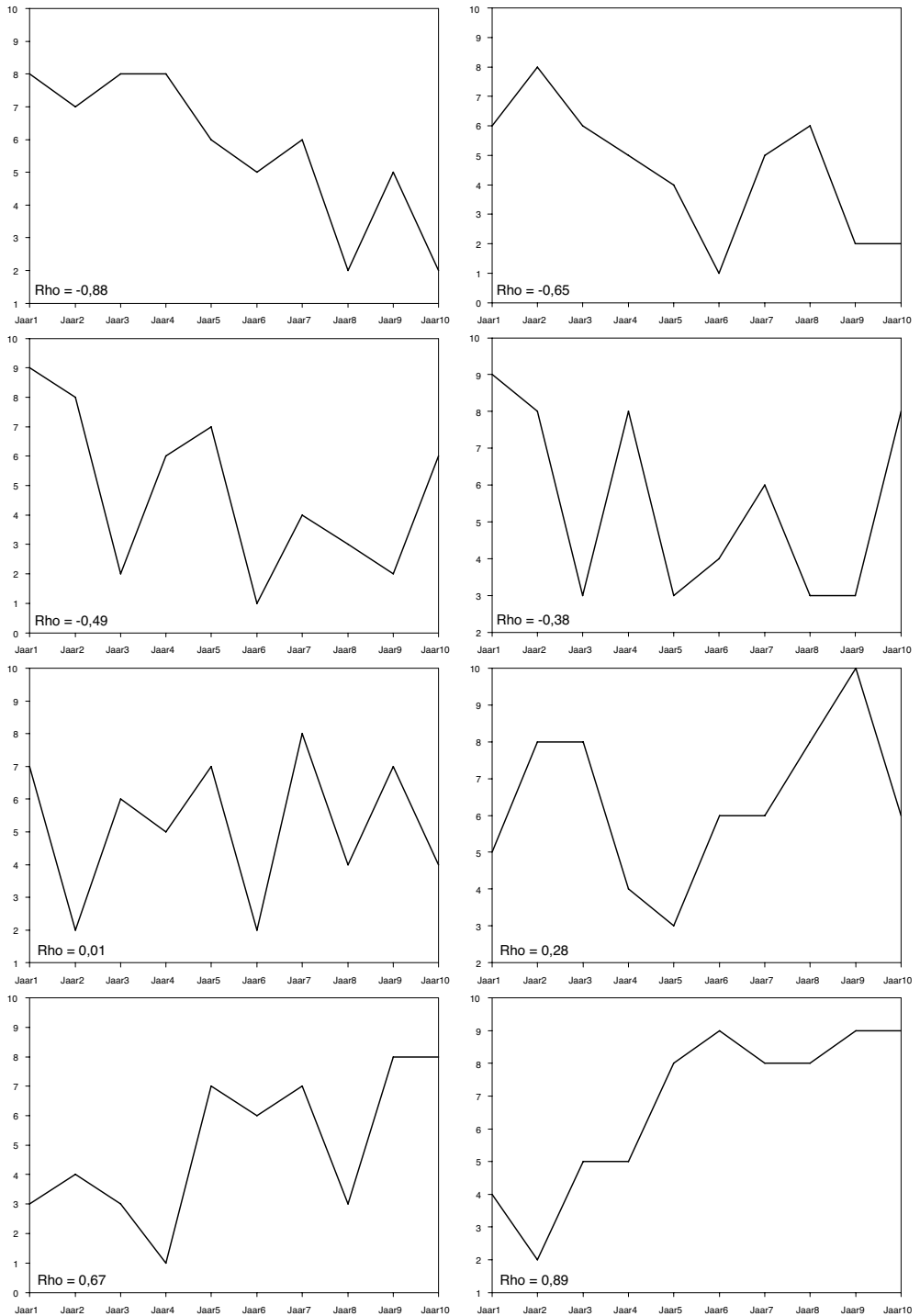
Met behulp van het programma TRIM (TRends and Indices for Monitoring data)^[14] werd de trend in het afschot bepaald voor Vlaanderen. Dit programma berekent jaarindices op basis van de trendanalyse tussen twee opeenvolgende jaren voor de volledige set van waarnemingspunten. In deze analyse vormen de WBE's de waarnemingspunten. Wanneer er voor een bepaalde WBE in een bepaald jaar geen gegevens zijn, worden deze 'geschat' op basis van de gegevens van de overige WBE's. De trend tussen twee jaren werd, wanneer voldoende gegevens voorhanden waren, voor elke provincie apart ingeschat, waarna de resultaten gesommeerd werden om de 'Vlaamse index' te berekenen.

Als referentiejaar voor deze analyse werd geopteerd voor 1999 omwille van het feit dat de gegevens van 1998 minder betrouwbaar zijn (zie hoger). Het referentiejaar krijgt steeds de waarde 1 toegekend. Aan de hand van de index die op deze manier berekend wordt, kan de trend in het afschot afgeleid worden. Enkel WBE's met minstens drie jaren aan gegevens voor een bepaalde wildsoort werden opgenomen in deze analyse voor die wildsoort.

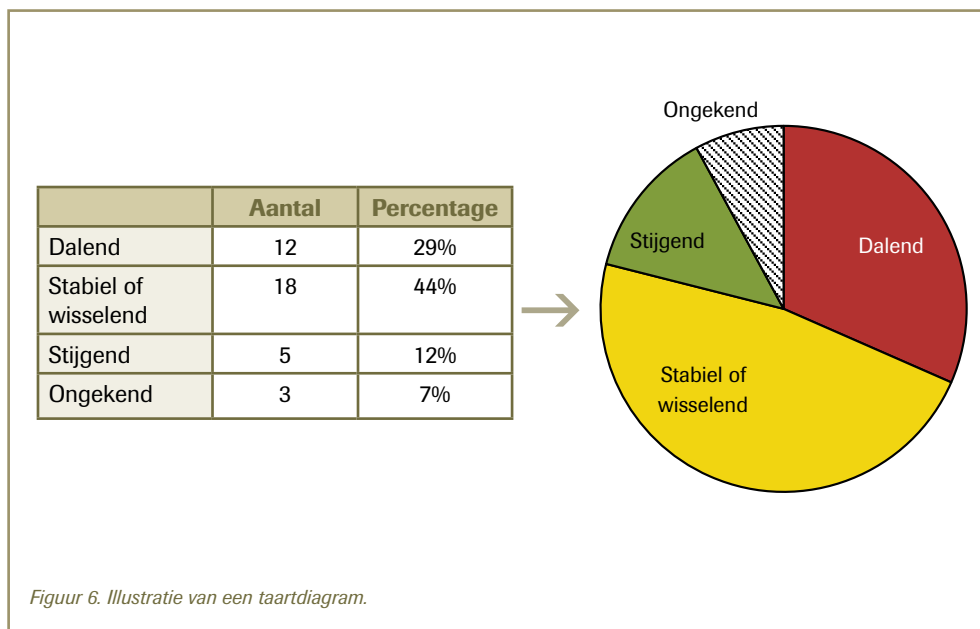
Trendanalyses per WBE van de gerapporteerde voorjaarsstand en het gerapporteerde afschot

Naast een index voor Vlaanderen werd per WBE de trend berekend in het gerapporteerde afschot en de gerapporteerde voorjaarsstand (indien deze gegevens beschikbaar zijn). Rekening houdende met de mogelijke ruis op de gegevens werd er voor geopteerd om geen procentuele stijgingen of dalingen te berekenen. Er werd gekozen voor het gebruik van de Spearman Rho om de correlatie na te gaan tussen het logaritme van de cijfers per 100 ha en de opeenvolgende jaren (fig. 5). Deze correlatiemaat is gebaseerd op de rangorde van de gerapporteerde cijfers enerzijds en van de jaren anderzijds. Deze Rho werd gebruikt als maat voor de trend in de gerapporteerde voorjaars- of afschotgegevens.

Op deze manier kan tegemoet gekomen worden aan het feit dat de voorjaarstellingen eerder te interpreteren zijn als een index dan als absolute waarden. Daarenboven wordt voor het verwerken van de afschotcijfers hierdoor het effect van mogelijke over- of onderrapportage weggewerkt en van veranderingen in rapportage verminderd.

Figuur 5. Voorbeelden van resultaten van de Spearman correlatie (Rho).

Wanneer de Rho-waarde groter is dan 0,4 beschouwen we de trend als stijgend. Een Rho-waarde kleiner dan -0,4 beschouwen we als een dalende trend. Indien de Rho-waarde tussen de -0,4 en 0,4 gelegen is, beschouwen we de trend als stabiel of sterk schommelend (fig. 5).

Het resultaat van de trendanalyses wordt geografisch op dezelfde manier weergegeven als de relatieve afschotcijfers (zie hoger). Tevens wordt een taartdiagram per provincie op dezelfde manier getoond als de relatieve afschotcijfers dat de verhouding tussen de verschillende trends weergeeft (fig. 6). Merk op dat bij deze taartdiagrammen de oppervlakte van het werkingsgebied niet in rekening wordt gebracht. Elke WBE weegt in het taartdiagram dus even zwaar.

Bejagingsperiode

Naast deze analyses wordt per wildsoort aangegeven of de openings- en sluitingsdata en mogelijkheden voor bejaging gewijzigd zijn gedurende de geanalyseerde periode. De openings- en sluitingsdata voor de jacht op de wildsoorten worden om de vijf jaar vastgelegd door een besluit van de Vlaamse Regering (in uitvoering van artikel 4 van het Jachtdecreet). De ingebouwde periodiciteit van het openingsbesluit wil tegemoet komen aan mogelijk veranderende situaties, zowel op het vlak van de (wild-) biologische aspecten, als op het vlak van de maatschappelijke behoeften, wensen of noden. Een verandering in de toegelaten bejagingsperiode kan resulteren in een verandering in de afschotgegevens. Daarom is het belangrijk mogelijke verschillen in de openings- en sluitingsdatum voor de betreffende wildsoort mee in rekening te brengen bij de interpretatie van de resultaten.

Voor de periode 1998 tot 2007 waren twee openingsbesluiten van toepassing: het openingsbesluit voor de periode 1 juli 1998 tot en met 30 juni 2003 (BVR 23/06/1998, BS 30/06/1998) met enkele aanpassingen in 2000 (BVR 14/04/2000, BS 08/07/2000) en het openingsbesluit voor de periode 1 juli 2003 tot en met 30 juni 2008 met enkele aanpassingen in 2005 (BVR 21/10/2005, BS 25/11/2005). Aangezien een jachtseizoen loopt van 1 juli tot 30 juni, manifesteert een mogelijk effect van verandering in openingsbesluit zich tussen de gegevens tot en met het jaar 2002 en de gegevens vanaf 2003.

De bestrijding van kraai, Vlaamse gaai en ekster wordt tenslotte geregeld via het Koninklijk Besluit betreffende de bescherming van vogels in het Vlaamse gewest (KB 09/09/1981, BS 31/10/1981) met een aantal aanpassingen in verscheidene jaren.

Per soort wordt de periode van bejaging in het oranje, van bijzondere bejaging in het rood en van bestrijding in het blauw weergegeven. Tevens worden belangrijke randvoorwaarden besproken.

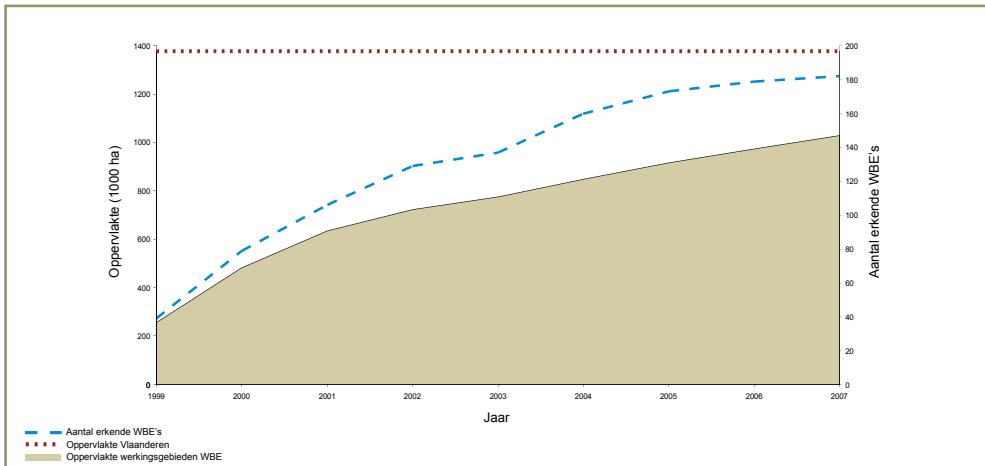
Gewicht, lengte en voortplanting

Per soort worden richtwaarden voor de voortplanting, de range van het gewicht en de lengte van de volwassen dieren weergegeven. Voor deze cijfers baseren we ons voor de vogelsoorten op Cramp (1977-1994)^[8] en voor de zoogdieren op Verkem et al. (2003)^[15], met uitzondering van ree^[2] en verwilderde kat^[4]. Bij de vogelsoorten wordt geen rekening gehouden met vervolglegels ten gevolge van verlies van het eerste legsel.

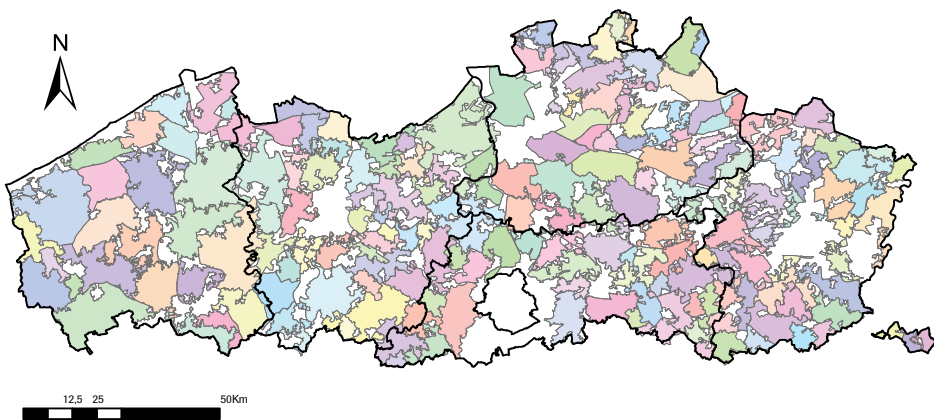
Resultaten en discussie

Beschikbare gegevens

Figuur 7 toont het verloop van het aantal erkende WBE's met de bijhorende oppervlakte van de werkingsgebieden ten opzichte van de oppervlakte van Vlaanderen sinds de eerste erkenningen in 1999. In 2007 bedekken de 182 erkende WBE's met hun werkingsgebieden 75% van Vlaanderen (fig. 8).

Figuur 7. Aantal erkende WBE's en de oppervlakte van hun werkingsgebieden ten opzichte van de oppervlakte van Vlaanderen.

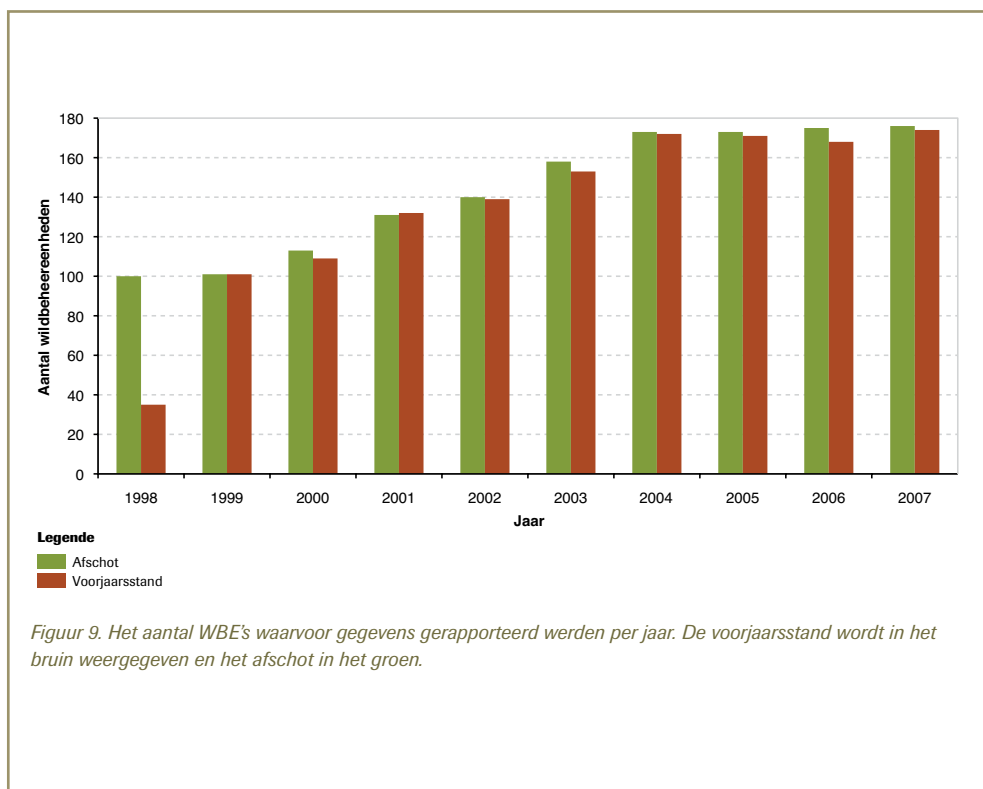

Figuur 8. Overzicht van de erkende WBE's in Vlaanderen in 2007.

Gedurende de periode 1998 tot 2007 hebben 183 WBE's voor minstens één jaar melding gemaakt van hun afschot en voorjaarsstand. De gegevens van het afschot van deze 183 WBE's werden gebruikt voor het berekenen van de boxplots, het aanmaken van de kaart met het gemiddeld relatief afschot over de monitoringsperiode en de index voor Vlaanderen.

Bij de analyses van voorjaarsstand werd echter één WBE niet weerhouden omdat de geloofwaardigheid van de cijfers in vraag gesteld kon worden. Hierdoor zijn er voor de voorjaarsstand gegevens van 182 WBE's voorhanden. Het aantal WBE's waarvoor gegevens beschikbaar zijn varieert jaarlijks (fig. 9). In de beginperiode zijn er opmerkelijk minder gegevens als gevolg van het beperkt aantal erkende WBE's op dat moment.

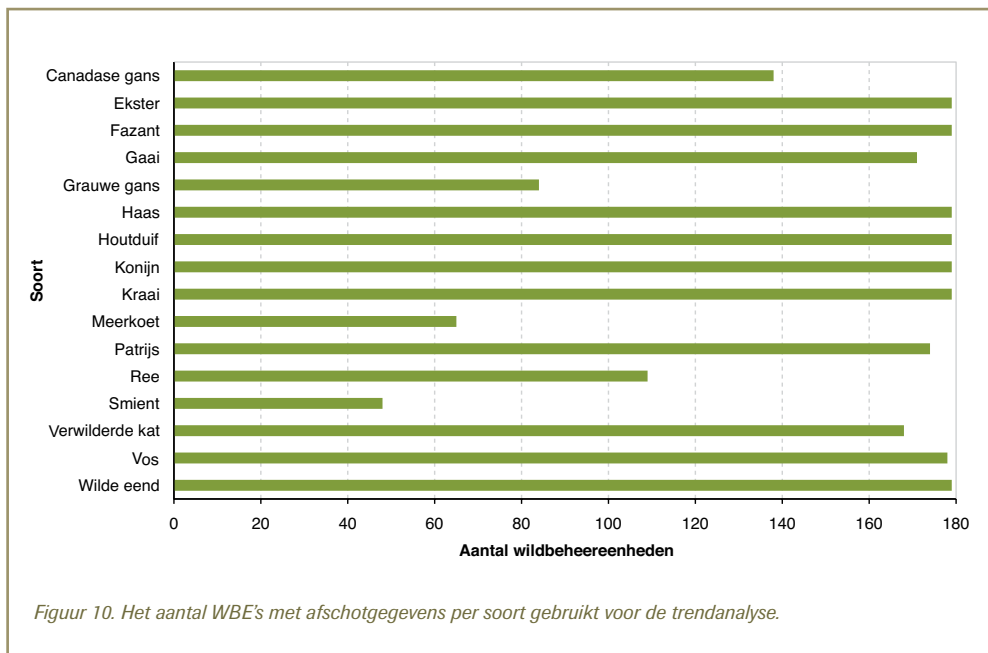
Opvallend is het feit dat slechts 35 WBE's melding maakten van de voorjaarsstand in 1998, terwijl er 100 WBE's afschotgegevens rapporteerden. Dit is te wijten aan het feit dat de WBE's voor hun erkenning in 1999 vaak geen gezamenlijke tellingen uitgevoerd hadden, waardoor er geen gegevens van de voorjaarsstand van de WBE beschikbaar waren. Voor het rapporteren van de afschotgegevens volstond het om de gegevens van de verschillende jachtterreinen samen te voegen.

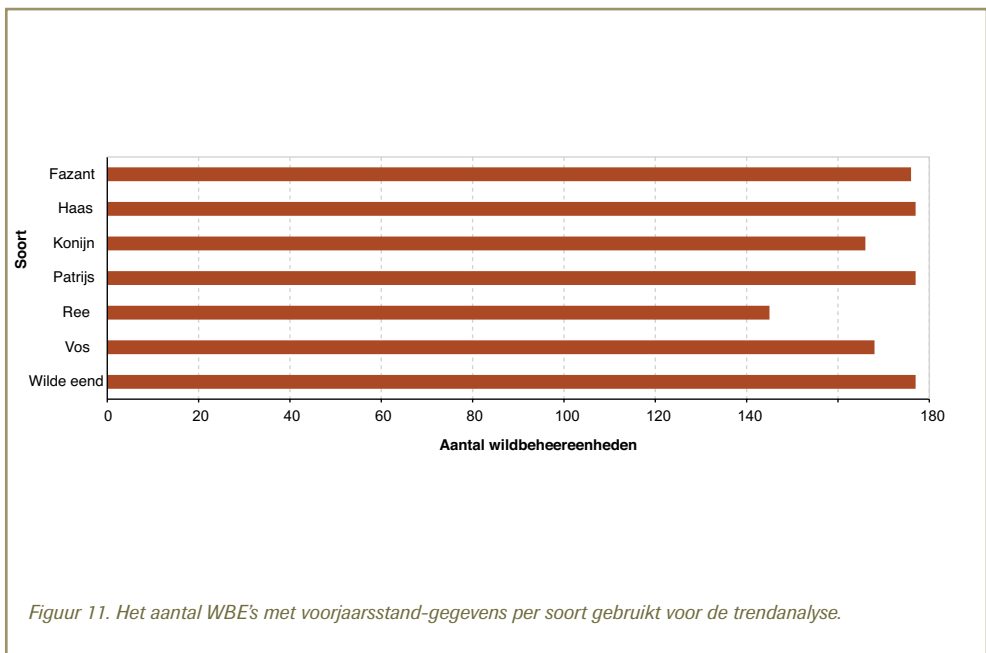

Bij vier WBE's zijn er slechts voor één of twee jaren afschotgegevens beschikbaar. Deze WBE's werden niet opgenomen in de trendanalyse, waardoor er gegevens van 179 WBE's gebruikt werden voor de trendanalyse van het afschot. Bij het analyseren van de 179 WBE's werd echter vastgesteld dat een aantal WBE's niet de volledige lijst van de vermelde soorten had ingevuld. Het probleem dat zich hierbij stelt is dat de ontbrekende waarden kunnen betekenen dat de WBE niet weet hoeveel dieren van deze soorten geschoten zijn of dat er effectief geen dieren van deze soorten geschoten werden (en de waarde dus eigenlijk nul zou moeten zijn). Gezien het grote verschil in interpretatie van deze ontbrekende waarden, werd ervoor geopteerd om deze waarden veiligheidshalve als effectief ontbrekende gegevens te beschouwen. Hoewel er dus afschotgegevens beschikbaar zijn van 179 WBE's verschilt het aantal in de analyses opgenomen WBE's tussen de verschillende wildsoorten (fig. 10).

Zo hebben alle 179 WBE's gegevens voor de soorten ekster, fazant, haas, houtduif, konijn, kraai en wilde eend, terwijl voor de soorten smient, meerkoet en grauwe gans respectievelijk slechts 48, 65 en 84 WBE's gegevens ter beschikking hebben.

Wat de voorjaarsstand betreft zijn er zes WBE's die minder dan drie jaar gegevens rapporteerden, waardoor er dus voor 177 WBE's gegevens beschikbaar zijn voor de trendanalyse. Hetzelfde probleem van ontbrekende waarden doet zich ook bij de voorjaarsstand voor, waardoor het aantal WBE's met gegevens verschilt naargelang de soort (fig. 11). Soorten waarvoor alle 177 WBE's gegevens rapporteerden zijn haas, patrijs en wilde eend, terwijl 145 WBE's melding maakten van de voorjaarsstand van het reewild.

Grofwild

Ree

(*Capreolus capreolus*)

Familie

Evenhoevigen (*Artiodactyla*)

Gewicht

18 - 28 kg

Lengte

107 - 126 cm

Voortplanting

1 worp met 1 - 3 jongen

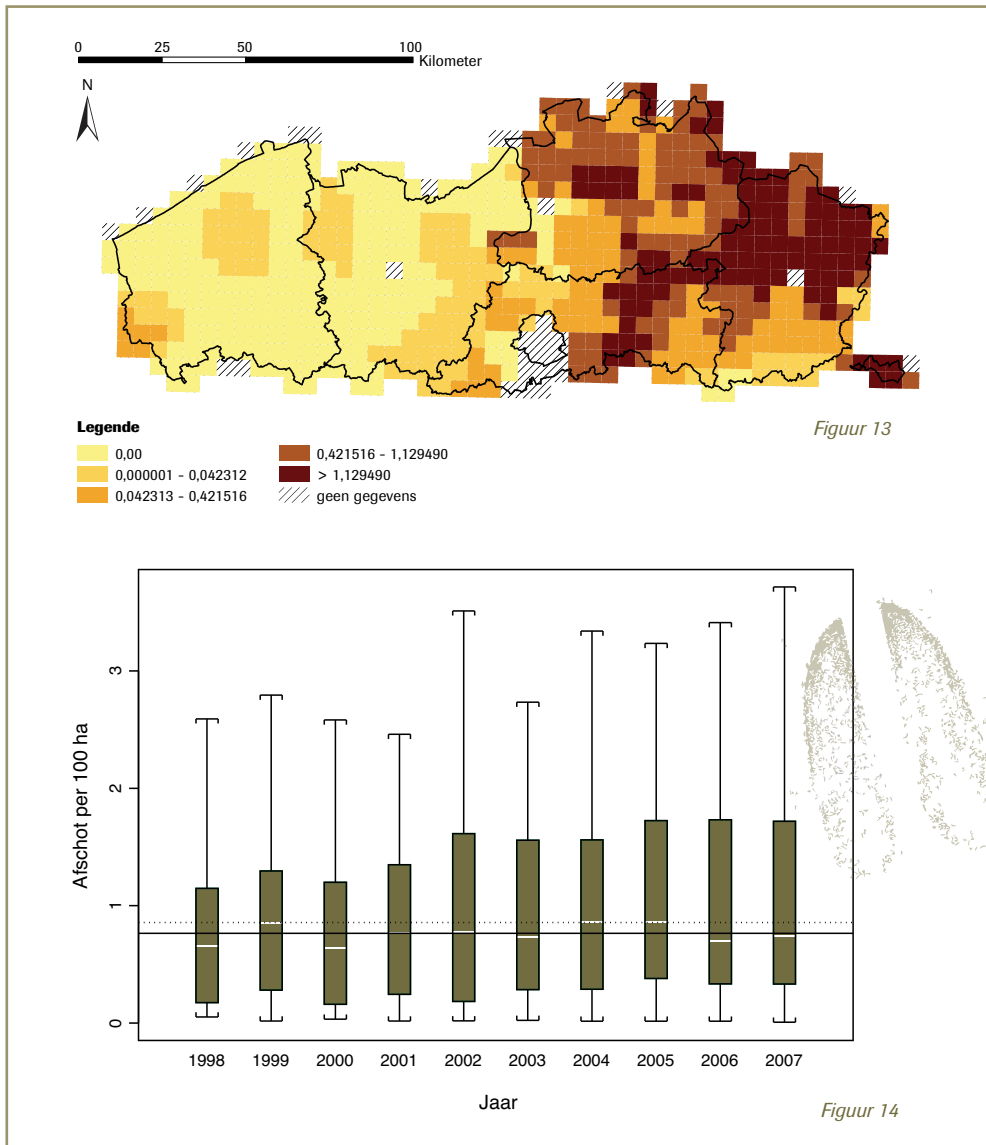
Biotoop

bossen en struwelen,
overgangszones bos - open

Als belangrijkste grofwildsoort in Vlaanderen situeert het verspreidingsgebied van ree zich voornamelijk in de boscomplexen van de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant (fig. 12)^[15]. Door de recente kolonisatie komt er in het bosarme West- en Oost-Vlaanderen eveneens reewild voor, zij het dan minder algemeen verspreid. De actuele verspreiding in Vlaanderen verklaart ook de disproportionele verdeling van het afschot in Vlaanderen (fig. 13).

Figuur 12. Het verspreidingsgebied van ree in Vlaanderen (overgenomen uit ^[15]).

Figuur 13. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 14. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Voor het afschot blijven de medianen over de verschillende jaren vrij constant met een mediaan voor de monitoringsperiode van 0,76 geschoten reeën per 100 ha (fig. 14). Wel bereiken de maxima grotere waarden naar het einde van de monitoringsperiode, tot wel 3,72 reeën/100 ha. Deze getallen per 100 ha hebben betrekking op de volledige WBE en zijn dus sterk afhankelijk van het percentage beboste oppervlakte binnen de WBE. De getallen zijn dan ook niet te vergelijken met de gemiddelde en mediaan van het afschot per 100 ha bos.

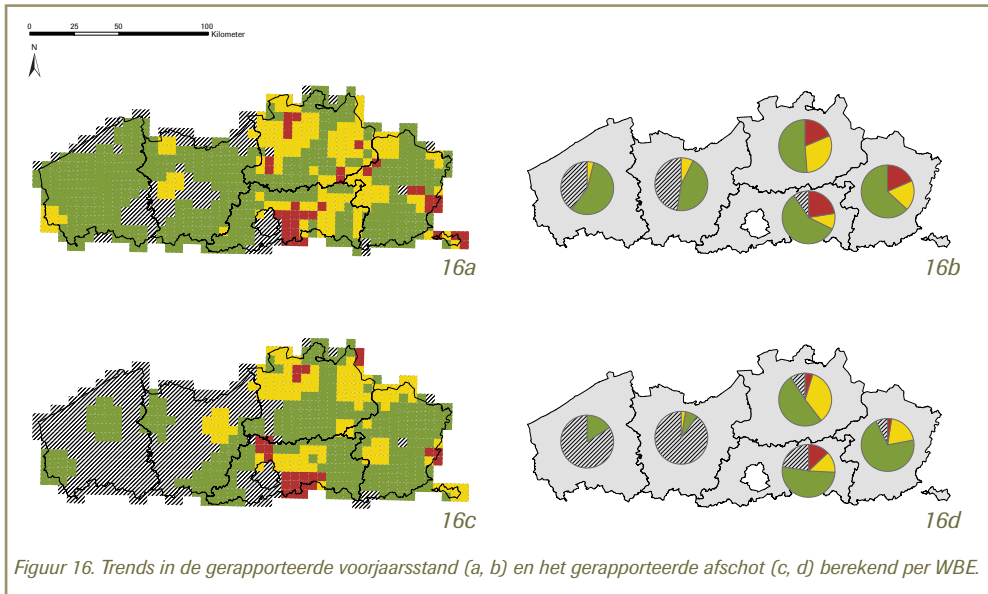
Figuur 15. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

Hoewel de medianen vrij constant blijven, toont de index voor Vlaanderen een toename in het afschot over de hele monitoringsperiode (fig. 15). Dit is gelijklopend met de waargenomen stijgende populatietrend in Vlaanderen en de rest van Europa^[13,15].

Uit de trends per WBE blijkt duidelijk dat het afschot over bijna heel Vlaanderen stijgend is (fig. 16).

Ook de voorjaarsstand neemt toe op Vlaams niveau. We merken op dat in het recent gekoloniseerde West- en Oost-Vlaanderen de populatie aangroeit, terwijl in het meer traditionele verspreidingsgebied de trend regelmatig stabiel of wisselend is. De recente kolonisatie en de actueel nog lage dichtheden in West- en Oost-Vlaanderen verklaren eveneens het feit dat er meer WBE's melding maken van een voorjaarsstand dan dat er WBE's zijn die een afschot verwezenlijken.

Tussen de twee openingsbesluiten is nagenoeg geen verschil, met uitzondering van de beperking van de jacht tot zonsopgang en -ondergang in de vogelrijke gebieden sinds 2003 in plaats van het gebruikelijke half uur voor en na (fig. 17). Er is dan echter geen effect waarneembaar van deze kleine wijziging op het afschot in Vlaanderen. Het aantal WBE's met een afschot volgt nagenoeg het patroon van het aantal WBE's waarvoor gegevens bekend zijn, al is er een kleine toename van 15% meer WBE's met een afschot in 2007 ten opzichte van 1998 (fig. 18).

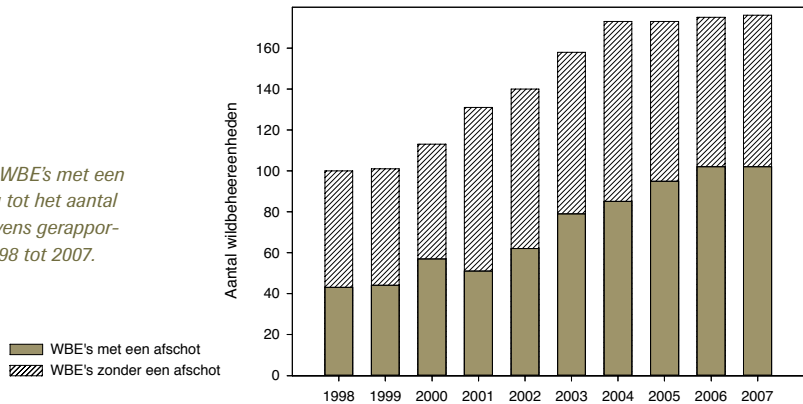

Figuur 16. Trends in de gerapporteerde voorjaarsstand (a, b) en het gerapporteerde afschot (c, d) berekend per WBE.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
reebok	1998-2003	■	■	■									■
	2003-2008	■	■	■									■
reegeit en kits	1998-2003							■	■	■			
	2003-2008							■	■	■			

Figuur 17. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 18. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Klein wild

Haas

(*Lepus europaeus*)

Familie

Haasachtigen (*Lagomorpha*)

Gewicht

2,5 - 6 kg

Lengte

50 - 65 cm

Voortplanting

3 - 4 worpen van 3 tot 6 jongen

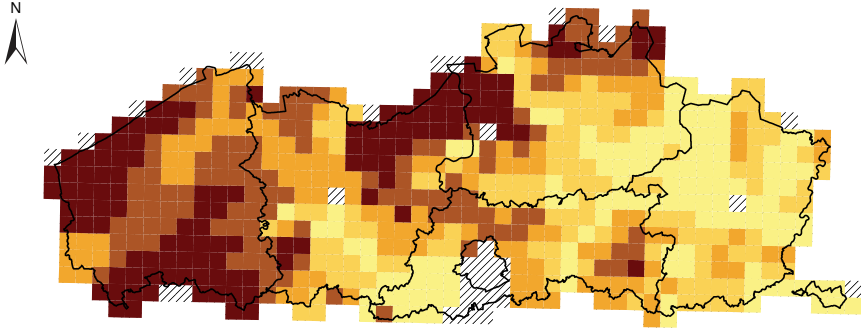
Biotoop

open tot gemengd landschap

Het hazenbiotoop is een open tot gemengd maar kleinschalig cultuurgebied, waarbij graanvelden, bietenvelden en braakliggende terreinen de voorkeur genieten^[15]. Vooral de combinatie van verschillende habitatelementen blijkt voor haas een belangrijke rol te spelen^[15]. Hoewel hazen over heel Vlaanderen geschoten worden (fig. 19), ligt het zwaartepunt van het afschot in de provincie West-Vlaanderen en het noordelijk deel van Oost-Vlaanderen.

De grote regionale verschillen in afschot vertalen zich eveneens in een grote spreiding bij het gerapporteerde afschot per 100 ha over de jaren heen (fig. 20). Hoewel de mediaan over de laatste 10 jaar voor Vlaanderen 5,10 hazen per 100 ha bedraagt, varieert het afschot tussen de 0,06 tot 16,55 hazen per 100 ha.

0 25 50 100
Kilometer

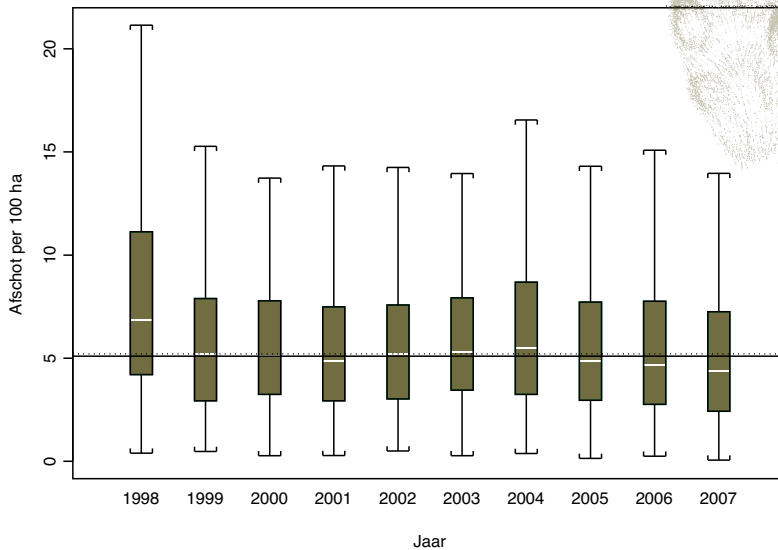

Legende

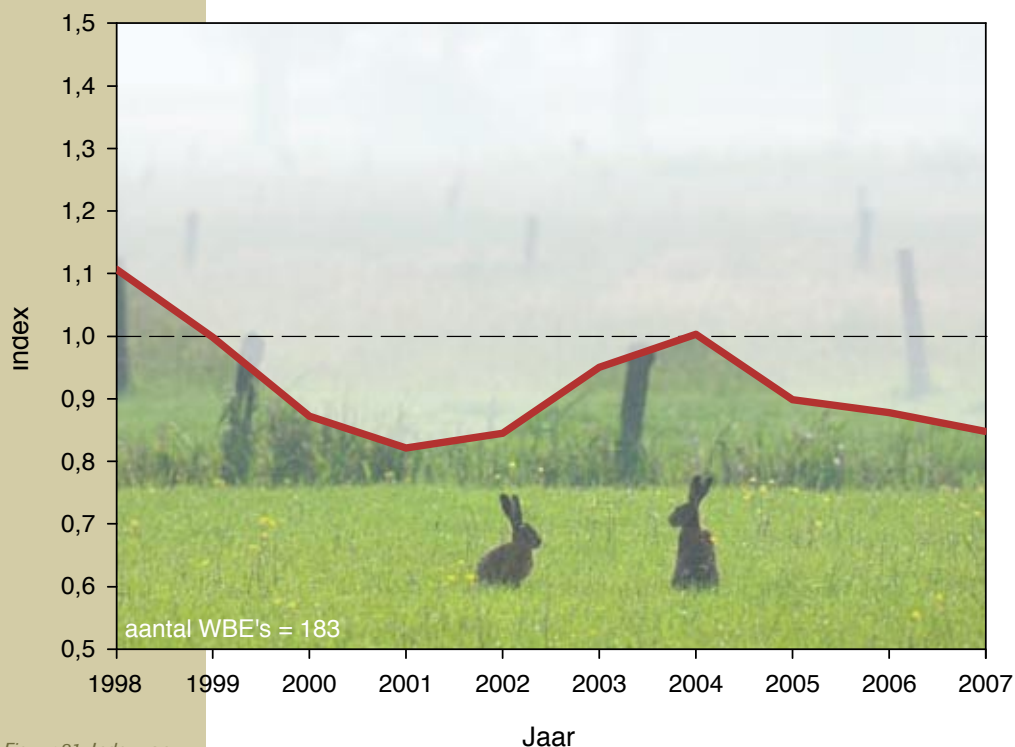
- 0,00 - 3,24
- 3,24 - 4,77
- 4,77 - 6,46
- 6,46 - 9,74
- > 9,74
- /// geen gegevens

Figuur 19

Figuur 19. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 20. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 21. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

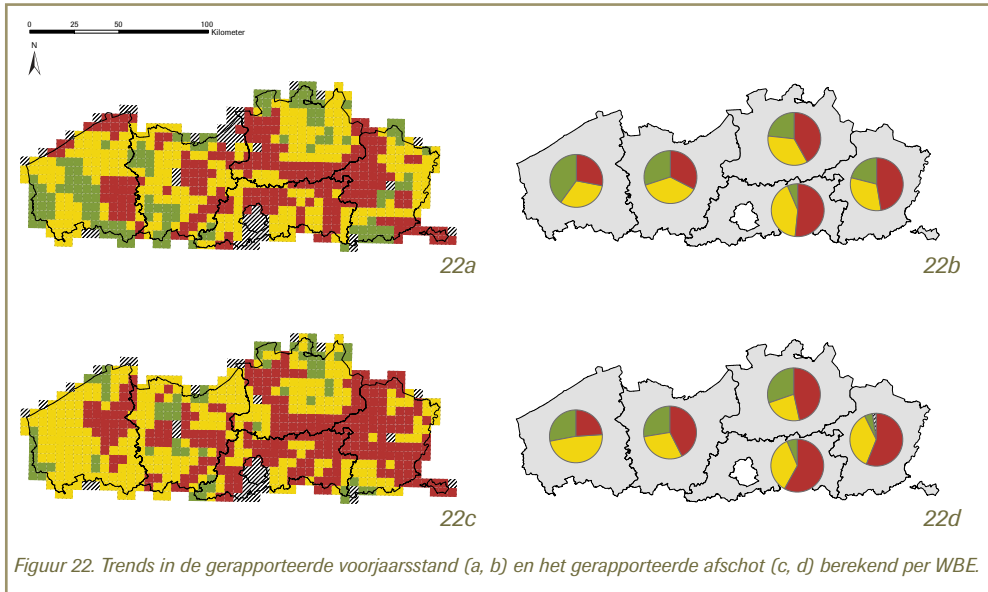
De dalende trend in de index van het afschot voor Vlaanderen (fig. 21) is gelijklopend met de dalende populatietrend in de rest van Europa^[13,15]. Hoewel in 2004 het afschot opnieuw het niveau van 1999 bereikte, gaat het daarna weer naar beneden. Deze daling dient wel genuanceerd te worden, het betreft immers een verschil van slechts 1,01 hazen per 100 ha in 2007 t.o.v. 1999.

Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant worden gekenmerkt door een neerwaartse trend in het afschot (fig. 22). In West- en Oost-Vlaanderen is het afschot eerder wisselend of stabiel.

Ook in de verandering van de voorjaarsstand vinden we dit geografisch verschil terug. In het oosten van Vlaanderen stellen de WBE's vaker een daling vast in hun voorjaarsstand dan in het westen.

Niettegenstaande het openingsbesluit 2003-2008 de bejagingsperiode voor haas beperkte in de vogelrijke gebieden, is er hiervan op Vlaams niveau geen effect waarneembaar (fig. 23). De relatief beperkte oppervlakte van de vogelrijke gebieden ten opzichte van de oppervlakte van de werkingsgebieden van de WBE's zou hiervoor een mogelijke verklaring kunnen zijn.

Uit figuur 24 kunnen we concluderen dat nagenoeg alle WBE's een afschot van haas realiseren.

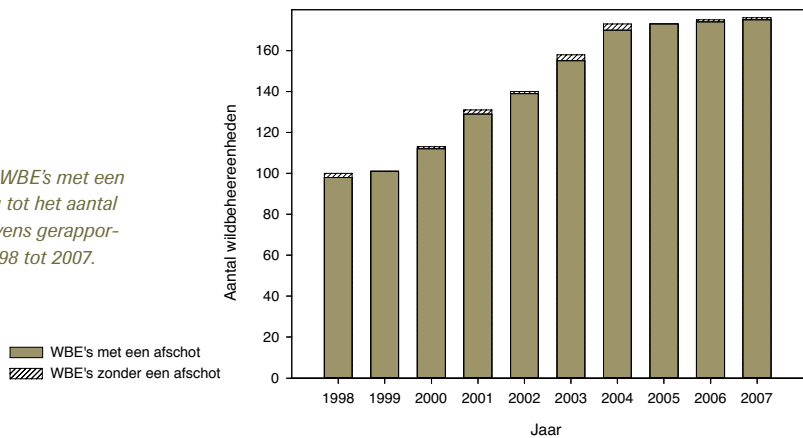

Figuur 22. Trends in de gerapporteerde voorjaarsstand (a, b) en het gerapporteerde afschot (c, d) berekend per WBE.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 23. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 24. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Klein wild

Fazant

(Phasianus colchicus)

Familie

Fazanten (*Phasianidae*)

Gewicht

0,5 - 1,8 kg

Lengte

53 - 89 cm

Voortplanting

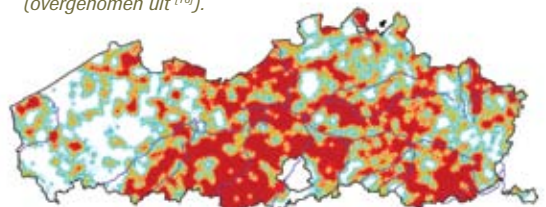
1 legsel met 8 - 15 eieren

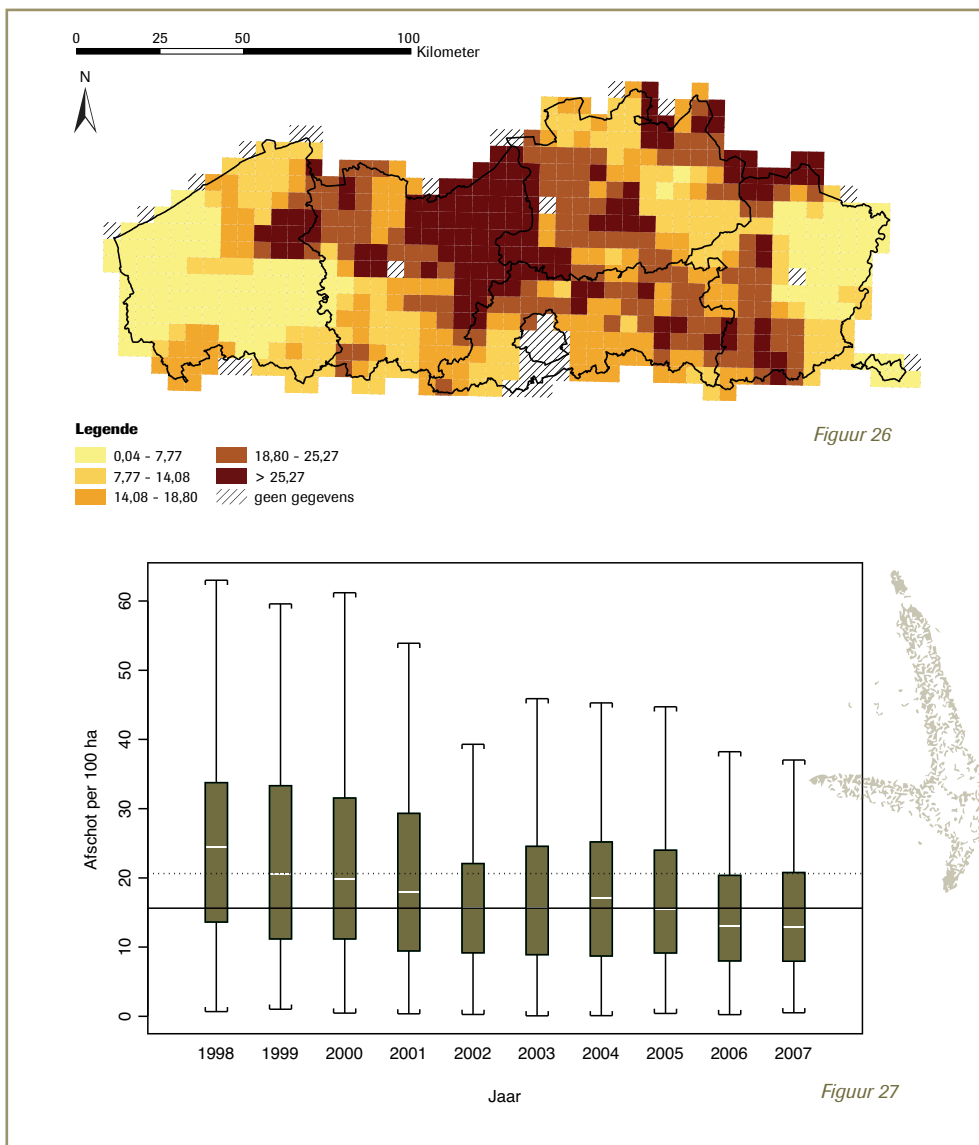
Biotoop

bebost en halfopen landschap

De fazant dankt zijn huidige Europese verspreiding aan zijn historische populariteit als jachtwild^[16]. Door zijn voorkeur voor zowel beboste laaglandvalleien als halfopen landschappen met struwelen, bosjes en akkerland kan de fazant over bijna heel Vlaanderen voorkomen^[16] (fig. 25). De meeste fazanten worden geschoten in Oost-Vlaanderen en het minst in West-Vlaanderen en het oosten van Limburg (fig. 26).

Figuur 25. Dichtheidskaart van fazant in Vlaanderen (overgenomen uit^[16]).

Figuur 26. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 27. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

De mediaan voor Vlaanderen over de monitoringsperiode bedraagt 15,62 fazanten per 100 ha (fig. 27). Er zijn echter grote verschillen tussen de WBE's. Het afschot varieert tussen 0,07 fazanten/100 ha en wel 61,20 fazanten/100 ha.

De index voor Vlaanderen (fig. 28) vertoont een duidelijk neerwaartse trend. In 2007 werden per 100 ha 12,92 fazanten geschoten, terwijl dit er in 1999 nog 20,64 waren. Deze daling zou te wijten kunnen zijn aan de strengere reglementering voor het uitzetten van gekweekte

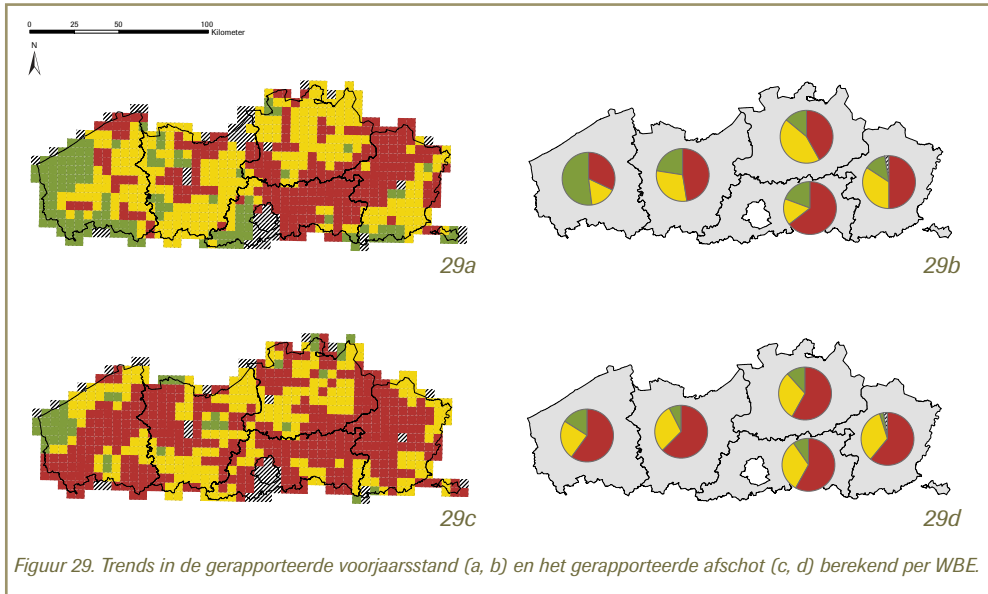
Figuur 28. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

fazanten vanaf 1998 en het verbod hierop sinds 2003 (zie verder).

Er zijn geen regionale verschillen in de trend van het afschot terug te vinden (fig. 29). Alle provincies kennen een daling in het afschot in meer dan de helft van de WBE's. De trend in de voorjaarsstand is eveneens overwegend dalend, met uitzondering van West-Vlaanderen waar voornamelijk het zuidwesten van de provincie een toename in de voorjaarsstand kent.

De bejagingsperiode vertoont enkele opvallende verschillen tussen de beide openingsbesluiten (fig. 30). Zo werd er in het openingsbesluit van 1998 een onderscheid gemaakt in de periode voor fazantenhanen en -hennen, terwijl dit onderscheid wegviel in het openingsbesluit van 2003. Grofweg komt de bejagingsperiode over beide besluiten overeen, maar een belangrijk verschil situeert zich rond het uitzetten van gekweekte fazanten. Wanneer dit in het besluit van 1998 nog in beperkte mate mogelijk was, werd het uitzetten van gekweekte fazanten verboden in 2003. Wel bleef het mogelijk broedsels van fazanten, waarvan het nest bedreigd werd door maaierwerkzaamheden, uit te broeden en de jongen opnieuw in de natuur te brengen. De wetswijziging in 2003 vertaalt zich niet onmiddellijk in een verandering van de waargenomen trend in het gerapporteerde afschot, maar kan wel hebben bijgedragen tot een verdere daling ervan.

Vrijwel alle WBE's bejagen de fazant (fig. 31).

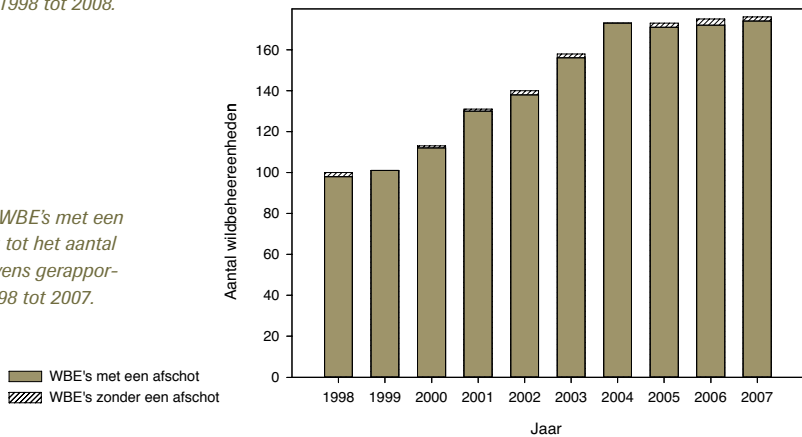

Figuur 29. Trends in de gerapporteerde voorjaarsstand (a, b) en het gerapporteerde afschot (c, d) berekend per WBE.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003	haan												
	hen												
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 30. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 31. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Klein wild

Patrijs

(*Perdix perdix*)

Familie

Fazanten (*Phasianidae*)

Gewicht

0,310 - 0,455 kg

Lengte

29 - 31 cm

Voortplanting

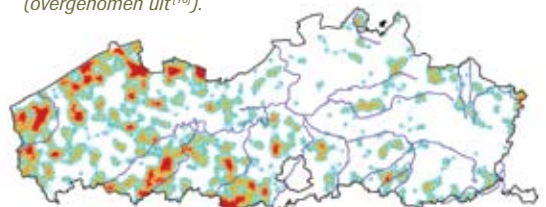
1 legsel met 10 - 20 eieren

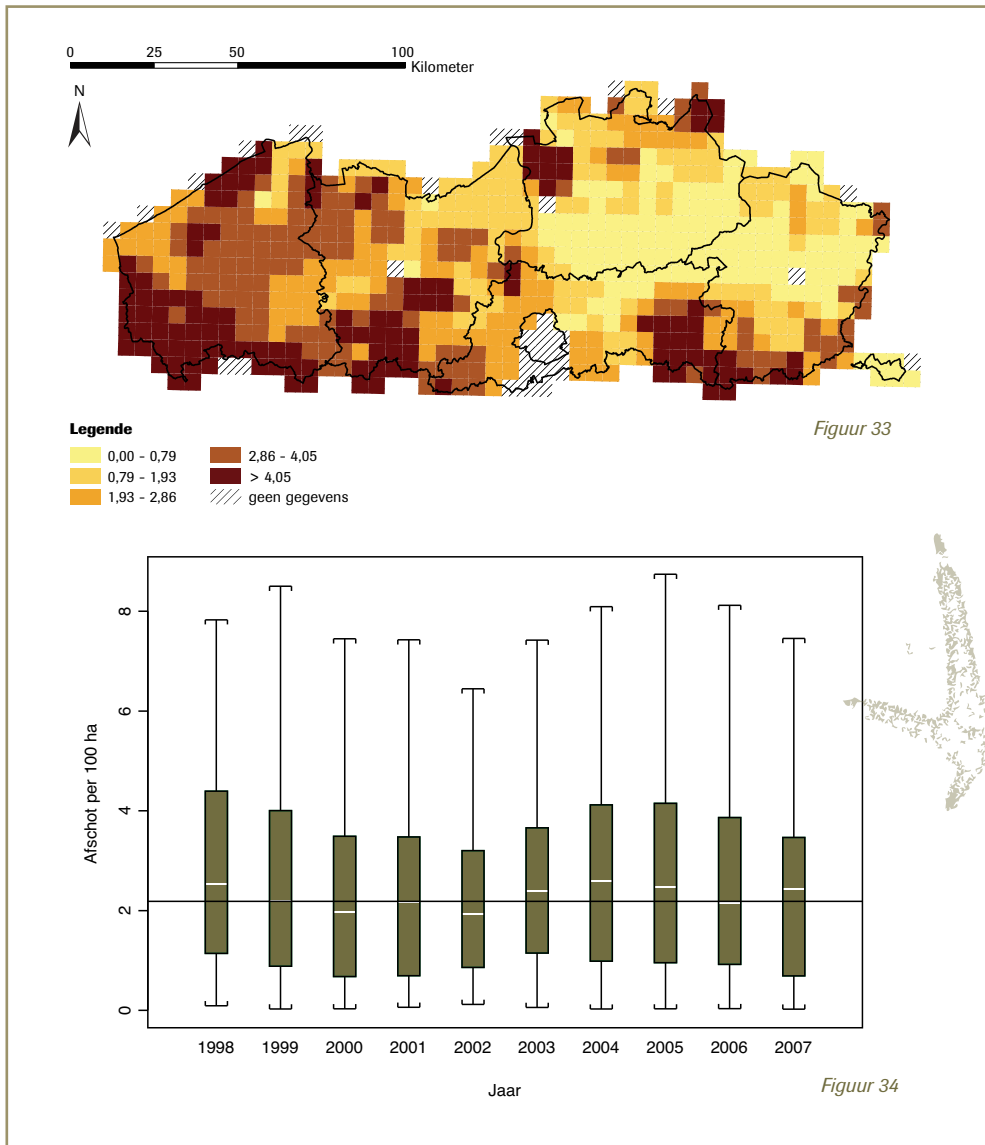
Biotoop

agrarisch landschap

Deze kleine hoenderachtige heeft een grote 'symboolwaarde' voor veel Vlaamse jagers. Doordat de patrijs een echte akker-vogel is met een voorkeur voor een mozaïek van relatief kleine percelen afgewisseld met extensieve graslanden, hagen, braakliggende stukjes en brede bermen, heeft de teloorgang van het traditionele landbouwgebruik een grote negatieve impact gehad op de soort^[16].

Figuur 32. Dichtheidskaart van patrijs in Vlaanderen (overgenomen uit^[16]).

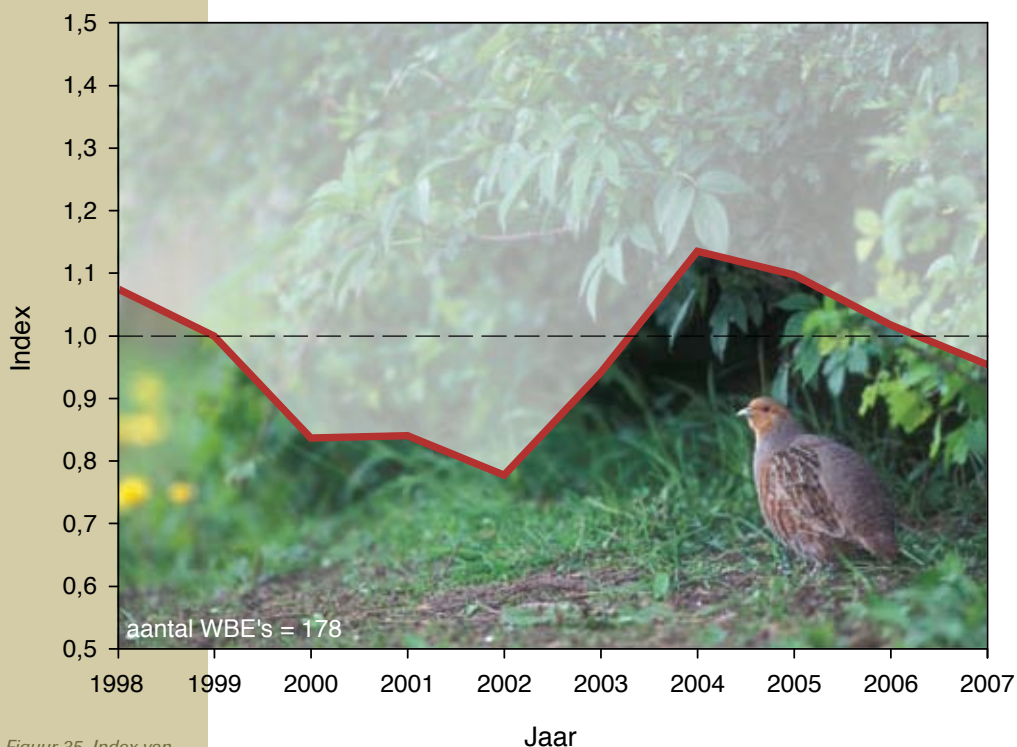

Figuur 33. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 34. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Het afschot van de patrijs situeert zich voornamelijk in West- en Oost-Vlaanderen en in het zuiden van de provincie Limburg en het oosten van Vlaams-Brabant (fig. 33). Dit is in overeenstemming met de populatiedensiteiten van de broedvogelatlas (fig. 32)^[16].

Het afschot in Vlaanderen schommelt rond 2,19 patrijzen/100 ha, maar kan oplopen tot 8,74 patrijzen/100 ha in sommige WBE's (fig. 34).

Figuur 35. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

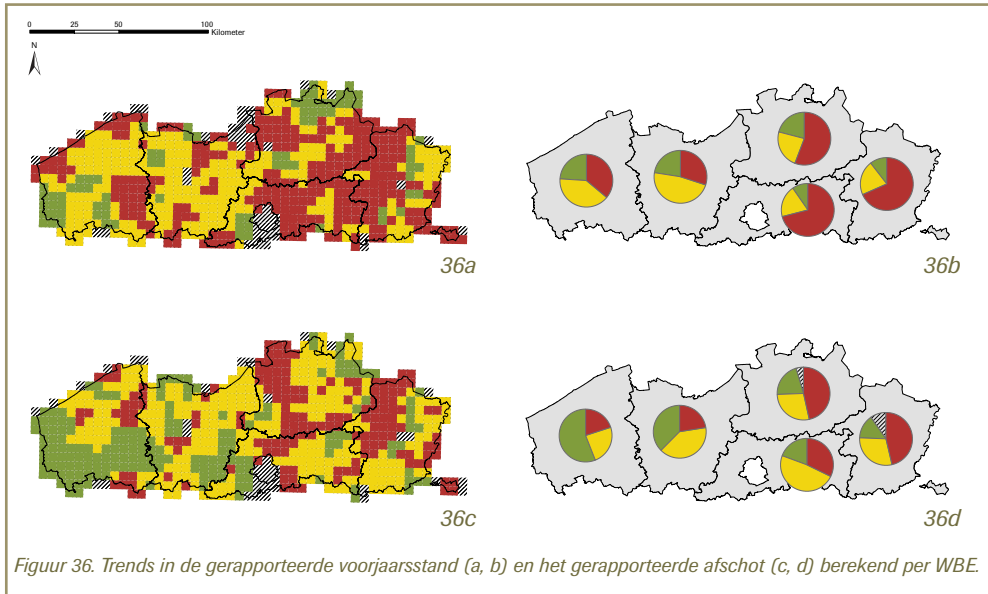
De index voor Vlaanderen schommelt over de monitoringsperiode (fig. 35). Tot 2002 vertoonde het afschot een dalende trend die in 2003 omsloeg naar een stijging van het afschot. In 2004 bereikte het afschot zijn hoogtepunt, maar nam daarna weer af om in 2007 net onder het niveau van 1999 te eindigen. De Europese populaties kenden in de periode 1970-1990 een sterke achteruitgang, die zich nadien in West-Europa bleef verder zetten^[6].

De kaarten van Vlaanderen brengen enkele regionale verschillen aan het licht (fig. 36). Terwijl het afschot in de provincies Antwerpen en Limburg voornamelijk dalend is en in Vlaams-Brabant eerder stabiel of wisselend, kunnen de trends in de provincies Oost-Vlaanderen en voornamelijk West-Vlaanderen getypeerd worden als stijgend.

De gegevens van de voorjaarsstand wijzen op een achteruitgang in Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant, terwijl de stand in Oost- en West-Vlaanderen eerder stabiel of wisselend blijkt te zijn. In vergelijking met de waarnemingen van de broedvogelatlas (fig. 32)^[16], zijn het dus voornamelijk de gebieden waar er reeds minder patrijzen waren die een achteruitgang vertonen.

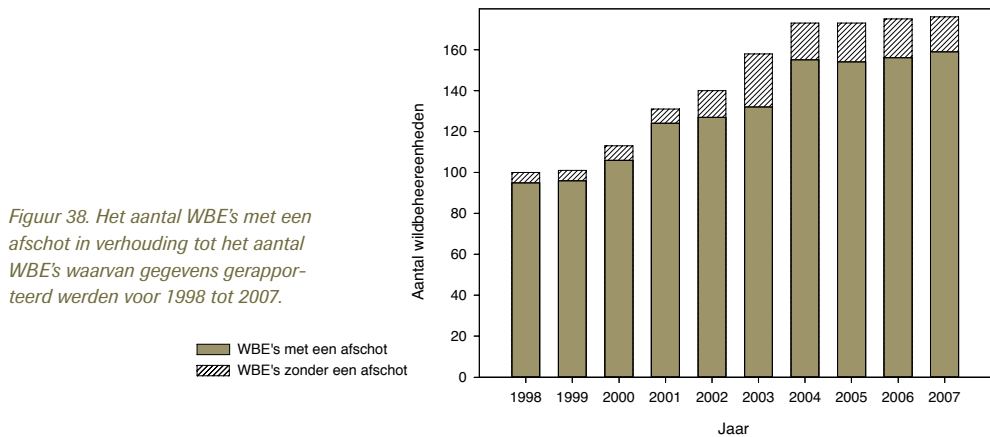
Hoewel de lengte van de bejagingsperiode constant bleef gedurende de ganse monitoringsperiode, werd in 2003 zowel de opening als de sluiting van de jacht met twee weken vervroegd (fig. 37). Of dit de toename in het afschot in 2003 verklaart is niet te achterhalen, maar het afschot in 2006 bedroeg opnieuw evenveel als 1999.

Het aantal WBE's dat de patrijzen bejaagt, blijft relatief constant (fig. 38).

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 37. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Waterwild

Wilde eend

(*Anas platyrhynchos*)

Familie

Zwanen, ganzen en eenden
(*Anatidae*)

Gewicht

0,750 - 1,572 kg

Lengte

50 - 65 cm

Voortplanting

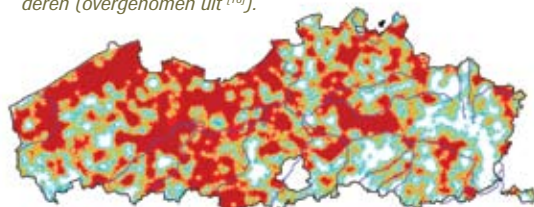
1 legsel met 9 - 13 eieren

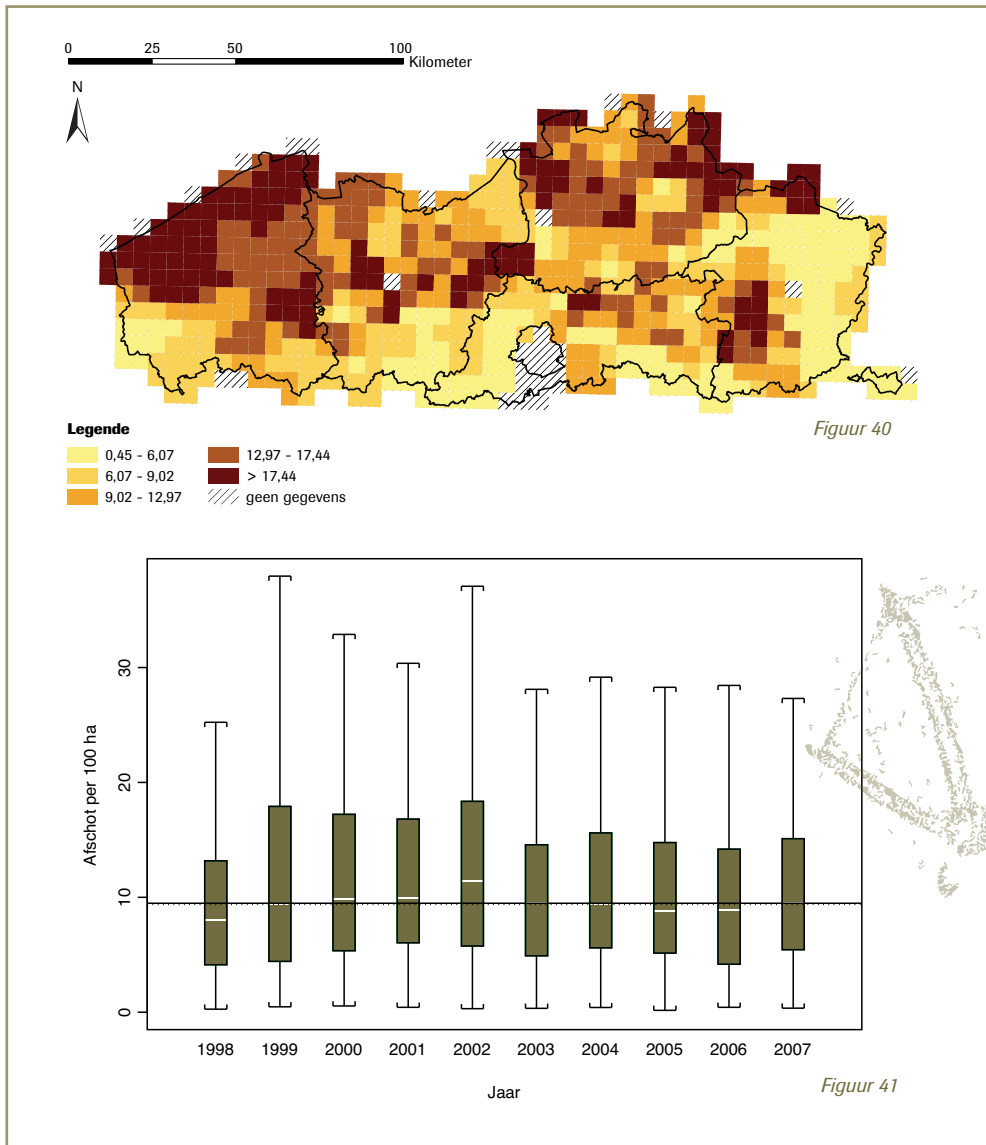
Biotoop

stilstaand of traag stromend water

Als populairste waterwildsoort wordt de wilde eend gekenmerkt door een brede habitatkeuze. Hoewel de soort meestal broedt in de buurt van stilstaande of traag stromende wateren, foerageren ze in bepaalde perioden op graanvelden en oogstresten op akkers^[16]. In Vlaanderen komen ze bijna gebiedsdekkend voor (fig. 39), maar wordt er in bepaalde regio's een opvallend hoger afschot gerealiseerd, bijvoorbeeld de polders (fig. 40).

Figuur 39. Dichtheidskaart van wilde eend in Vlaanderen (overgenomen uit ^[16]).

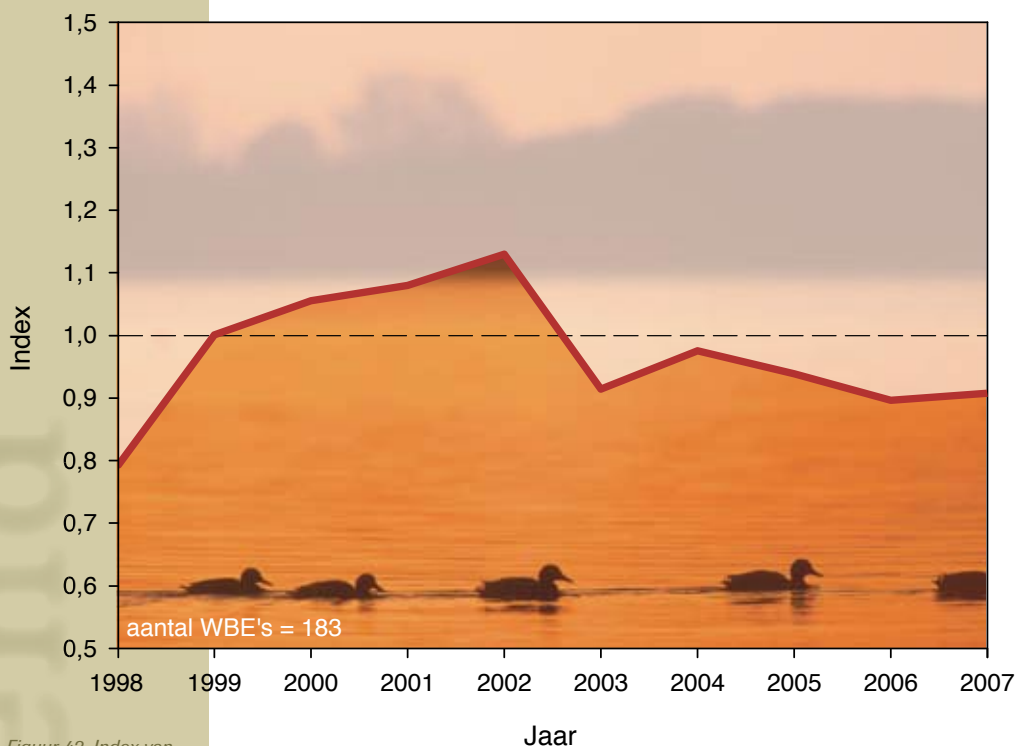

Figuur 40. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 41. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

De Europese broedpopulatie lijkt vrij stabiel te zijn^[6,16], terwijl de winterpopulatie tussen 1997 en 2001 een stijging kende, gevolgd door een daling in 2003 tot 2005^[9]. De index van het afschot voor Vlaanderen blijkt gelijklopend te zijn met de trend van de winterpopulatie, waarbij het afschot stijgt tot 2002 om na een daling in 2003 stabiel te blijven (fig. 42). Hoewel de index in 2007 een zeer lichte daling vertoont tegenover 1999, vormt de mediaan in 2007 met 9,49 eenden/100 ha de mediaan over de 9 jaren.

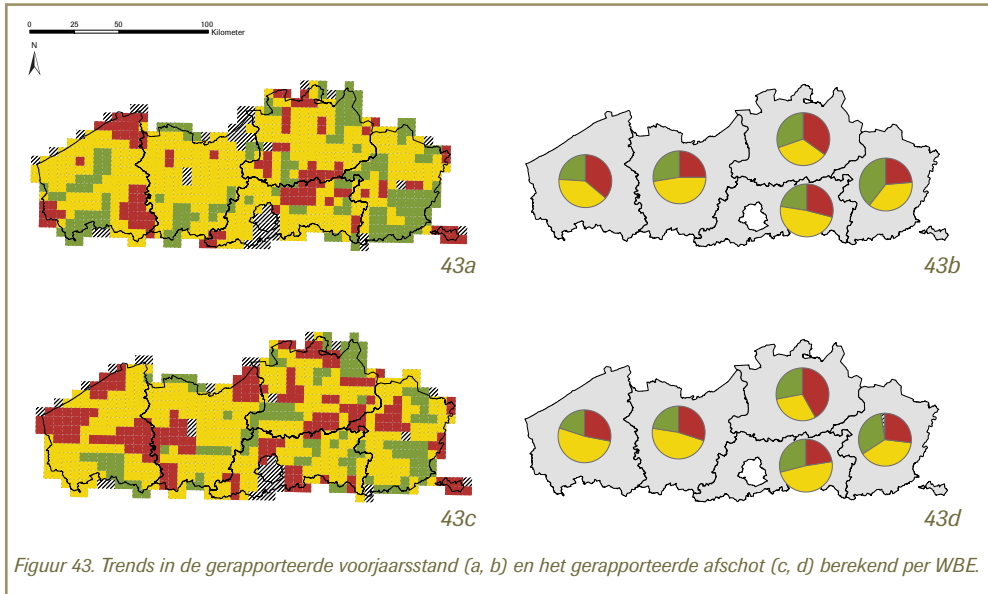

Figuur 42. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

Voor de meeste WBE's lijken de trends in afschot en voorjaarsstand over de geanalyseerde periode stabiel of wisselend te zijn. Er zijn geen uitgesproken verschillen tussen de provincies (fig. 43).

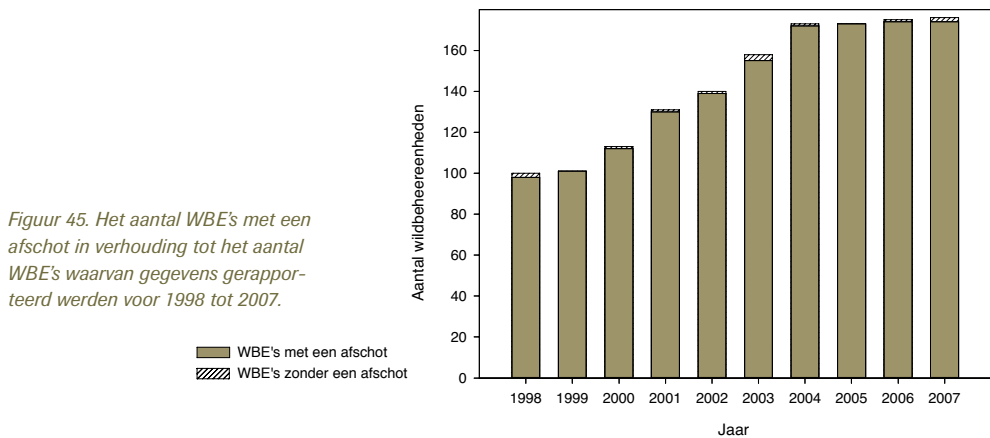
Bij deze soort zou er mogelijk wel een effect van wijziging in openingsperiode kunnen zijn (fig. 44). In 2003 werd de openingsdatum met twee weken verlaat en de sluitingsdatum met twee weken vervroegd. Dit resulteerde in een maand kortere bejagingsperiode. Verder werd de bejagingsperiode in de vogelrijke gebieden aan banden gelegd. Beide wijzigingen kunnen een verklaring zijn voor de plotse verandering in de waargenomen trend in het afschot in het jaar 2003, in combinatie met een dalende winterpopulatie sinds 2003.

Dat nagenoeg alle WBE's een afschot van wilde eend realiseren, blijkt uit figuur 45.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 44. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Waterwild

Smient

(*Anas penelope*)

Familie

Zwanen, ganzen en eenden
(*Anatidae*)

Gewicht

0,400 - 1,090 kg

Lengte

45 - 51 cm

Voortplanting

1 legsel met 8 - 9 eieren

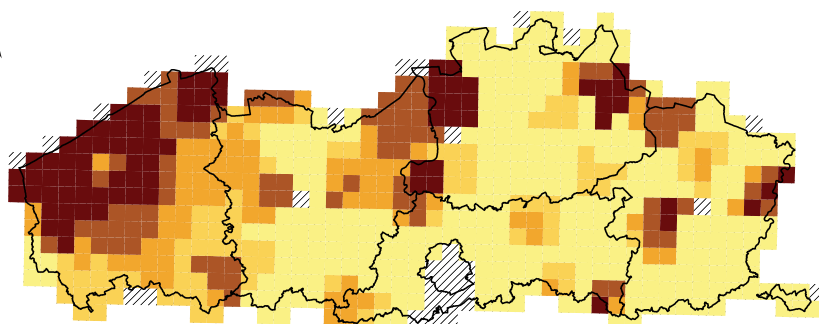
Biotoop

Open gebieden met grote
waterplassen en graslanden

Deze trekvogel, waarvan de mannetjes een opvallende oranje-kleurige kop hebben met een geel voorhoofd, zakt in het najaar af naar Vlaanderen^[16]. Het afschot van Smient situeert zich bijna volledig in de provincie West-Vlaanderen (fig. 46).

De lage afschotcijfers voor WBE's die een afschot verwezenlijken, toont aan dat de smient niet intensief bejaagd wordt (fig. 47). Bovendien maken slechts 48 WBE's melding van een afschot. De mediaan voor deze soort bedraagt amper 0,14 smienten/100 ha over de monitoringsperiode en de maximumwaarde, met uitzondering van 2002, bedraagt slechts 1,01 smienten/100 ha.

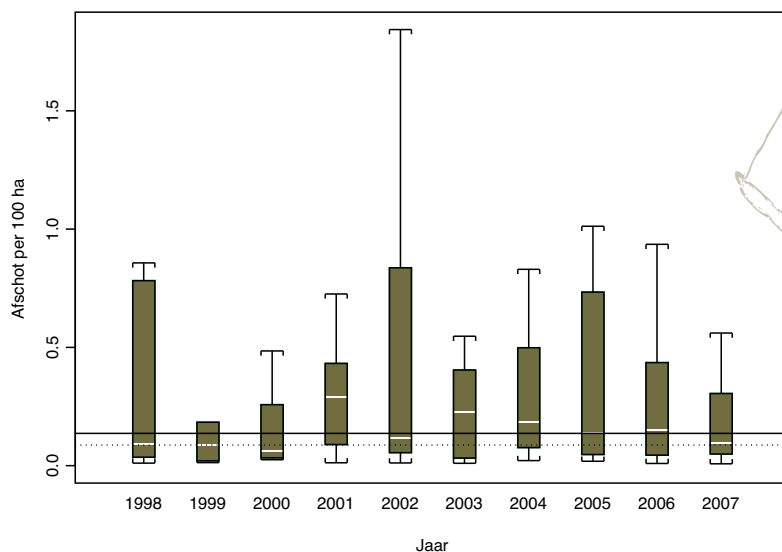
0 25 50 100
Kilometer

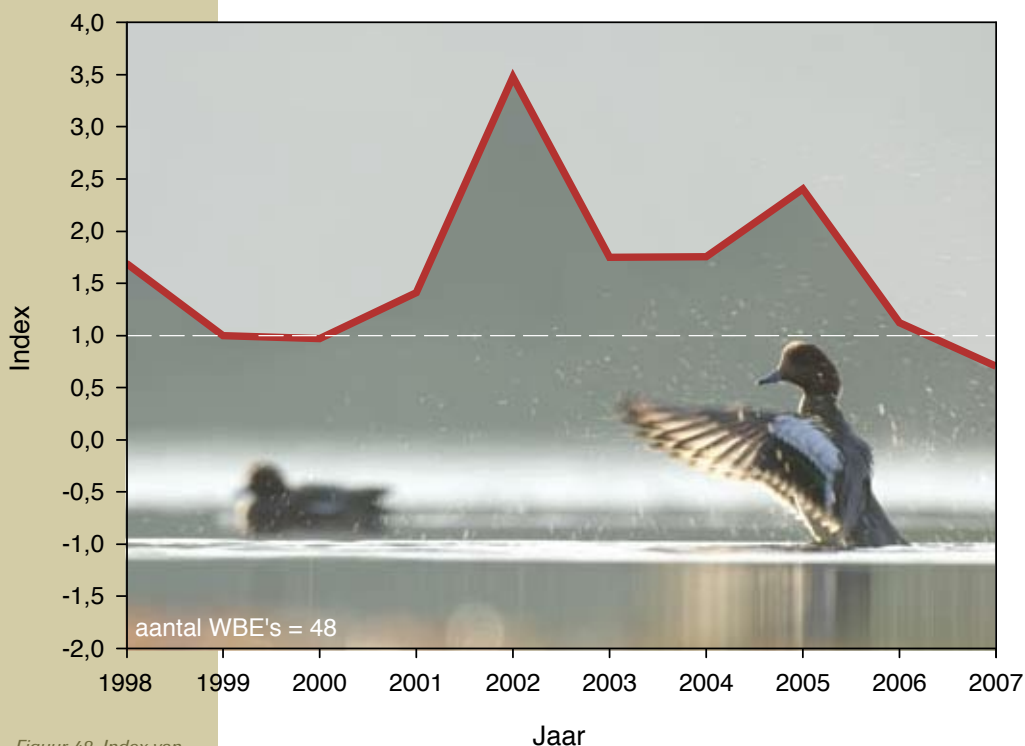
Legende

- 0,00
- 0,000001 - 0,006185
- 0,006185 - 0,044293
- 0,044294 - 0,145272
- > 0,145273
- geen gegevens

Figuur 46. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

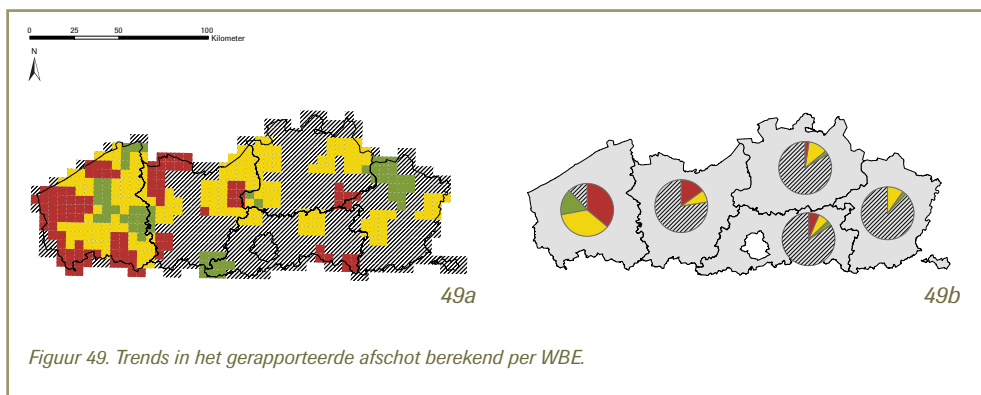
Figuur 47. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 48. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

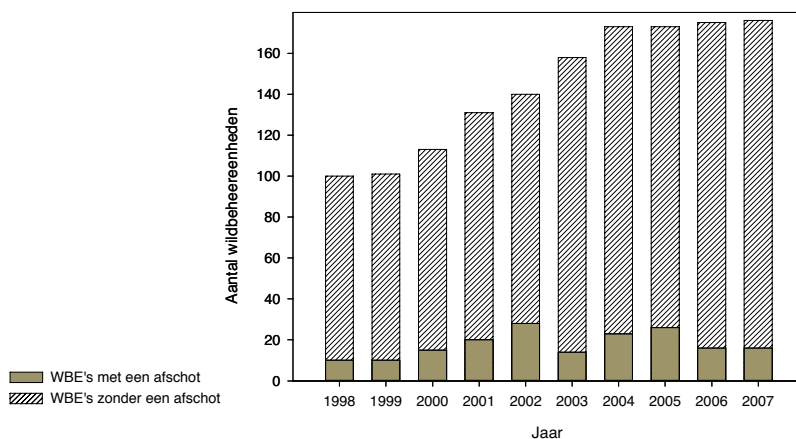
Wanneer we de trends per provincie bekijken, is het duidelijk dat smienten voornamelijk in West-Vlaanderen geschoten worden (fig. 49). Ook hier kunnen we stellen dat het afschot globaal gezien eerder dalend of schommelend is.

Hoewel de duur van de openingsperiode over de volledige monitoringsperiode onveranderd is, werd de jacht op smient in 2003 verstrengd (fig. 50). Sinds 2003 is jacht nog enkel mogelijk indien de jachtrechthouder ernstige schade aan landbouwteelten, andere dan permanent grasland, kan aantonen. Het effect hiervan op het gerealiseerde afschot is onduidelijk door het sterk schommelende afschot, maar het aantal WBE's waar smienten geschoten werden bleef relatief gezien redelijk constant over de jaren heen (fig. 51).

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 50. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 51. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Waterwild

Grauwe gans

(*Anser anser*)

Familie

Zwanen, ganzen en eenden
(*Anatidae*)

Gewicht

2,0 - 4,6 kg

Lengte

75 - 90 cm

Voortplanting

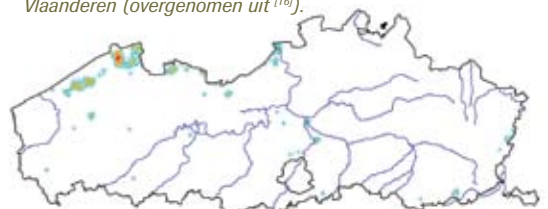
1 legsel met 4 - 6 eieren

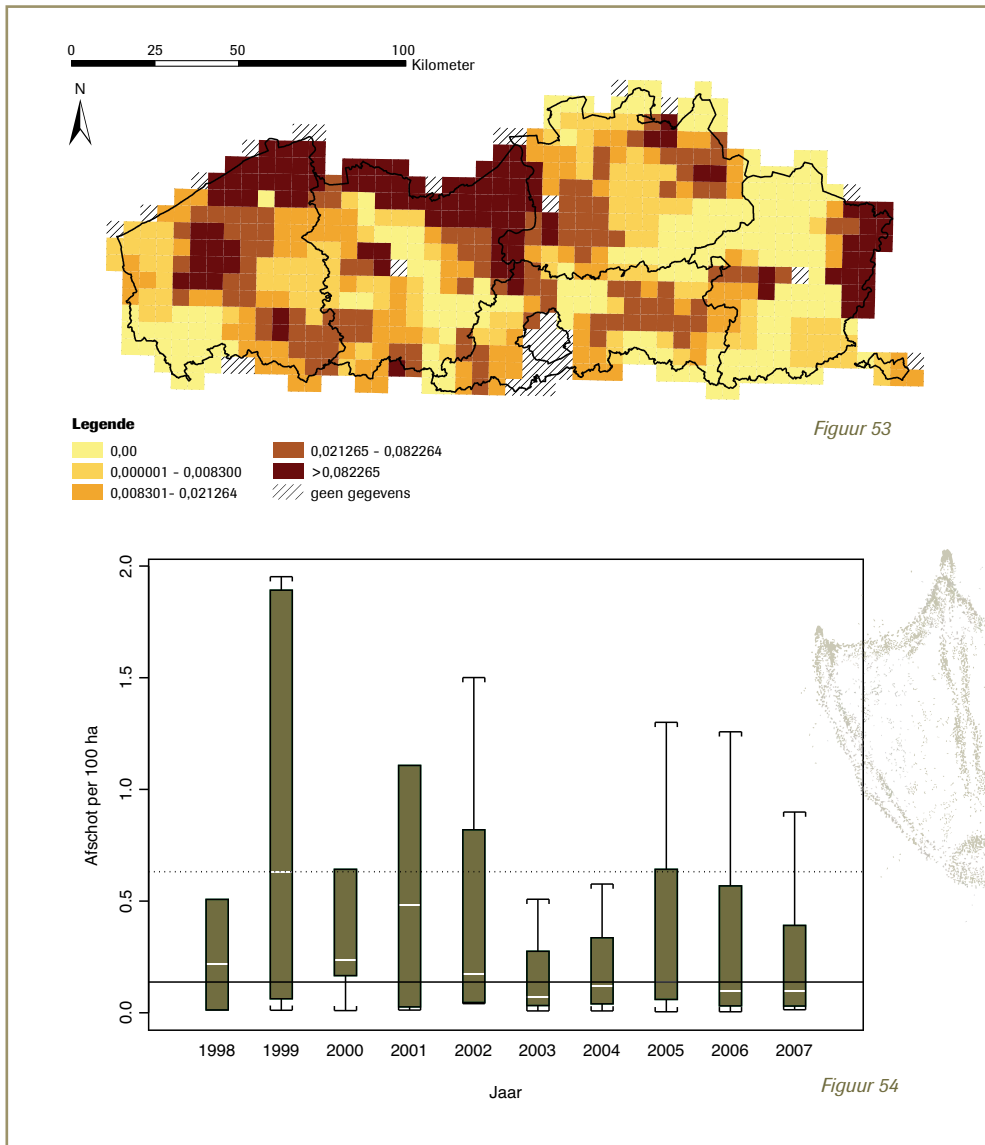
Biotoop

Moerassen, meren of rivieren
met grasland in de omgeving

De Vlaamse populatie grauwe ganzen is voor ruim de helft gevestigd aan de Oost- en Middenkust^[16]. Ook in het oosten van Limburg, aan de Vlaamse zijde van de Maas, komt een broedpopulatie voor (fig. 52). Hoewel deze gebieden eveneens het zwaartepunt vormen van het afschot, wordt de soort verspreid over Vlaanderen geschoten, maar minder in Limburg (fig. 53).

Figuur 52. Dichtheidskaart van grauwe gans in Vlaanderen (overgenomen uit ^[16]).

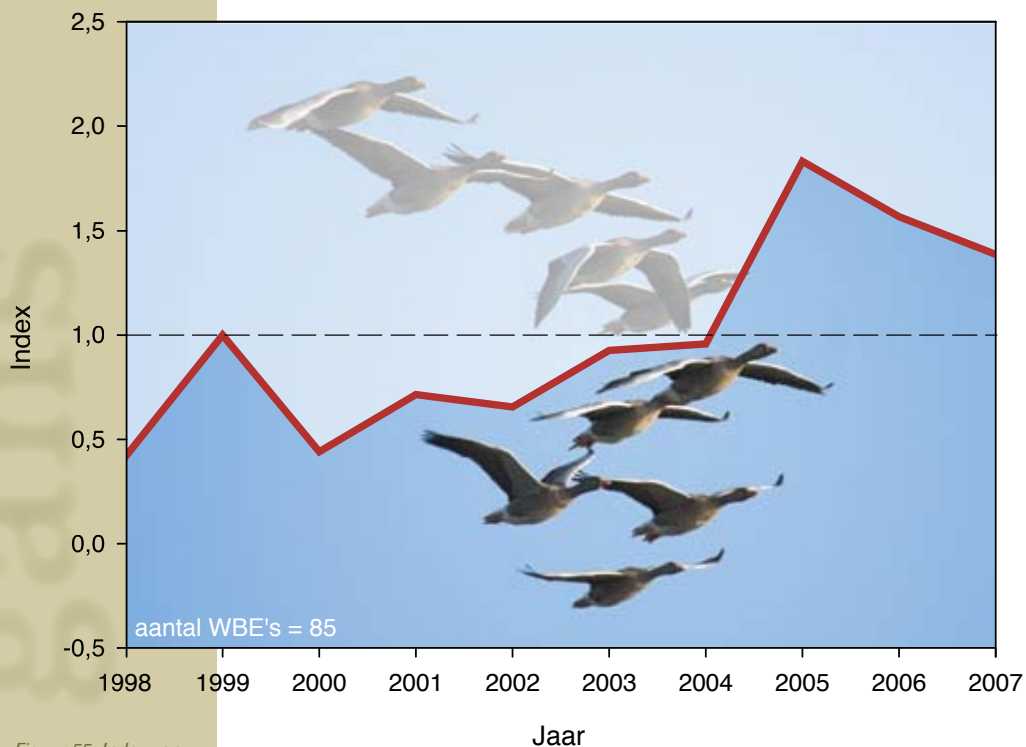

Figuur 53. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 54. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

De sterk schommelende boxplots voor Vlaanderen leveren een mediaan van 0,14 grauwe ganzen/100ha over de monitoringsperiode (hierbij wordt enkel rekening gehouden met de WBE's die een afschot rapporteren). De hoogste waarde is 1,95 grauwe ganzen/100 ha gerapporteerde oppervlakte. Lokale afschotcijfers per 100 ha kunnen natuurlijk sterk verschillen van deze algemene cijfers (fig. 54).

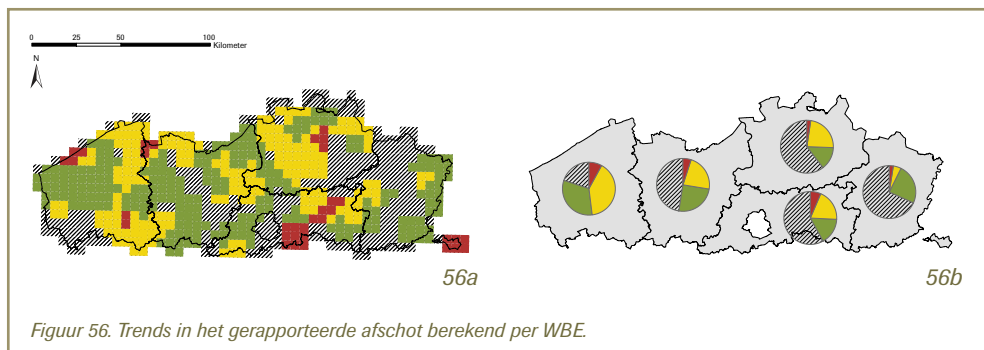
Figuur 55. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

De index voor het afschot in Vlaanderen duidt op een sterke toename van het afschot sinds 2000 (fig. 55). Nochtans ligt de mediaan van 2007 met 0,10 ganzen/100 ha opmerkelijk lager dan in 1999 wanneer de mediaan 0,63 ganzen/100 ha bedroeg (fig. 54). Ook zien we een opmerkelijk verschil in de boxplots vanaf 2003; de mediaan ligt lager en is constanter in vergelijking met de periode voor 2003. Dit is te verklaren door het feit dat vóór 2003 slechts een 10-tal WBE's een afschot verwezenlijkten, zodat lokale schommelingen in het afschot zich onmiddellijk vertaalden in een wijziging van de mediaan. Na de wijzigingen in het openingsbesluit in 2003 (zie verder), maakte een veertigtal WBE's melding van een afschot (fig. 58). Het afschot in het merendeel van deze nieuwe WBE's lag echter beduidend lager. De mediaan wordt hierdoor naar beneden getrokken en lokale schommelingen in het afschot hebben minder effect op de mediaan.

Globaal gezien is er een stijging in het afschot, maar na de piek in 2005 lijkt het afschot terug te dalen. Dit is gelijklopend met de sterke toename van het aantal broedparen in Vlaanderen tot 2003, waardoor de grauwe gans tot de meest toenemende broedvogelsoorten in Vlaanderen behoort^[6]. Ook de Europese populaties kenden in de periode 1990-2000 een sterke toename^[6]. Recent (2005) neemt de Vlaamse winterpopulatie echter terug af^[11]. Ook het afschot vertoont een daling na 2005.

De globale toename in afschot vinden we over heel Vlaanderen terug en de meeste WBE's kennen een stijgend of schommelend (stabiel) afschot (fig. 56).

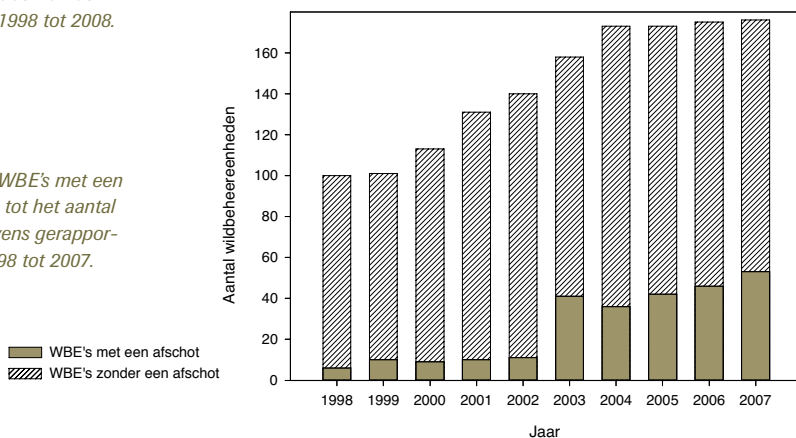
Hoewel de bejagingsperiode voor deze wildsoort ongewijzigd bleef over de volledige periode die geanalyseerd is, zijn er toch enkele belangrijke verschillen tussen de periode voor en na 2003 (fig. 57). De belangrijkste wijzingen zijn dat de jacht geografisch niet meer beperkt werd tot de provincies Oost- en West-Vlaanderen, en dat er een jaarronde bestrijding in het kader van natuurbeheer mogelijk werd vanaf 2003. Daarnaast werd bijzondere bejaging mogelijk vanaf 10 juli tot 31 augustus. Deze wijzigingen vertaalden zich in een verdrievoudiging van het aantal WBE's dat een afschot verwezenlijkt (fig. 58). Het resulteerde echter niet in eenzelfde mate van toename van het totale afschot.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 57. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 58. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Waterwild

Canadese gans

(*Branta canadensis*)

Familie

Zwanen, ganzen en eenden
(*Anatidae*)

Gewicht

2,9 - 5,4 kg

Lengte

56 - 110 cm

Voortplanting

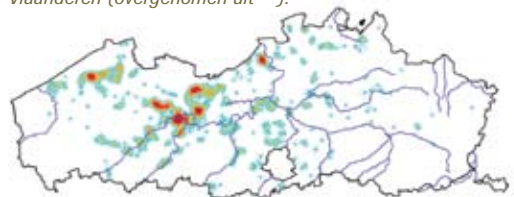
1 legsel met 5 - 6 eieren

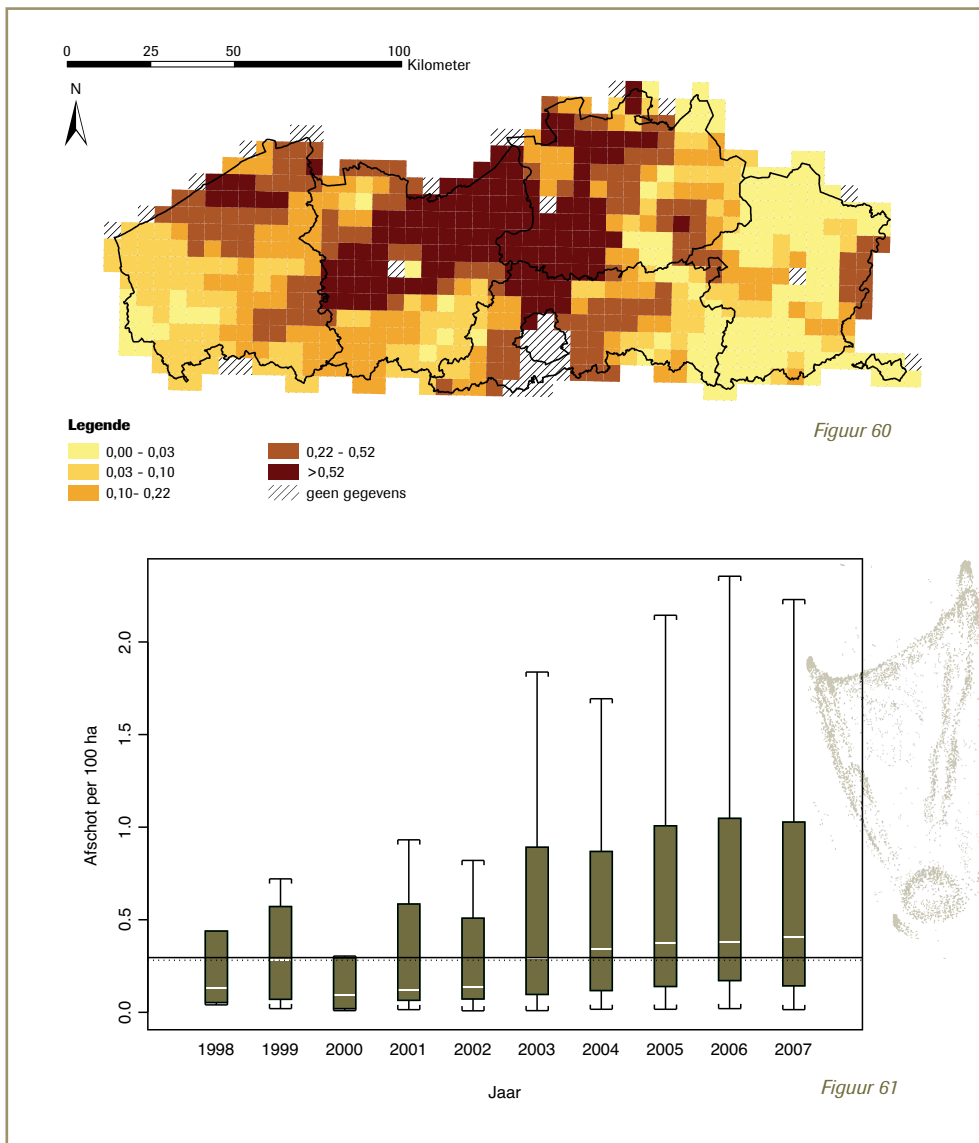
Biotoop

allerlei waterrijke gebieden

Als geïntroduceerde soort in Vlaanderen is de Canadese gans oorspronkelijk afkomstig van Noord-Amerika. Momenteel komt ze verspreid voor over heel Vlaanderen, maar is in het oostelijke deel duidelijk minder aanwezig^[16] (fig. 59). De hoogste aantallen situeren zich in het centrale deel van Vlaanderen, voornamelijk in de Schelde- en Leievallei. Dit stemt overeen met de kaart van het afschot voor Vlaanderen (fig. 60).

Figuur 59. Dichtheidskaart van Canadese gans in Vlaanderen (overgenomen uit^[16]).

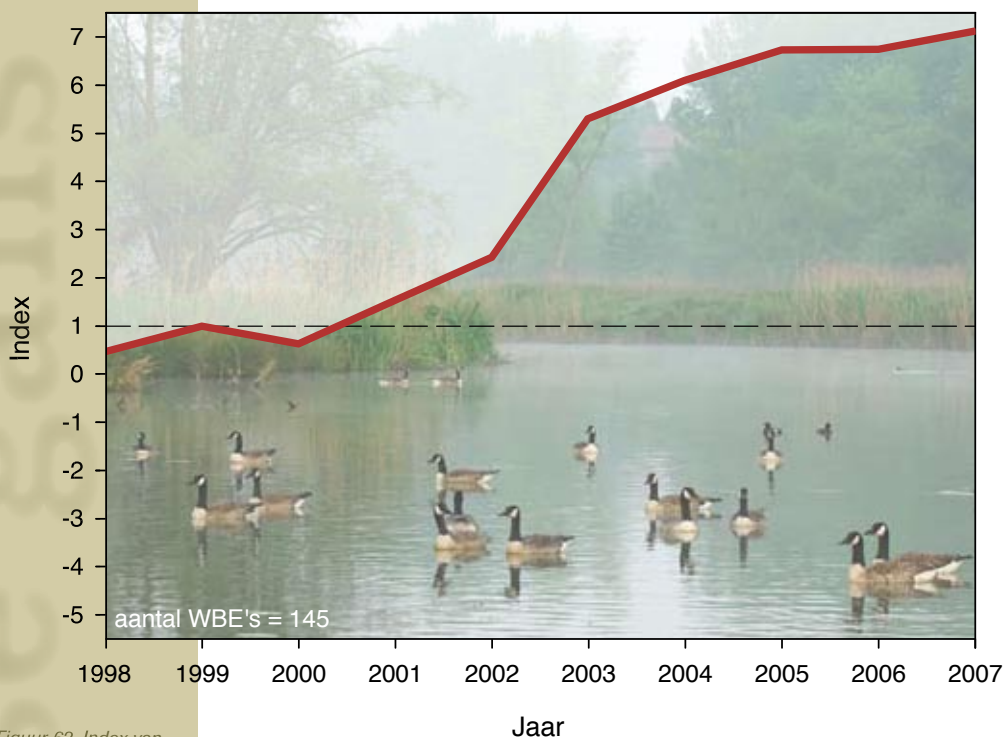

Figuur 60. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 61. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

De mediaan van het afschot over de geanalyseerde periode resulteert in 0,30 ganzen/100 ha (fig. 61). Toch zijn er (vooral de laatste jaren) sterke verschillen tussen de WBE's. Voor sommige WBE's kan het afschot oplopen tot 2,35 ganzen/100 ha.

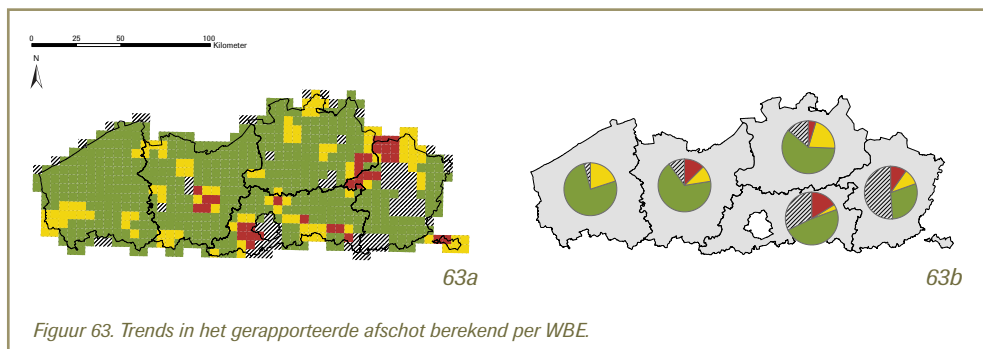
Figuur 62. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

De index voor Vlaanderen laat een duidelijke toename van het afschot zien sinds 2000 (fig. 62). In 2007 ligt het afschot maar liefst 7 keer hoger dan in 1999. Dit is gelijklopend met de waarneming dat de Vlaamse broedpopulatie van 1992 tot 2002 vertienvoudigd is^[16], hoewel deze zich recent gestabiliseerd lijkt te hebben^[9]. Of het afschot sinds 2005 eveneens stabiliseert kan op basis van het beperkt aantal jaren nog niet bepaald worden. De sterke toename in het afschot resulteert echter niet in een sterke toename van de mediaan van het afschot (fig. 61). Ook hier speelt een wijziging van het openingsbesluit een rol (fig. 64), waardoor meer WBE's een afschot verwezenlijken (fig. 65), die echter veelal op zich een lager afschot hebben.

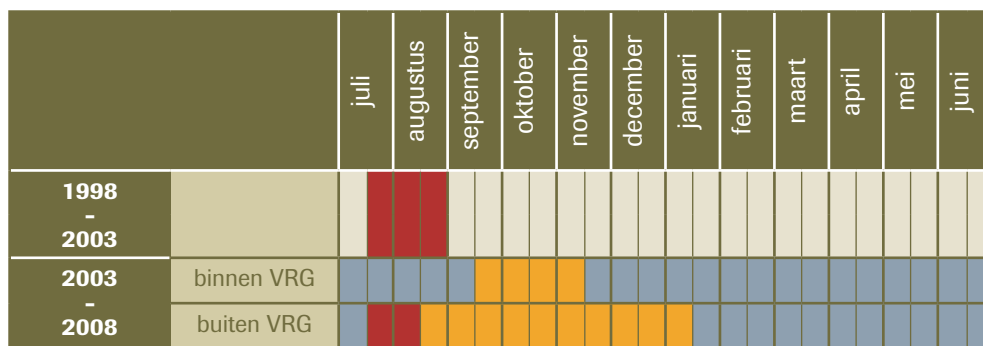
De stijging in afschot laat zich in heel Vlaanderen duidelijk vaststellen, met uitzondering van Limburg waar er vaak geen afschot gerapporteerd wordt (fig. 63).

Terwijl in het openingsbesluit van 1998 enkel bijzondere bejaging van 10 juli tot 31 augustus mogelijk was, werd in 2003 de gewone jacht op de Canadese gans voor vijf maanden geopend (fig. 64). Buiten de gewone jacht en de bijzondere bejaging werd het bovendien mogelijk om de Canadese gans te bestrijden in het kader van natuurbeheer. Mede hierdoor verdubbelde plots het aantal WBE's dat een afschot van Canadese gans verwezenlijkte

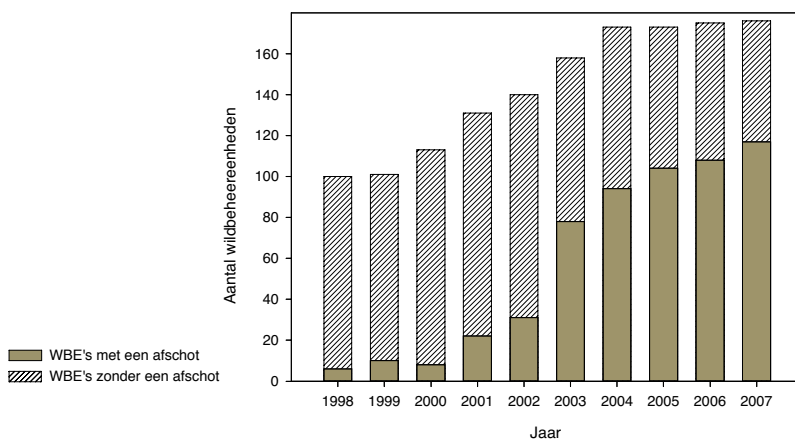
(fig. 65). Vermoedelijk resulteerde deze wijziging in het openingsbesluit, in combinatie met een sterke toename van de populatie, in de waargenomen toename van het afschot.

Figuur 63. Trends in het gerapporteerde afschot berekend per WBE.

Figuur 64. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 65. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Waterwild

Meerkoet

(*Fulica atra*)

Familie

Rallen (*Rallidae*)

Gewicht

0,300 - 1,200 kg

Lengte

36 - 38 cm

Voortplanting

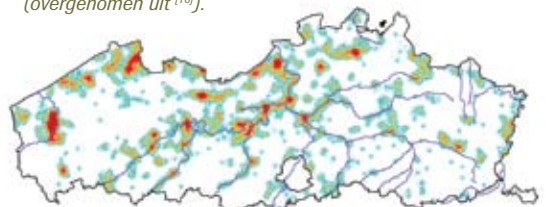
1 - 2 legsels met 6 - 10 eieren

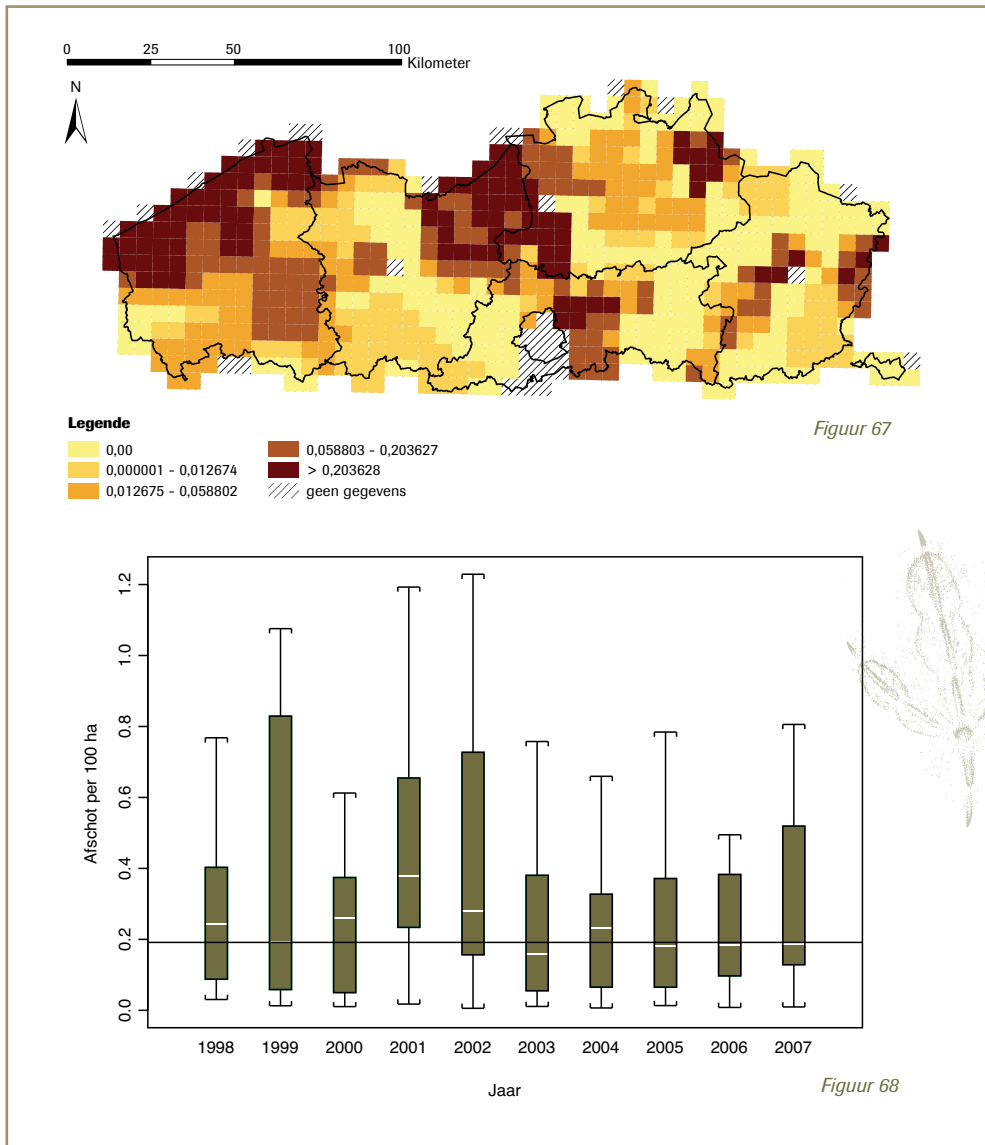
Biotoop

allerlei waterrijke gebieden

De meerkoet heeft een opvallende witte snavel en voorhoofdschild die in fel contrast staan tot zijn geheel zwarte lichaam. In tegenstelling tot de wilde eend verkiest de meerkoet in de regel meer open water, maar men kan ze bij hoge populatiedensiteiten toch ook waarnemen op smalle grachten en sloten^[16]. De soort is ruim verspreid in Vlaanderen (fig. 66)^[16]. Het afschot situeert zich voornamelijk in de Kustpolders en de Scheldepolders (fig. 67).

Figuur 66. Dichtheidskaart van meerkoet in Vlaanderen (overgenomen uit^[16]).

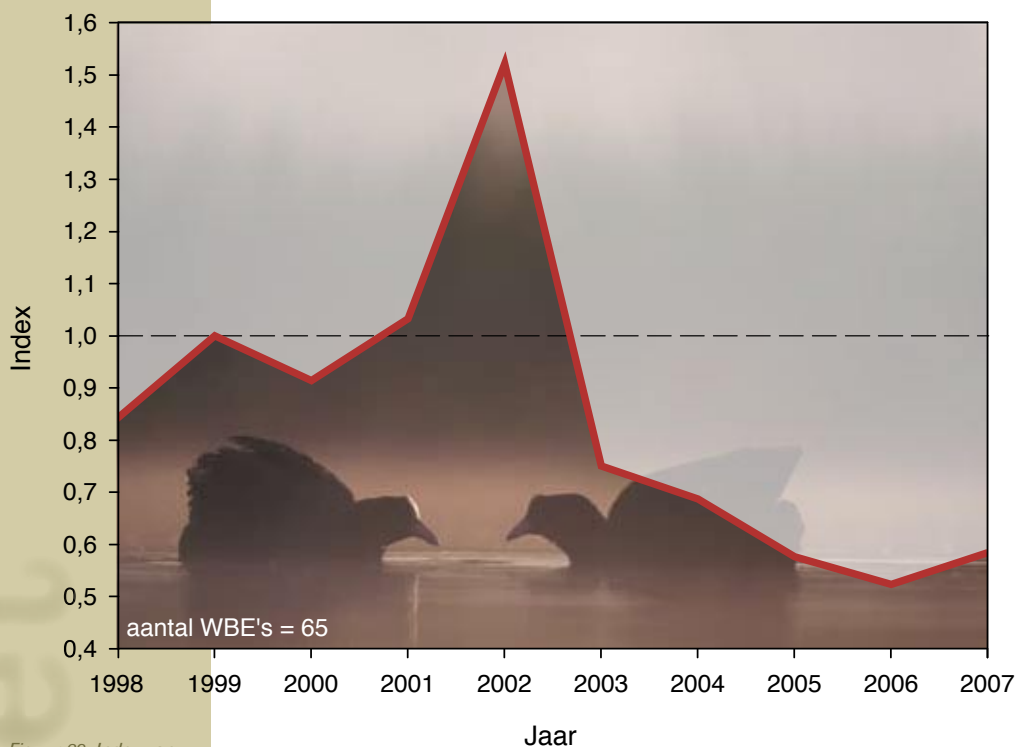

Figuur 67. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 68. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Met een maximum aantal van 37 WBE's die een afschot verwezenlijken en met een mediaan van 0,19 meerkoeten/100 ha is het duidelijk dat deze wildsoort niet tot de populaire jachtsoorten behoort (fig. 68 en fig. 72). Opmerkelijk is ook het verschil in de periode voor en na 2003 (zie verder).

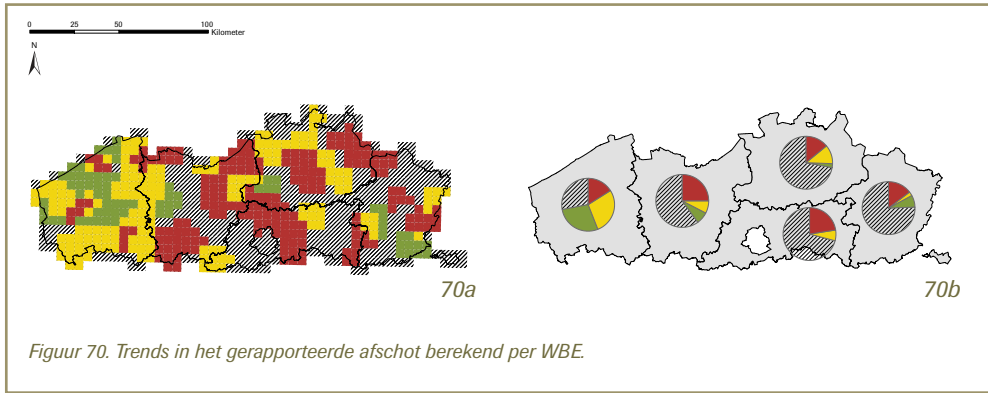

Figuur 69. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

Het verschil in afschot vanaf 2003 is ook merkbaar in de index voor Vlaanderen (fig. 69). Terwijl de trend in het afschot nog stijgend was tot 2002, gaat het afschot daarna naar beneden. Dit is in tegenstelling met de waargenomen populatie in Vlaanderen, die de laatste 30 jaar een sterke toename kende^[16].

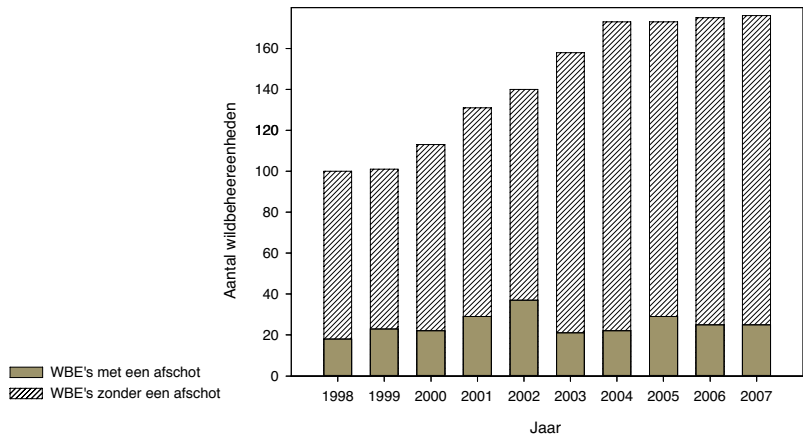
Wanneer we de trend in het afschot per WBE analyseren (fig. 70), merken we toch duidelijke regionale verschillen. In tegenstelling tot de rest van Vlaanderen kennen de WBE's in West-Vlaanderen een stijging in het afschot. In de overige provincies worden er in het merendeel van de WBE's geen meerkoeten geschoten.

Het opmerkelijke verschil in de boxplots vanaf 2003 laat reeds vermoeden dat er een verschil is in het openingsbesluit van 2003 (fig. 71). Hoewel de bejagingsperiode vanaf 2003 met anderhalve maand uitgebreid werd, diende de jachtrechthouder ernstige schade aan landbouwteelten, andere dan permanent grasland, aan te tonen om de soort te mogen bejagen. Daarnaast werd de jacht op meerkoet ook verboden in de vogelrijke gebieden. Beide beperkingen hebben ertoe bijgedragen dat het aantal WBE's die de soort bejagen sterk verminderde (fig. 72) en het afschot eveneens daalde.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 71. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 72. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Overig wild

Houtduif

(*Columba palumbus*)

Familie

Duiven & tortelduiven (*Columbidae*)

Gewicht

0,284 - 0,614 kg

Lengte

40 - 42 cm

Voortplanting

meestal 3 tot 4 legsels met

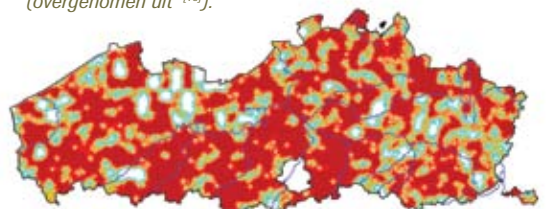
1 - 2 eieren

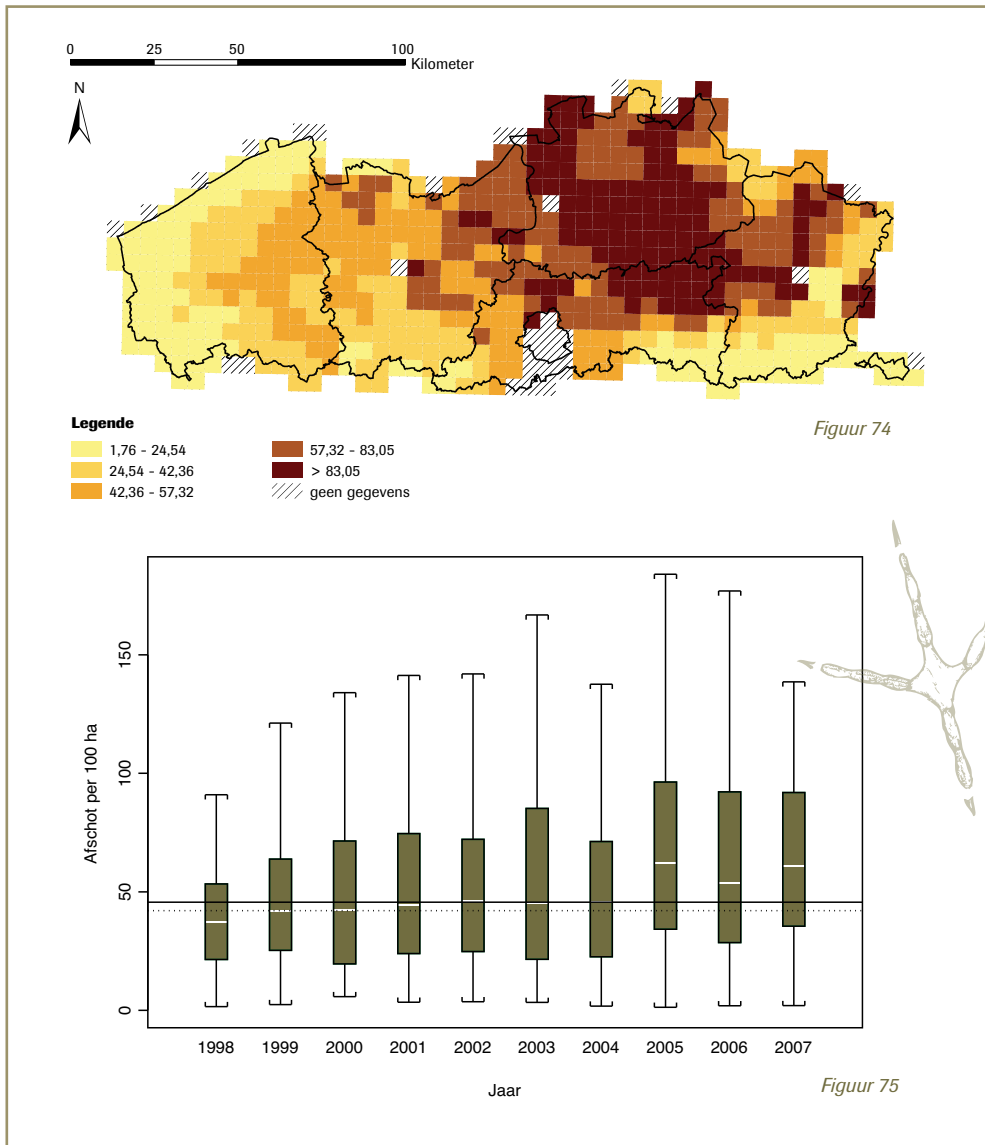
Biotoop

agrarisch landschap met
verspreide bosjes en bomen

De witte vlek in de hals van de houtduif maakt het vrij eenvoudig om de soort te onderscheiden van de overige duiven. Ondanks de meestal hoge jachtdruk behoort de houtduif zonder twijfel tot de talrijkste broedvogelsoorten in Vlaanderen^[16]. Hoewel de soort landbouwgebieden met verspreide bosjes en bomen verkiest boven het open landschap, komen ze in dichte densiteiten over heel Vlaanderen voor (fig. 73)^[16].

Figuur 73. Dichtheidskaart van houtduif in Vlaanderen (overgenomen uit ^[16]).

Figuur 74. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 75. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Het afschot vertoont wel een duidelijk zwaartepunt in de provincie Antwerpen (fig. 74). Het meer open landbouwgebied van West-Vlaanderen wordt gekenmerkt door een duidelijk lager afschot in vergelijking met de rest van Vlaanderen.

Met een mediaan van 45,60 houtduiven/100 ha is deze soort de meest geschoten wildsoort van Vlaanderen (fig. 3), die in vrijwel alle WBE's bejaagd wordt (fig. 75).

Figuur 76. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

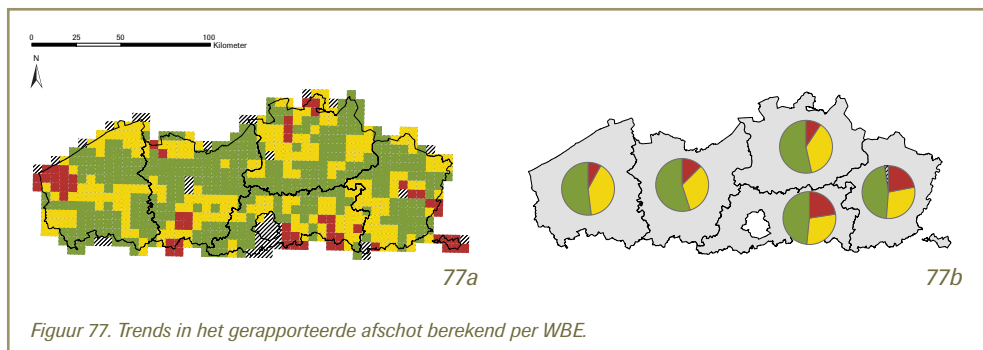
De sterk stijgende trend in het afschot voor Vlaanderen, lijkt de sterke toenemende aantallen in Vlaanderen^[12] en Europa te volgen^[6,16] (fig. 76). Zo werden er in 2007 per 100 ha al 18,69 houtduiven meer geschoten dan in 1999.

Deze uitgesproken toename van het afschot op Vlaams niveau is ook terug te vinden in al de provincies (fig. 77).

Aangezien het afschotcijfer alle geschoten duiven omvat, is een opsplitsing van het afschot naar gewone jacht, bijzondere jacht en bestrijding niet meer mogelijk. Hoewel de gewone jacht vanaf 2003 oorspronkelijk anderhalve maand vroeger sloot dan in de periode 1998 tot 2002, en twee weken vroeger geopend werd, veranderde dit in 2005 (fig. 78). De sluiting stemde hierdoor terug overeen met deze uit de periode 1998-2002. Hoewel deze wijziging voor het eerst gevolg had in het voorjaar van 2006 en met andere woorden voor het afschot van 2006, zien we toch een verhoging van het afschot in 2005.

De verklaring hiervoor kan eventueel te zoeken zijn in het feit dat er een verschil zou kunnen zijn tussen de door de overheid gevraagde rapporteringsperiode en deze van het terrein. In principe vraagt het ANB de rapportering van het wild geschoten tussen 1 januari en 31 december van het vorige jaar

en dit voor 1 april. Volgens het jachtdecreet loopt een jachtseizoen van 1 juli tot 31 juni en sommige jagers hanteren dan ook deze periode voor het rapporteren van hun afschotcijfers voor wat betreft de soorten waarvan de opening en sluiting in een verschillend kalenderjaar vallen. Voor de meeste wildsoorten maakt dit geen of weinig verschil. Aangezien van de openingsperiode van houtduif echter twee van de vijf maanden gelegen zijn in een nieuw kalenderjaar, komt een verschil in rapportering hier wel naar voren. De mogelijke gevolgen van de extra bejagingsmogelijkheden in het voorjaar van 2006 komen door deze manier van rapporteren terecht bij het afschot van 2005. Dit zou de waargenomen stijging in het afschot van 2005 kunnen verklaren.

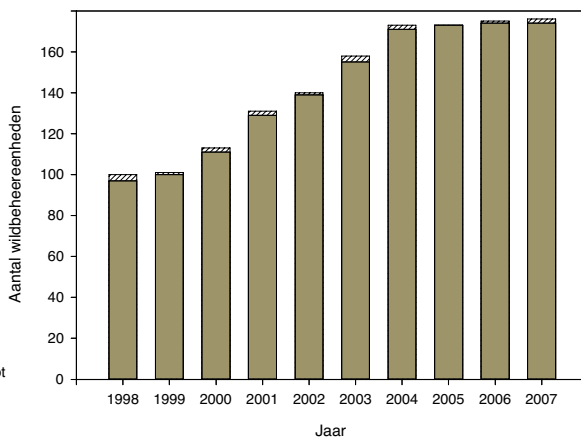

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003		red	red	red	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange
2003 - 2008	binnen VRG	blue	blue	blue	orange	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue
	buiten VRG	red	red	red	orange	orange	orange	orange	yellow	red	red	red	red

Figuur 78. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008. In het geel wordt de wijziging van bijzondere bejaging naar gewone jacht door het BVR van 2005 weer-gegeven.

Figuur 79. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

■ WBE's met een afschot
 ▨ WBE's zonder een afschot

Overig wild

Konijn

(Oryctolagus cuniculus)

Familie

Haasachtigen (*Lagomorpha*)

Gewicht

1,2 - 2,5 kg

Lengte

35 - 45 cm

Voortplanting

4 - 6 worpen met gemiddeld 5
(1 - 9) jongen

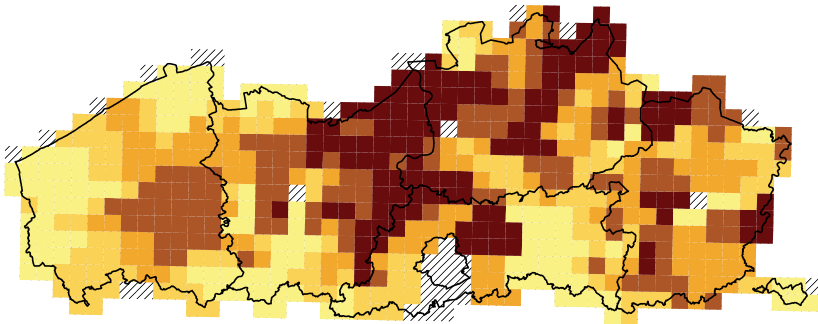
Biotoop

graslanden en weilanden
omgeven door bos en struweel

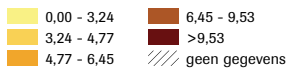
Deze soort, die als pestsoort en als jachtwild beschouwd kan worden, is zeer algemeen verspreid in Vlaanderen^[15]. In West-Vlaanderen worden er echter minder konijnen per 100 hectaren geschoten in vergelijking met de andere provincies (fig. 80).

De afschotmediaan schommelt gedurende de geanalyseerde periode rond 4,38 konijnen per 100 ha (fig. 81).

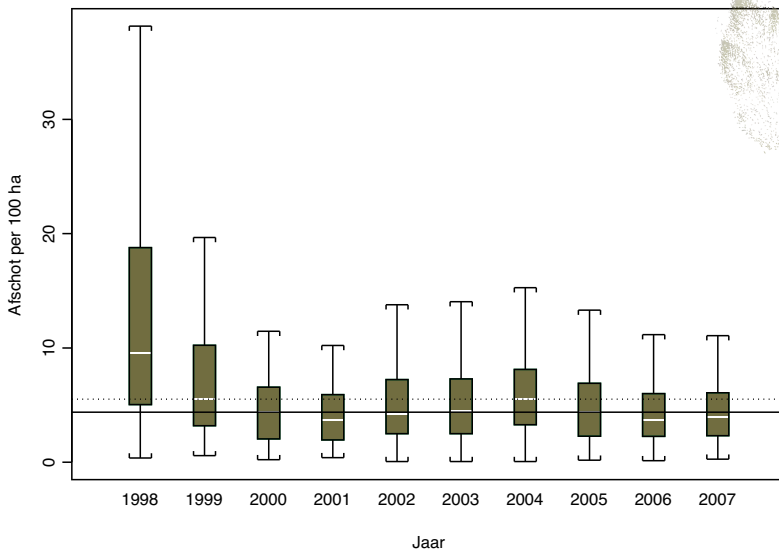
0 25 50 100
Kilometer

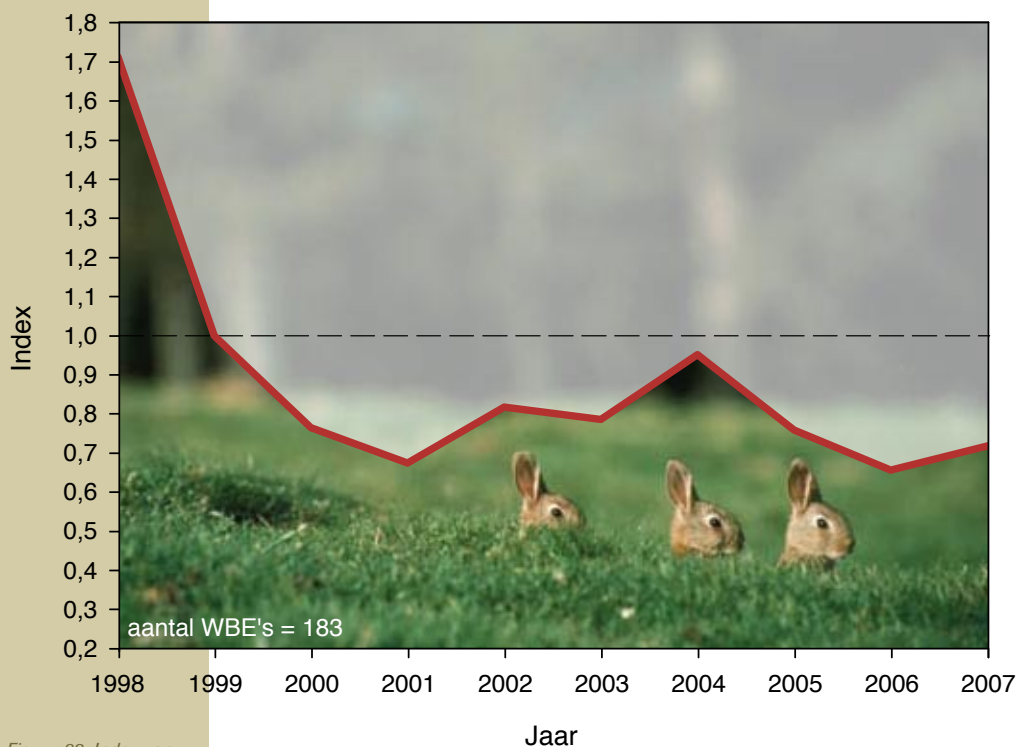
Legende

Figuur 80. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 81. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

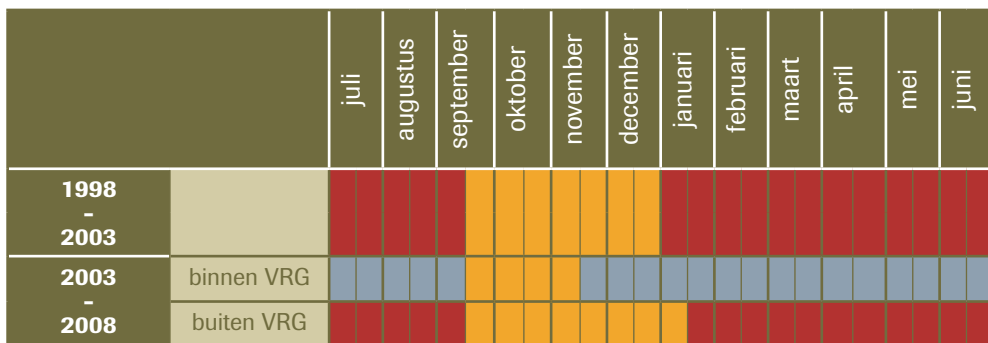
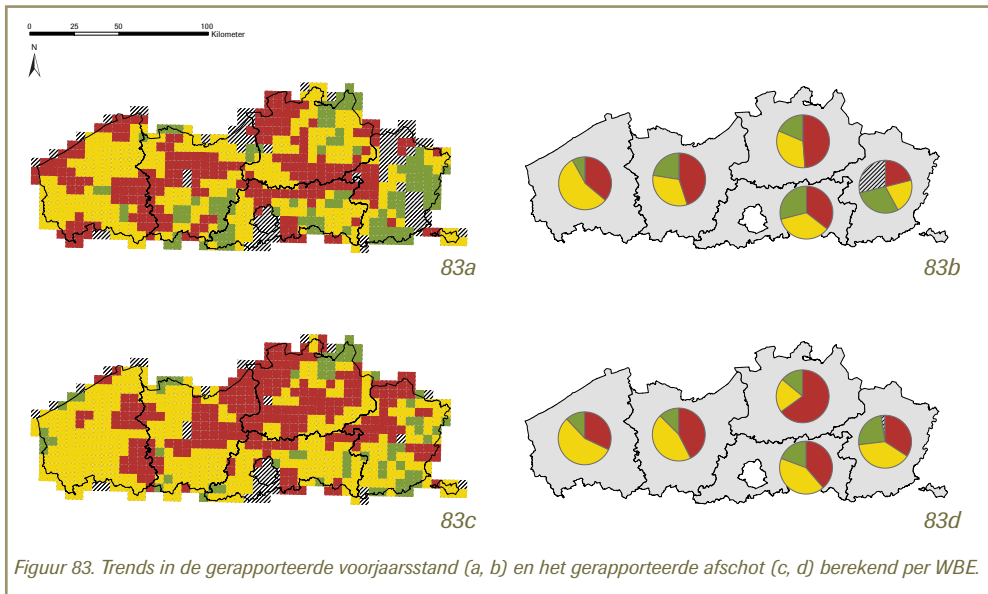

Figuur 82. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

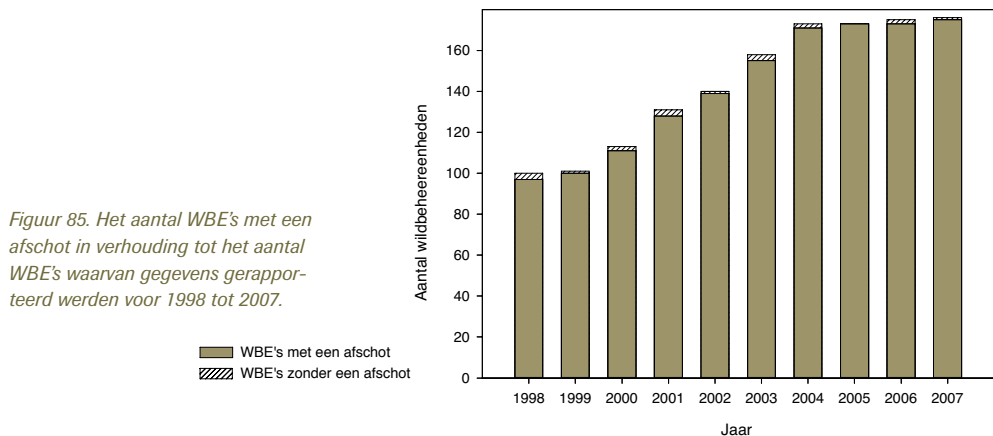
De afschotindex voor Vlaanderen geeft een sterke daling weer van het eerste naar het tweede jaar. De vraag kan gesteld worden in hoeverre dit geen artefact zou kunnen zijn van het eerste jaar van de rapportering waarbij er nog geen gewoonte bestond het afschot in de loop van het jaar bij te houden en dit dus met terugwerkende kracht voor het laatste jaar ingeschat moest worden. Sinds 2000 blijft de index rond dezelfde waarde fluctueren (fig. 82).

De trendanalyse van het afschot per WBE geeft aan dat de meeste WBE's gekenmerkt worden door een wisselend of dalend afschot en hetzelfde geldt voor de trend in geschatte voorjaarsstand. Stijgende trends in afschot of voorjaar worden relatief minder waargenomen voor de geanalyseerde periode (fig. 83). Waar in de andere provincies een van de drie mogelijke trends overheeft, is dit in Limburg niet het geval.

De bejagingsperiode werd in 2003 met twee weken verlengd, maar werd anderzijds in de vogelrijke gebieden zes weken korter (hoewel ook hier bestrijding ter voorkoming van schade nog steeds mogelijk was) (fig. 84). In de huidige data-analyse kon geen effect van deze wetswijziging gedetecteerd worden. Het konijn wordt in bijna alle WBE's bejaagd (fig. 85).

Figuur 84. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Overig wild

Vos

(*Vulpes vulpes*)

Familie

Roofdieren (*Carnivora*)

Gewicht

5,7 - 6,8 kg

Lengte

80 cm

Voortplanting

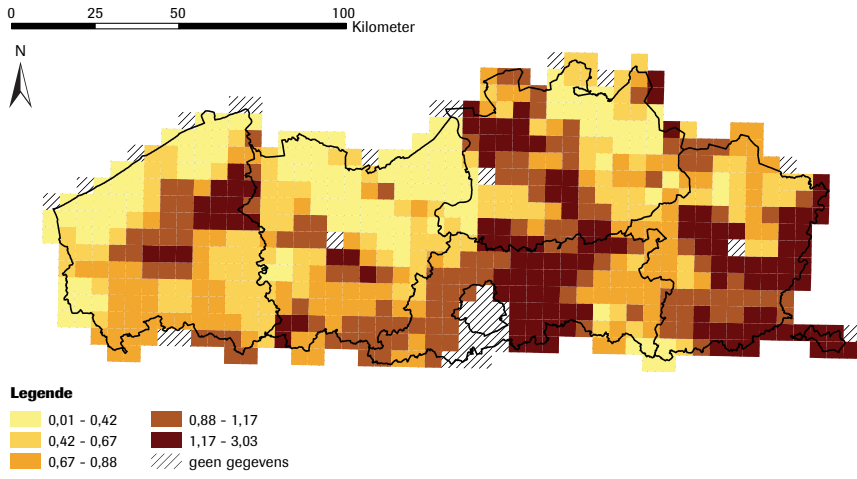
1 worp met ca. 5 jongen

Biotoop

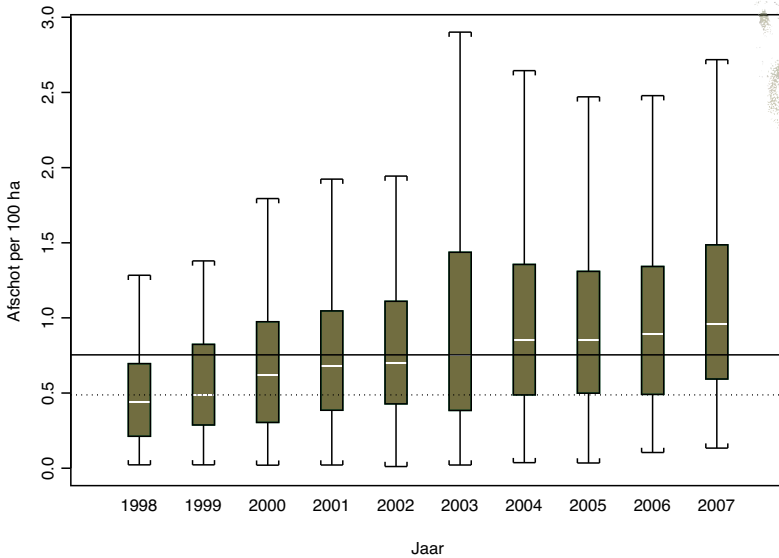
nagenoeg alle biotooptypes

Dankzij zijn bijzonder groot aanpassingsvermogen kan de vos in nagenoeg alle mogelijke biotooptypes, inclusief de steden, voorkomen. Actueel zijn ze over heel Vlaanderen terug te vinden^[15]. Hoewel de soort over heel Vlaanderen geschoten wordt, worden per 100 ha het hoogste aantal geschoten vossen gerapporteerd in de historische bolwerken van de soort, namelijk in Limburg en het midden van Vlaams-Brabant (fig. 86).

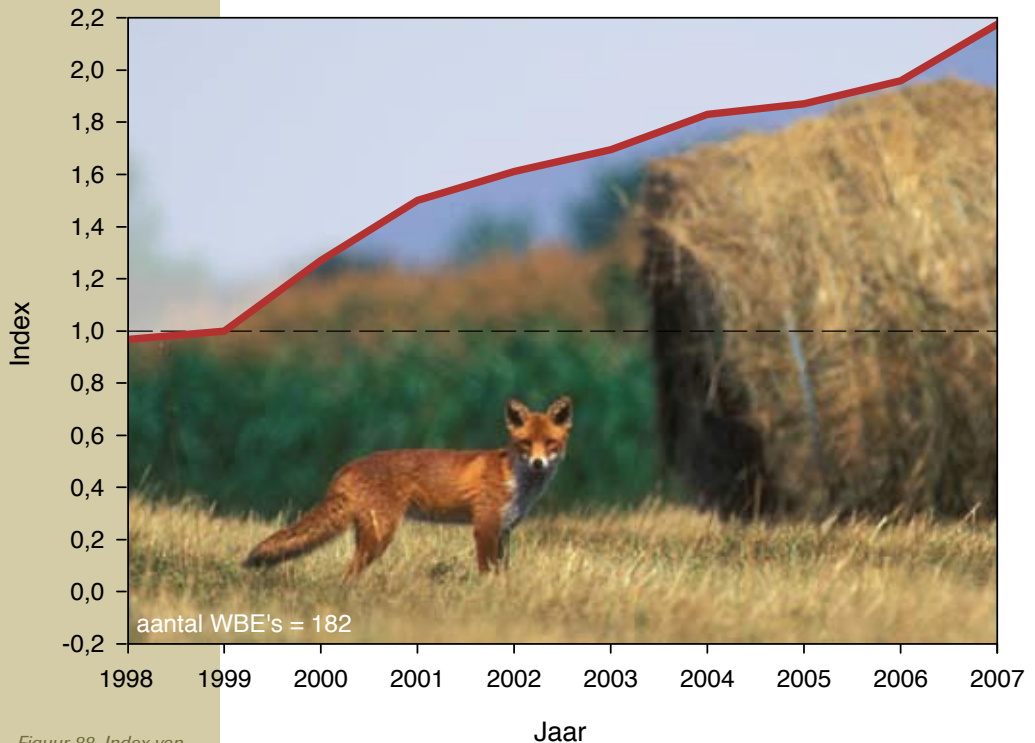
De mediaan voor de geanalyseerde periode bedraagt 0,75 vossen per 100 ha. Er is een duidelijke toename in de mediaan voor Vlaanderen gedurende de geanalyseerde periode (fig. 87). Daarnaast valt op dat het verschil tussen de WBE's met het laagste en deze met een hoog afschot toeneemt in de tweede helft van de geanalyseerde periode.

Figuur 86. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 87. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

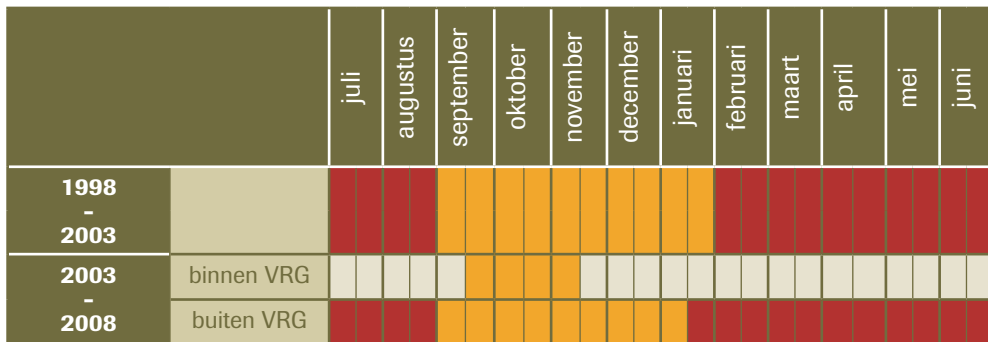
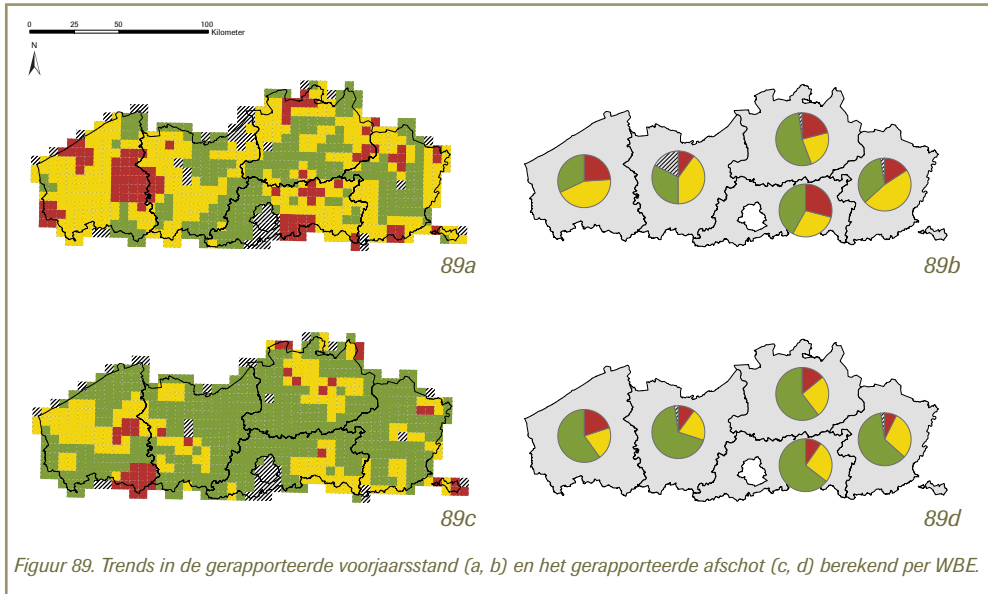

Figuur 88. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

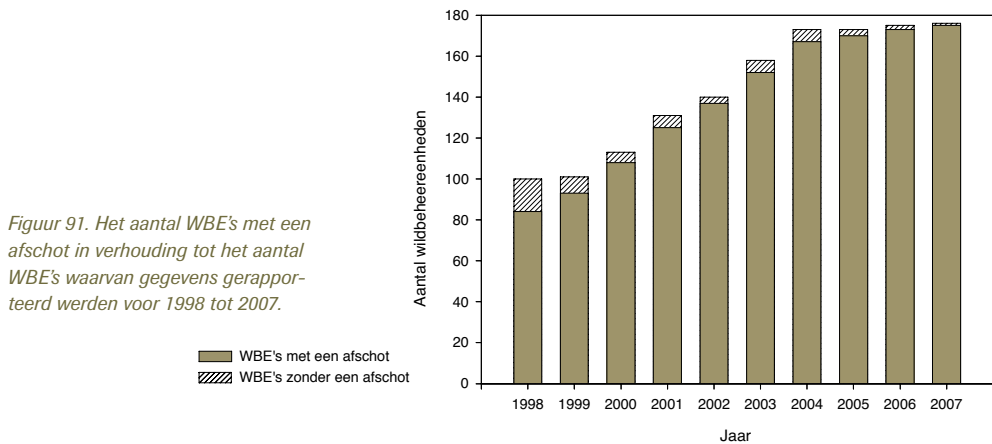
De afschotindex voor Vlaanderen toont een sterke toename van het afschot gedurende de monitoringsperiode (fig. 88). Deze toename vertaalt zich in meer dan een verdubbeling van het afschot in 2007 tegenover 1999. Deze stijgende trend is gelijklopend met de toename in de populatie, zowel in de dichtheid als in het areaal, die in andere referentiewerken teruggevonden wordt^[13,15].

De toename in het afschot vindt plaats over heel Vlaanderen, terwijl de geschatte voorjaarsstand eerder stabiel of wisselend is in de provincies Limburg, West- en Oost-Vlaanderen en stijgend in Antwerpen en Vlaams-Brabant (fig. 89).

Ondanks het grote verschil in de spreiding van het afschot dat waar te nemen is in de periode voor en na 2003 in figuur 88, verschilt de bejagingsperiode voor de vos niet sterk tussen de twee openingsbesluiten (fig. 90). Enerzijds wordt de bejagingsperiode vanaf 2003 met twee weken verkort en drastisch ingeperkt in de vogelrijke gebieden. Anderzijds is de jaarrondbestrijding in het kader van natuurbeheer, die voor 2003 enkel uitgevoerd mocht worden door de beëdigde jachtwachter, sinds 2003 ook uitvoerbaar door de jachtrechthouder. Dit kan mogelijk een verklaring vormen voor de grotere spreiding tussen de WBE's onderling vanaf 2003. De vos wordt momenteel in bijna alle WBE's bejaagd (fig. 91).

Figuur 90. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Overig wild

Verwilderde kat

(*Felis catus*)

Familie

Roofdieren (*Carnivora*)

Gewicht

2,3 - 6 kg

Lengte

50 - 53 cm

Voortplanting

2 worpen met meestal 4 - 5 jongen

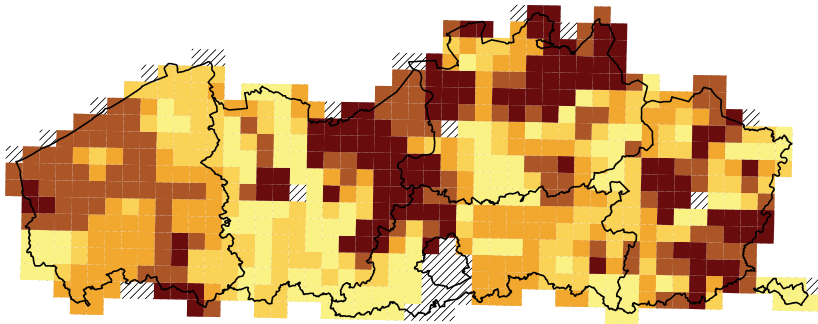
Biotoop

/

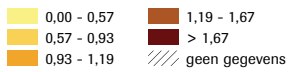
De gedomesticeerde kat is als populair huisdier gebiedsdekend over heel Vlaanderen aanwezig. Wanneer deze huisdieren verwilderen, hebben ze door hun predatiedruk echter een sterke impact op de aanwezige fauna^[vb. 5]. Verwilderde katten worden over heel Vlaanderen geschoten en gevangen met behulp van kattenbakken. Er zijn hierbij geen duidelijke regionale verschillen waar te nemen (fig. 92).

Het afschot bedraagt ongeveer 1,39 katten per 100 ha, met sterke verschillen tussen de WBE's onderling, waarbij het afschot kan oplopen tot 4,87 katten per 100 ha (fig. 93).

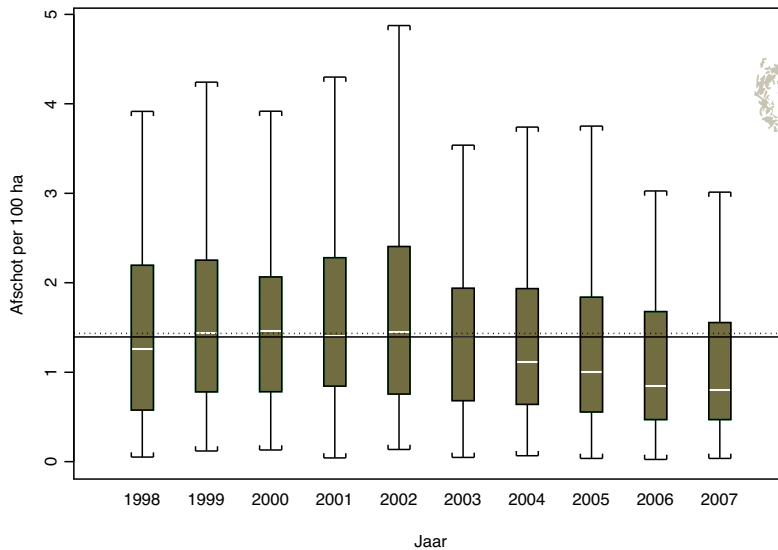
0 25 50 100
Kilometer

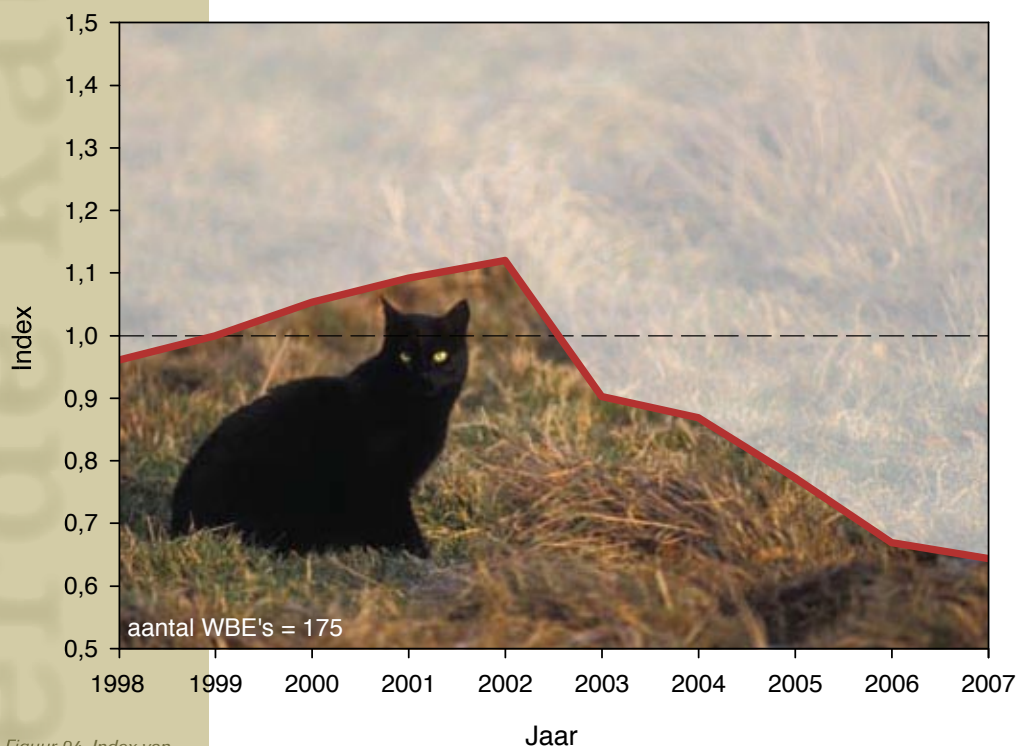
Legende

Figuur 92. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 93. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

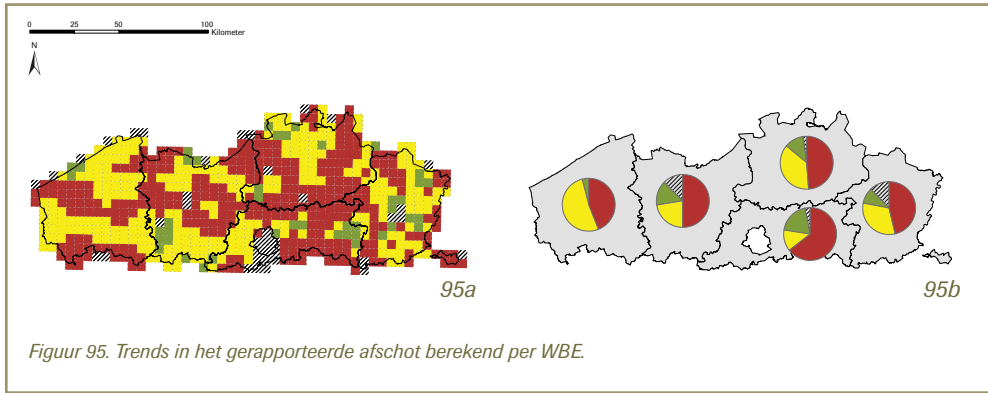
Figuur 94. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

Tot 2002 steeg het afschot in Vlaanderen gestaag, maar sinds 2003 treedt er een sterke daling op (fig. 94). Voor 2007 geven de gerapporteerde afschotcijfers een afschot per 100 ha aan dat nog maar de helft van het afschot van 1999 bedraagt.

Deze daling manifesteert zich bij meer dan de helft van de WBE's in alle provincies met uitzondering van West-Vlaanderen. In West-Vlaanderen vertonen de meeste WBE's een stabiel of fluctuerend afschot (fig. 95).

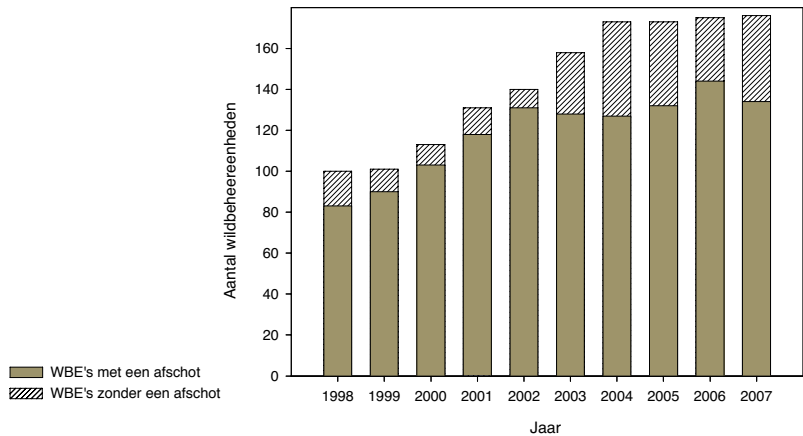
Terwijl de gewone jacht op de verwilderde kat in het openingsbesluit van 1998 nog geopend was, werd de jacht gesloten in 2003 en was het sindsdien slechts mogelijk om deze soort onder bepaalde voorwaarden te bestrijden (fig. 96). Het gevolg van deze wijziging vertaalt zich in het feit dat er sinds 2003 minder WBE's een afschot realiseren (fig. 97).

We merken echter op dat het onduidelijk is of katten die met behulp van de kattenbak gevangen worden, steeds opgenomen worden in de afschotcijfers. Hoewel deze katten niet noodzakelijk door een schot om het leven werden gebracht, dienen ze toch gerapporteerd te worden in de jaarlijkse afschotcijfers aangezien ze verwijderd worden uit de populatie.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003		orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange	orange
2003 - 2008	binnen VRG	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey	light grey
	buiten VRG	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue	blue

Figuur 96. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 97. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Andere soorten

Zwarte kraai

(*Corvus corone*)

Familie

Kraaiachtigen (*Corvidae*)

Gewicht

0,370 - 0,730 kg

Lengte

45 - 47 cm

Voortplanting

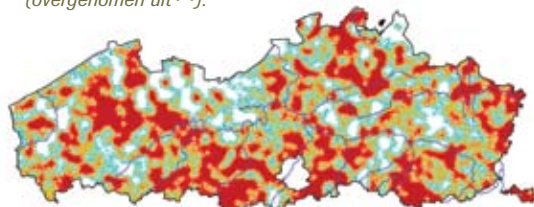
1 legsel met 3 - 6 eieren

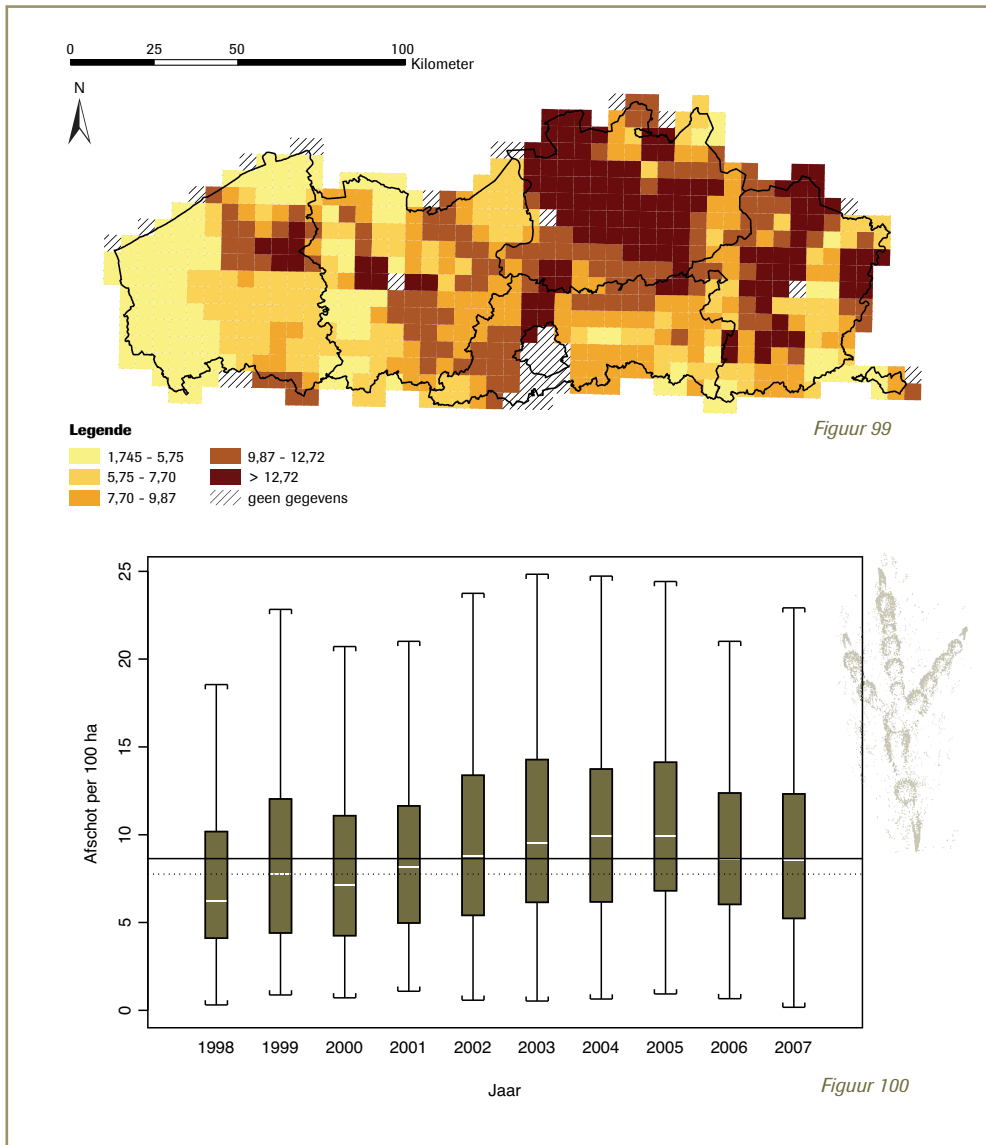
Biotoop

nagenoeg alle biotooptypes

Deze intelligente en wat schuwere vogel behoort tot de meest verspreide broedvogelsoorten van Vlaanderen^[16]. Niettegenstaande zijn bijna uniforme verspreiding (fig. 98), zijn er grote regionale verschillen in het afschot. De provincies Antwerpen en het noorden van Limburg worden gekenmerkt door het hoogste afschot per 100 ha (fig. 99).

Figuur 98. Dichtheidskaart van zwarte kraai in Vlaanderen (overgenomen uit ^[16]).

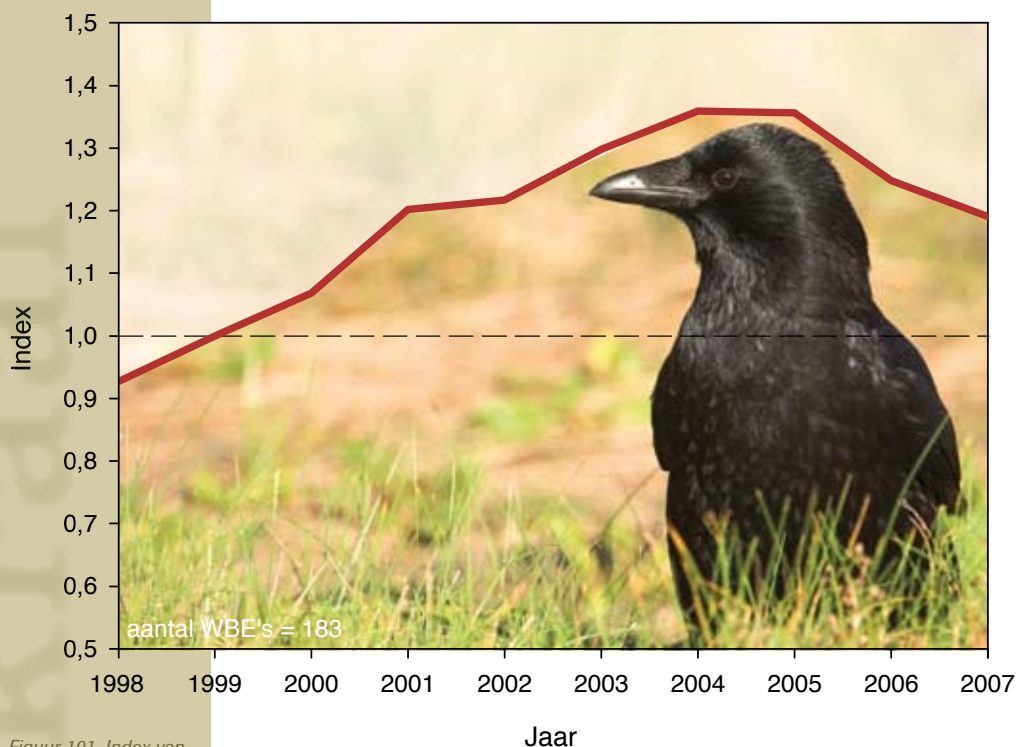

Figuur 99. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 100. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

De mediaan van het afschot per 100 ha over de geanalyseerde periode bedraagt 8,64 kraaien per 100 ha. Zoals hoger aangegeven zijn er echter grote onderlinge verschillen tussen de WBE's, met een maximum van 24,83 kraaien per 100 ha (fig. 100).

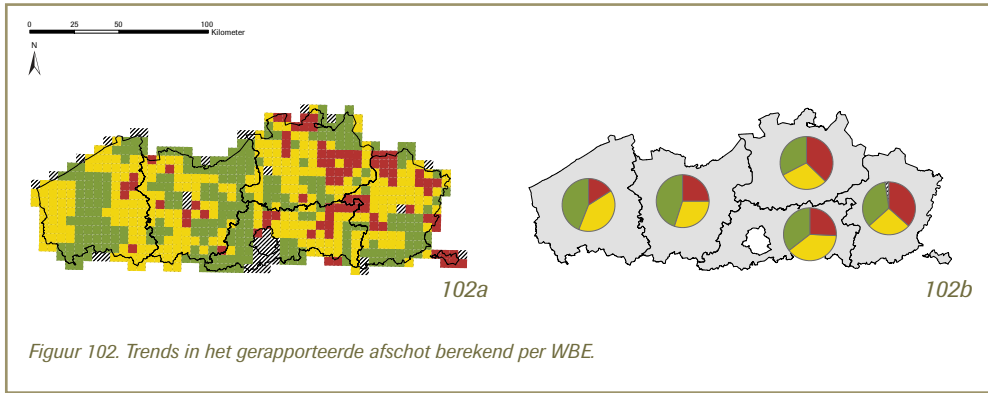

Figuur 101. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

De index voor Vlaanderen laat een stijgende trend in het afschot zien tot en met 2005. Daarna daalt het afschot in 2006 en 2007 terug (fig. 101). De populatie zwarte kraaien kent in Vlaanderen, net zoals in de meerderheid van de Europese landen, een toenemende trend^[12,16].

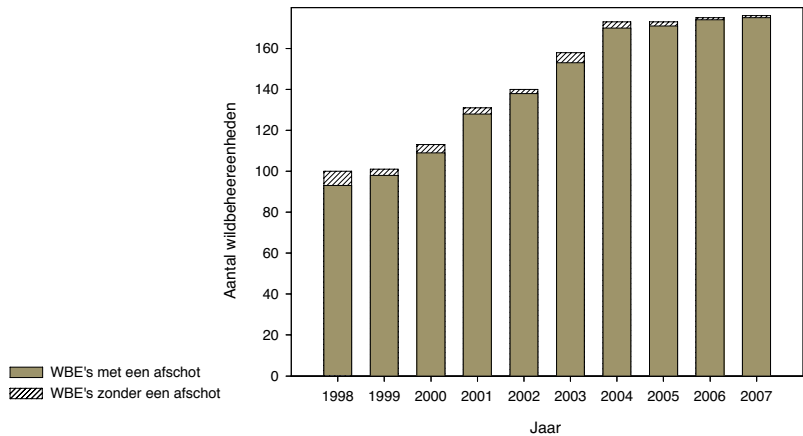
Voorname­lijk de WBE's in West- en Oost-Vlaanderen kennen een toename van het afschot. In de andere provincies zijn er ongeveer evenveel WBE's met een dalend als met een stijgend afschot in de geanalyseerde periode (fig. 102).

Zo goed als alle WBE's maken melding van een afschot van zwarte kraai (fig. 104).

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 103. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 104. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Andere soorten

Vlaamse gaai

(*Garrulus glandarius*)

Familie

Kraaiachtigen (*Corvidae*)

Gewicht

0,129 - 0,205 kg

Lengte

34 - 35 cm

Voortplanting

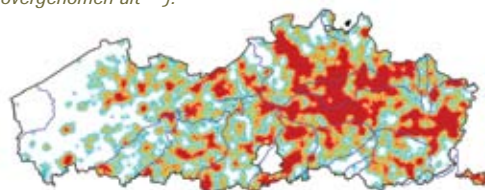
1 legsel met 3 - 7 eieren

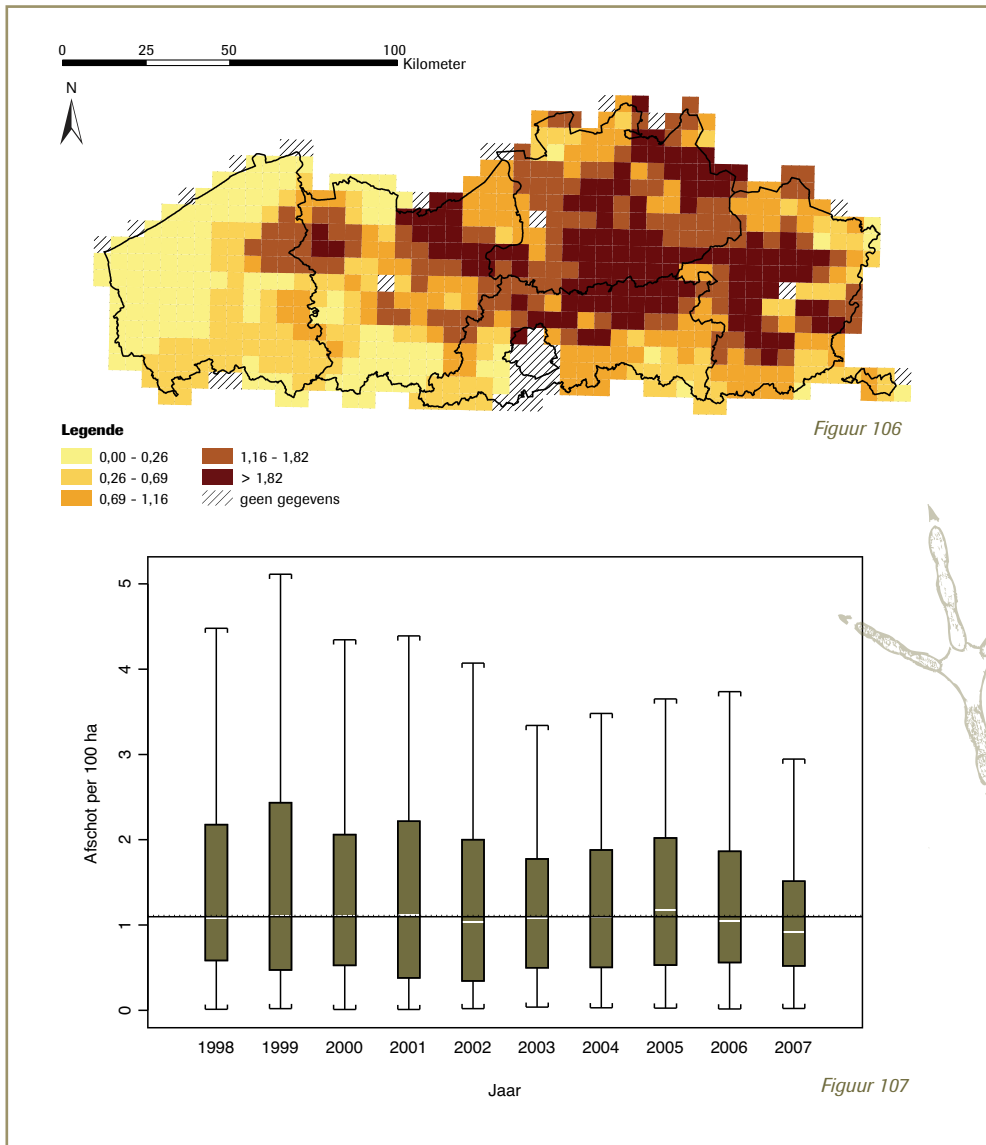
Biotoop

bosrijke habitats, in het bijzonder met eikenbestanden

De Vlaamse gaai met zijn opvallende vleugeldekveren is de meest uitgesproken bosvogel onder de kraaiachtigen^[16]. Door zijn voorkeur voor bosrijkere habitats komt de soort minder voor in West-Vlaanderen en wordt gekenmerkt door hoge dichtheden in de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg (fig. 105)^[16]. Het afschot in Vlaanderen vormt een duidelijke reflectie van deze toestand (fig. 106).

Figuur 105. Dichtheidskaart van Vlaamse gaai in Vlaanderen (overgenomen uit ^[16]).

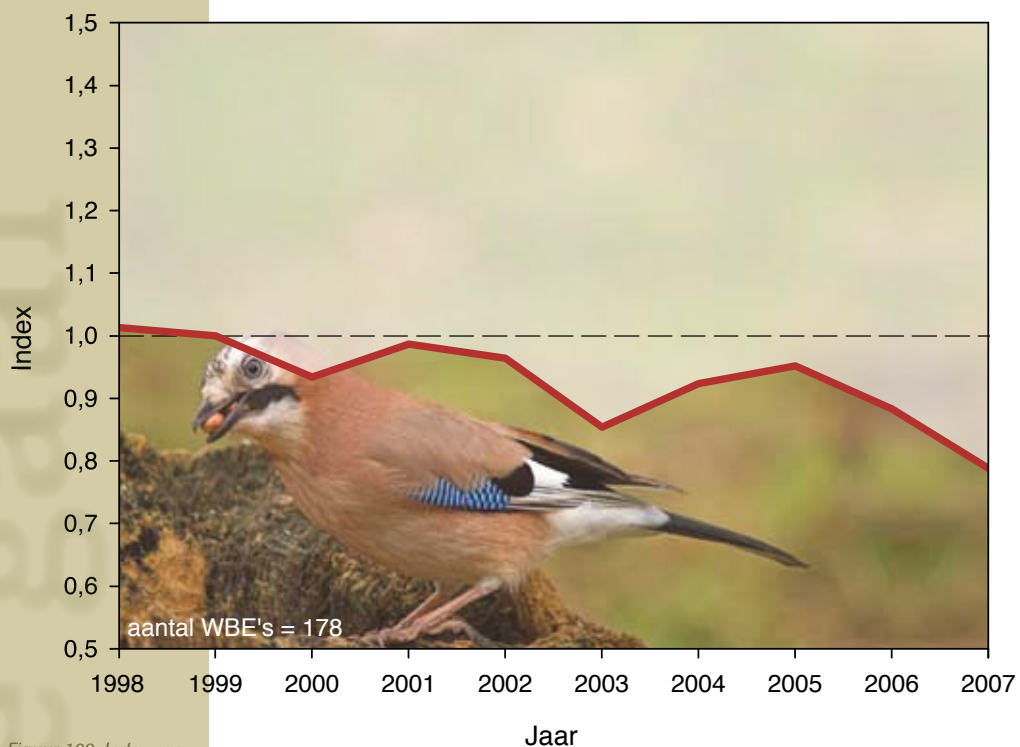

Figuur 106. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 107. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

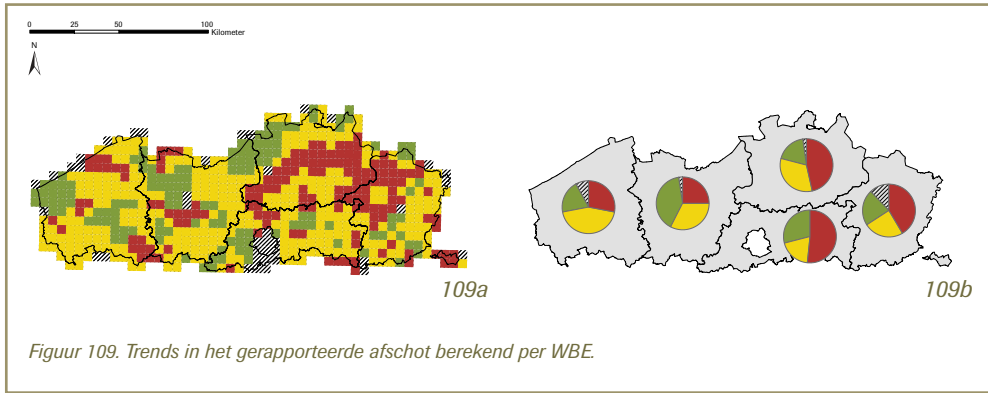
De jaarmedianen voor het afschot blijven vrij stabiel over de monitoringsperiode. De mediaan voor de geanalyseerde periode bedraagt 1,10 Vlaamse gaaien per 100 ha (fig. 107). Wel valt op dat de spreiding op de gegevens naar het einde van de monitoringsperiode kleiner wordt. Hiervoor is geen duidelijke verklaring te bedenken.

Figuur 108. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

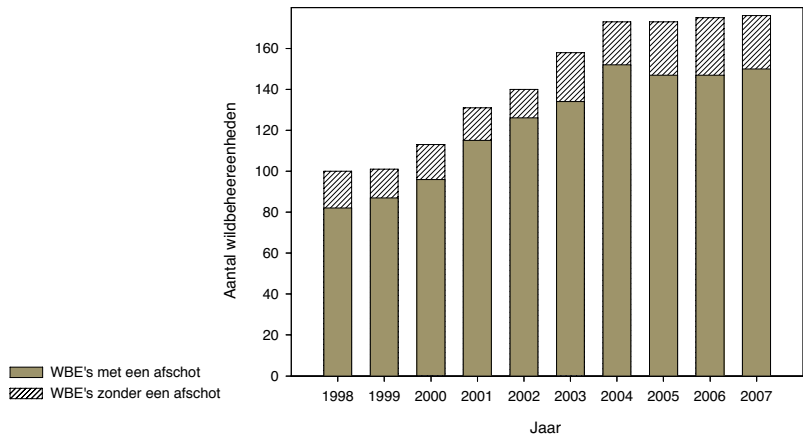
Figuur 109 toont dat het dalende afschot veroorzaakt wordt door de provincies Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant waar de meeste WBE's een daling van het afschot kennen. Dit in tegenstelling tot Oost-Vlaanderen waar de WBE's voornamelijk een stijgende trend realiseren en West-Vlaanderen waar het afschot eerder stabiel of wisselend is.

Uit figuur 111 blijkt dat een aantal WBE's de Vlaamse gaai niet bestrijden. Dit percentage lijkt min of meer constant te zijn over de jaren heen.

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 110. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 111. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

Andere soorten

Ekster

(*Pica pica*)

Familie

Kraaiachtigen (*Corvidae*)

Gewicht

0,127 – 0,290 kg

Lengte

44 - 46 cm

Voortplanting

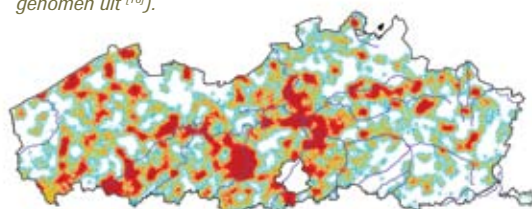
1 legsel met 5 - 7 eieren

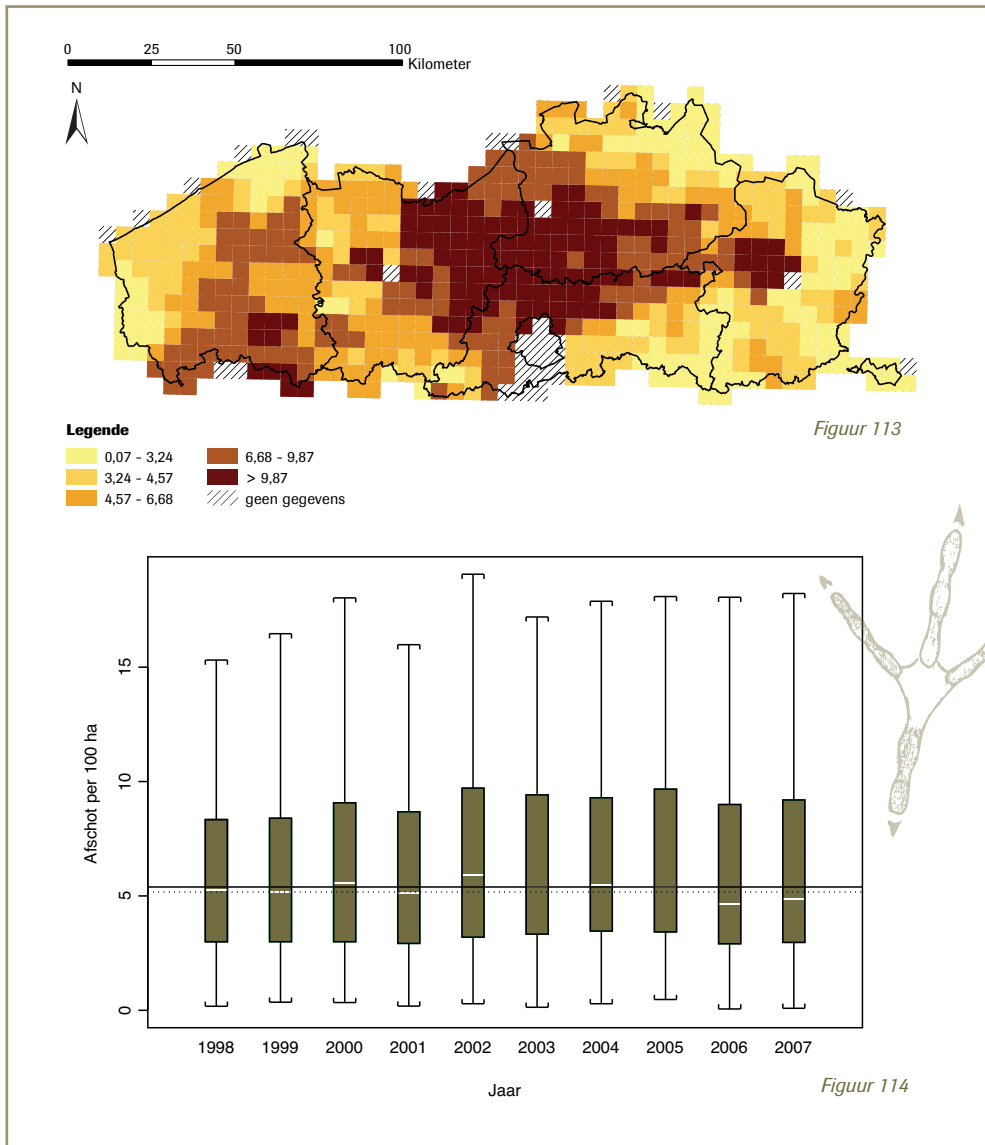
Biotoop

open landschappen met verspreide bosjes of bomenrijen

Als opvallende en niet-schuwe vogel leeft de ekster meestal in een open landschap^[16]. Hoewel de soort over heel Vlaanderen verspreid is, worden de hoogste dichtheden centraal in Vlaanderen opgemeten, terwijl de dichtheid in Limburg en het noorden van Antwerpen lager uitvalt (fig. 112)^[16]. Dit vertaalt zich in een zwaartepunt van het afschot in het midden van Vlaanderen (fig. 113).

Figuur 112. Dichtheidskaart van ekster in Vlaanderen (overgenomen uit ^[16]).

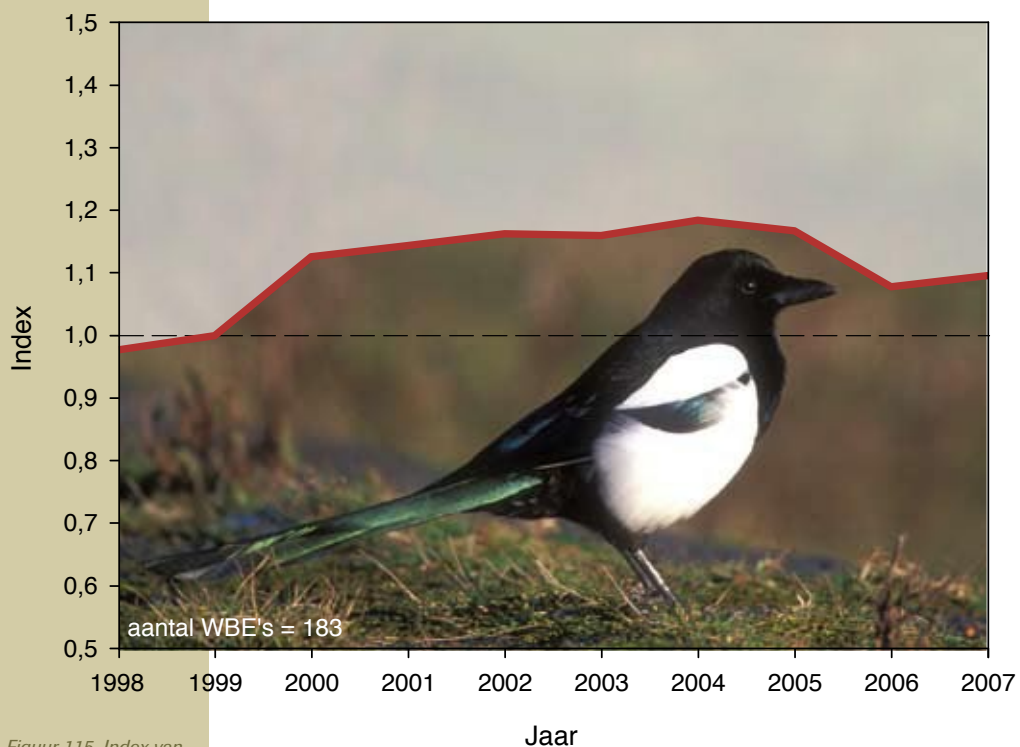

Figuur 113. Het gemiddelde gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

Figuur 114. Boxplots van het gerapporteerde afschot per 100 ha van 1998 tot 2007.

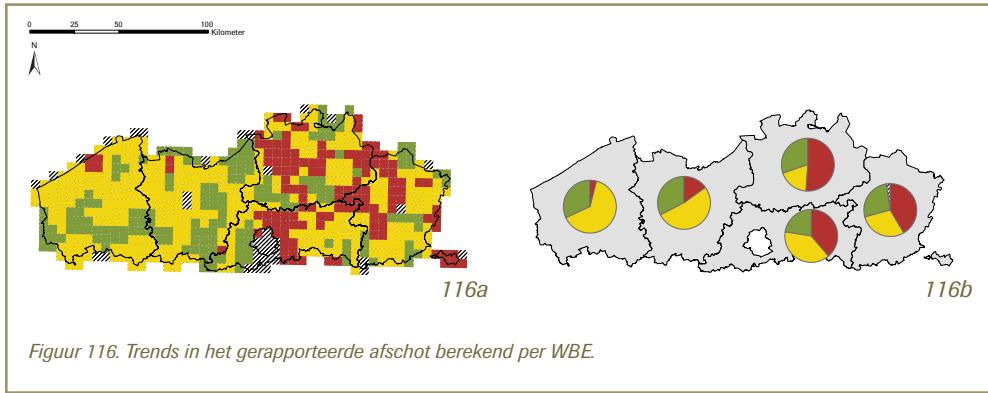
Het afschot voor Vlaanderen kent een lichte stijging sinds de start van de geanalyseerde periode. Op het einde van de analyseperiode neemt het afschot per 100 ha terug lichtjes af. Hierdoor bedraagt het gerapporteerde afschot per 100 ha in 2007 bijna evenveel als in 1999 (fig. 115). Dit nagenoeg stabiele afschot is gelijklopend met de Vlaamse populatietrend die de laatste acht jaar gestabiliseerd is^[12]. De Europese trend in de populatie kent een kleine daling^[6].

Figuur 115. Index van het gerapporteerde afschot voor Vlaanderen met 1999 als referentiejaar (1999 = 1).

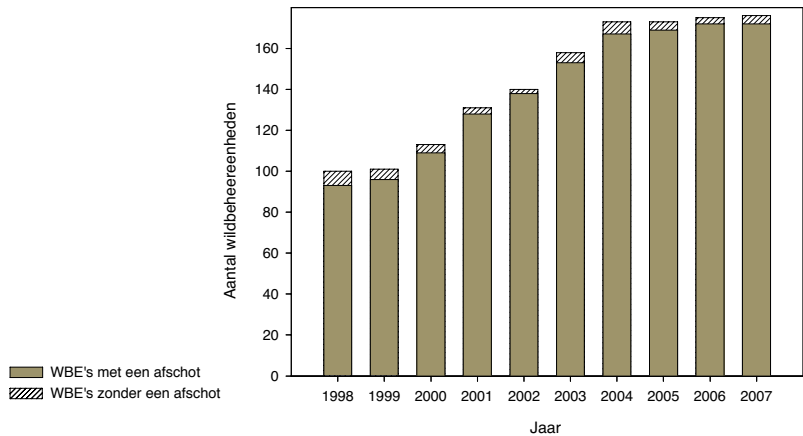
Hoewel de Vlaamse trend nagenoeg stabiel is, is er een duidelijk verschil in de afschottrend tussen het westen en het oosten van Vlaanderen (fig. 116). Terwijl veel WBE's in het oosten een dalend afschot hebben, is dit in het westen eerder stabiel of fluctuerende en zijn er in het westen van Vlaanderen ook relatief meer WBE's die een toename in het afschot kennen dan in het oosten.

Nagenoeg alle WBE's gaan over tot de bestrijding van de soort (fig. 118).

		juli	augustus	september	oktober	november	december	januari	februari	maart	april	mei	juni
1998 - 2003													
2003 - 2008	binnen VRG												
	buiten VRG												

Figuur 117. Overzichtstabel van de openingsperiode van 1998 tot 2008.

Figuur 118. Het aantal WBE's met een afschot in verhouding tot het aantal WBE's waarvan gegevens gerapporteerd werden voor 1998 tot 2007.

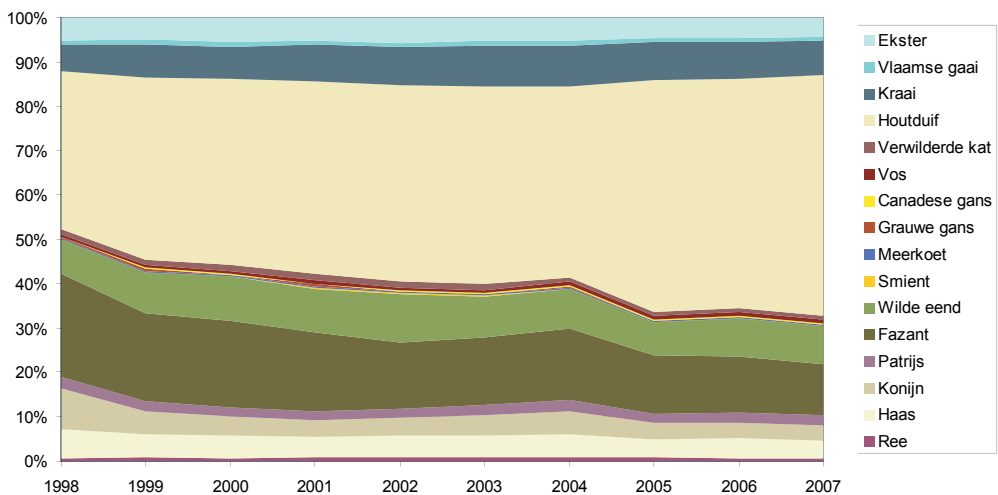
Algemene conclusies

Uit de beschikbare gegevens blijken er vaak grote regionale verschillen te zijn in het gerapporteerde afschot per 100 hectaren.

Ofschoon de interpretatie van waargenomen trends in het gerapporteerde afschot niet voor de hand liggend is, vormen ze wel een goede indicatie voor de veranderingen in de samenstelling van de jaarlijkse oogst of "jachttableaus". Wildsoorten waarvan het aantal op de jachttableau de afgelopen 10 jaar is toegenomen zijn vos, ree, houtduif, zwarte kraai, Canadese gans en grauwe gans (fig. 119 en fig. 120). Fazant, haas, meerkoet, Vlaamse gaai en verwilderde kat zijn dan weer soorten die een afnemende rol in het jaarlijks afschot vertonen in de geanalyseerde periode. Patrijs, konijn, wilde eend en smient zijn wildsoorten waarvan de aantallen in het afschot schommelen over de 10 jaar gegevens, terwijl het afschot van ekster stabiel lijkt te zijn.

Trend in gerapporteerde afschot	Aantal soorten					
Dalend	fazant	haas	meerkoet	Vlaamse gaai	verwilderde kat	
Stabiel of wisselend	patrijs	konijn	wilde eend	smient	ekster	
Stijgend	vos	ree	houtduif	zwarte kraai	Canadese gans	grauwe gans

Figuur 119. Overzicht van de trend in het gerapporteerde afschot per soort.

Figuur 120. Overzicht van het aandeel van elke soort in het jaarlijks afschot voor de periode 1998 tot 2007.

Tabel 1. Overzicht van de afschotmedianen per jaar, uitgedrukt per 100 ha.

Soort	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ree	0,66	0,86	0,64	0,76	0,78	0,74	0,86	0,86	0,70	0,74
Haas	6,85	5,21	5,10	4,85	5,20	5,29	5,48	4,88	4,65	4,37
Konijn	9,56	5,52	4,38	3,67	4,23	4,46	5,57	4,41	3,72	3,98
Patrijt	2,54	2,19	1,97	2,17	1,94	2,40	2,59	2,48	2,16	2,43
Fazant	24,41	20,64	19,77	18,00	15,62	15,61	17,12	15,55	13,12	12,92
Wilde eend	7,99	9,38	9,82	9,94	11,43	9,55	9,46	8,80	8,91	9,49
Sniient	0,09	0,09	0,06	0,29	0,12	0,23	0,18	0,14	0,15	0,10
Meerkoet	0,24	0,19	0,26	0,38	0,28	0,16	0,23	0,18	0,18	0,19
Grauwe gans	0,22	0,63	0,24	0,48	0,17	0,07	0,12	0,14	0,10	0,10
Canadese gans	0,13	0,28	0,09	0,12	0,14	0,30	0,34	0,37	0,38	0,41
Vos	0,44	0,49	0,62	0,68	0,70	0,75	0,85	0,85	0,89	0,96
Vervulderde kat	1,26	1,43	1,46	1,40	1,45	1,39	1,12	1,01	0,85	0,80
Houtduif	37,16	42,08	42,16	44,27	46,00	45,45	45,60	62,09	53,62	60,77
Kraai	6,23	7,75	7,14	8,19	8,81	9,56	9,90	9,92	8,64	8,55
Vlaamse gaai	1,08	1,11	1,10	1,12	1,04	1,09	1,10	1,18	1,05	0,91
Ekster	5,28	5,17	5,55	5,14	5,93	5,39	5,48	5,41	4,64	4,88

Nabeschouwing

De regionale verschillen in het gerapporteerde afschot geven een beeld van waar bepaalde diersoorten meer of minder geschoten worden. Ook laten de gerapporteerde cijfers ons toe, zij het met de nodige voorzichtigheid, veranderingen in het afschot te detecteren. De analyse van deze veranderingen in afschot maken het mogelijk de impact van wijzigingen in de jachtwetgeving of in het beleid op de grootte van het jaarlijkse afschot te evalueren (zie 3. Waarom WBE-gegevens verzamelen?).

Daarnaast kan de geografische weergave van de afschotcijfers van de WBE's een eerste bron van informatie vormen over de verschillen in densiteit van de desbetreffende wildsoort binnen Vlaanderen. Dit op basis van de relatie tussen de aanwezige densiteiten en het gerealiseerde afschot. Verschillen in jachtdruk kunnen er echter toe leiden dat deze relatie minder eenduidig is.

Hoewel een rechtstreekse vertaling van de waargenomen trends in het afschot naar trends in de populatiedensiteiten niet evident of soms zelfs niet mogelijk is en de nodige voorzichtigheid in acht dient genomen te worden bij het interpreteren van deze resultaten, blijkt voor een aantal wildsoorten het afschot gelijklopend te zijn met de gekende populatietrends. Een dalende of stijgende populatietrend reflecteert zich met andere woorden vaak in een gelijkaardige trend van de afschotcijfers. Dat men ook rekening moet houden met andere elementen die de trend van het afschot bepalen lijkt duidelijk uit de invloed van veranderingen in de jachtwetgeving.

Om de impact van het verwezenlijkte afschot op de bejaagde soort te kunnen evalueren, dienen de afschotcijfers vergeleken te kunnen worden met gegevens over de voorjaarsstand. Het spreekt echter voor zich dat de omvang van afschot in het kader van deze evaluatie niet als index voor de grootte van aanwezige populatiedensiteit gebruikt kan worden. Hierdoor blijft het noodzakelijk gegevens te hebben over de voorjaarsstand, zelfs indien deze enkel een indicatie kunnen geven over de fluctuaties van de voorjaarsstand.

Door een eerste licht te werpen op twee belangrijke populatiedynamische kenmerken van een soort, namelijk verspreiding en densiteit, en de veranderingen hiervan, kunnen de WBE-gegevens een belangrijke bron van informatie vormen over de toestand en het beheer van de wildsoorten op het niveau Vlaanderen.

[9] Aanbevelingen

Het ontbreken van de informatie over inspanningen geleverd om het afschot te realiseren, bemoeilijkt de interpretatie van de waargenomen trends. Hierdoor kunnen de gevolgen van wetswijzigingen moeilijker onderscheiden worden van veranderingen in genomen beheermaatregelen en fluctuerende of veranderende populatiedensiteiten. Of het verzamelen van deze informatie per WBE de interpretatie zal vergemakkelijken is twijfelachtig. Actueel wordt in een pilootfase gestart met het uittesten van het opvolgen van een aantal specifieke jachtterreinen (project jachtdagstatistiek in samenwerking met Hubertus Vereniging Vlaanderen – Kenniscentrum).

Een belangrijke tekortkoming bij de analyse van de data is de correctheid van de oppervlakte waarop het afschot of de voorjaarsstand betrekking heeft. Hoewel deze oppervlakte overeen zou moeten stemmen met de oppervlakte van de rapporterende jachtterreinen, blijkt dit in de praktijk frequent af te wijken. Veelal wordt de oppervlakte van het werkingsgebied van de WBE ingevuld of de oppervlakte van alle aangesloten jachtterreinen samen. Nochtans is het correct vermelden van de gerapporteerde oppervlakte van cruciaal belang om de relatieve cijfers nauwkeurig te kunnen berekenen. Deze relatieve cijfers vormen de maatstaf voor het vergelijken van de gegevens tussen verschillende jaren en dit zowel binnen eenzelfde WBE als tussen de verschillende WBE's.

Door het digitaliseren van de jachtterreingrenzen in een geografisch informatiesysteem kan de oppervlakte van een jachtterrein nauwkeurig berekend worden. Hierdoor verkleint ook de kans op een foutieve inschatting van de oppervlakte van het jachtterrein. Op dit ogenblik zijn de jachtterreingrenzen in Vlaanderen nog niet allemaal digitaal beschikbaar. Het Kenniscentrum van de Hubertus Vereniging Vlaanderen werkt hier aan, met financiële ondersteuning van de Vlaamse Overheid, waardoor in de toekomst nauwkeurigere oppervlakteberekeningen – en dus ook nauwkeurigere relatieve afschotcijfers – bekomen kunnen worden.

Naast het vermelden van de correcte oppervlakte, is het belangrijk dat de WBE's de jaarlijkse rapporteringformulieren volledig invullen. Indien voor een soort geen waarde wordt gerapporteerd, kan dit immers ofwel betekenen dat de WBE voor deze soort geen afschot realiseert of dat ze geen notie heeft van hoeveel dieren er van deze soort geschoten worden en bijgevolg niets invult. Deze twee mogelijkheden zouden echter een tegengestelde invloed op de trendberekening hebben. Daarom kiest men bij de analyse steeds voor de meest conservatieve aanpak, namelijk het gegeven wordt als effectief ontbrekende waarde beschouwd. Het feit dat een bepaalde diersoort niet geschoten wordt, is echter een belangrijk gegeven, zodat het verlies van deze data vermeden dient te worden.

Alhoewel het definiëren van de term 'afschot' overbodig lijkt in de context van dit rapport, is het toch belangrijk om hier even bij stil te staan. In het kader van de wildbeheerstatistiek staat het

afschot gelijk met het verwijderen van dieren uit de populatie en hoeft dit dus niet noodzakelijk door een 'schot' te gebeuren. Dieren die gevangen worden in trechtersvallen en kastvallen worden eveneens weggehaald uit de populatie en vallen daarbij onder het 'afschot'. Tevens hoeft het afschot niet plaats te hebben gevonden gedurende de gewone jacht, waardoor dieren die geschoten werden in het kader van bestrijding of bijzondere bejaging eveneens opgenomen dienen te worden in het afschot.

Tenslotte vermelden we nog de discrepantie tussen het rapporteren per kalenderjaar en per jachtseizoen. Terwijl de administratie een rapportering voorziet per kalenderjaar, definieert het Jachtdecreet een jachtseizoen van 1 juli tot 31 juni. Dit verschil in rapporteren is slechts relevant voor wildsoorten waarvoor de bejagingsperiode de jaarwisseling omvat. Nochtans is het belangrijk om een eenduidige afspraak omtrent de rapporteringperiode te bepalen. Het rapporteren van de voorjaarsstand en het volledige hieraan gekoppelde afschot zou vanuit het perspectief van de ecologie alsook van de jagerij zinvoller zijn. Dit wordt echter complex door de verschillen in bejagingsperiode van de wildsoorten. Om de continuïteit van de datareeksen te verzekeren, is het te verkiezen geen wijzigingen in de rapporteringsperiode door te voeren. Actueel wordt echter frequent de voorjaarsstand van het huidige kalenderjaar in plaats van deze van het voorbije kalenderjaar gerapporteerd.

[10] Dankwoord

De veranderingen in jachtethiek en de maatschappelijke perceptie van jacht, resulteren in een vraag naar een ecologisch, socio-cultureel en economisch duurzaam wildbeheer. Eén van de vereisten hiervoor is een gestandaardiseerde opvolging en verwerking van de gegevens omtrent het jachtgebeuren en de gevolgen ervan.

Voor het verzamelen en rapporteren van deze gegevens willen we in de eerste plaats de verschillende wildbeheereenheden bedanken die jaarlijks hun gegevens nauwkeurig en op tijd verzameld en doorgestuurd hebben. Daarnaast wensen we ook de buitendiensten van het Agentschap voor Natuur en Bos te bedanken voor het invoeren van alle gegevens in de Wildbeheerdatbank.

Om de ruwe gegevens om te zetten naar kant en klare inputtabellen voor de verschillende programma's werd de hulp gedurende de voorbije jaren van Sigrid Coenen (ICT-INBO) enorm geapprecieerd. Ondersteuning voor de verwerking van de gegevens werd geboden door Pieter Vershelde en Paul Quataert (BMK-INBO).

Om dit alles in een aangename en aantrekkelijke vorm te gieten, konden we rekenen op de deskundigheid van Nicole De Groof (MOD-INBO).

Tenslotte willen we Johnny Cornelis (ANB), Koen Devos (INBO), Wouter Faveyts (ANB), Koen Van Den Berge (INBO), Mark Van Den Meersschaut (ANB), Muriel Vervaeke (ANB) en de Hubertus Vereniging Vlaanderen bedanken voor hun opmerkingen en suggesties op eerdere versies van dit rapport.

Referenties

1. 1 december 1998 - Besluit van de Vlaamse regering houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder afzonderlijke jachtterreinen vrijwillig tot grotere beheereenheden kunnen worden samengevoegd en van de criteria waaronder beheereenheden kunnen worden erkend (Belg. Staatsblad 12 /02/1999).
2. Andersen R., Duncan P. & Linnell J.D.C. (1998) The European roe deer: the biology of success. Scandinavian University Press, Oslo, Norway, 376 pp.
3. Anselin A. & Cooleman S. (2007) Wintertelling van de Canadese gans in Vlaanderen, januari 2007. Vogelnieuws 8:28-32. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.
4. Artois M., Duchene M., Pericard J. & Xemar V. (2002) Le chat domestique errant ou haret. Encyclopédie des carnivores de France 18. Société Française pour l'Etude et la Protection des Mammifères, Paris, France, 50 pp.
5. Baker P.J., Bentley A.J., Ansell R.J. & Harris S. (2005) Impact of predation by domestic cats *Felis catus* in an urban area. *Mammal Review*, 35, 302-312.
6. Burfield I. & Van Bommel F. (2004) Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Birdlife conservation series, 12. BirdLife International: Cambridge. 374 pp.
7. Casaer J., Neukermans A. & Bogataj T. (2002) Afschotstatistieken 1999 - Cijfers voor het beleid: verwerking van de basisgegevens van de wildbeheereenheden in Vlaanderen. Rapporten van het instituut voor Bosbouw en Wildbeheer - sectie wildbeheer, 2002(001). Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, Geraardsbergen, België, 44 pp.
8. Cramp S. (Ed.) (1977-1994) Handbook of the birds of Europe, the Middle East, and North Africa: the birds of the Western Palearctic. Volume 1 - 8. Oxford University, Oxford.
9. Delany S., Dodman T., Scott D., Butchart S., Martakis G. & Helmink T. (2008) Report on the conservation status of migratory waterbirds in the agreement area. Wetlands International, 250 pp.
10. Devos K. (in druk) Aantallen en verspreiding van overwinterende Smienten in Vlaanderen. Vogelnieuws 12. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.
11. Devos K. & Kuijken E. (2008) Overwinterende wilde ganzen in Vlaanderen, 2004/05 - 2007/08. Vogelnieuws 10: 10-16. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek.
12. Herremans M. (2008) Punt-Transect-Telingen - alleen nog van die "zwette en dèjve". *Natuur.oriolus*, 74(2), 75-78.
13. Mitchell-Jones A.J., Amori G., Bogdanowicz W., Kryštufek B., Reijnders P.J.H., Spitzenberger F., Stubbe M., Thissen J.B.M., Vohralík V. & Zima J. (1999) The atlas of European mammals. T & A D Poyser, London, UK, 484 pp.
14. Pannekoek J. & Van Strien, A. (2001) TRIM 3 Manual. (TRends and Indices for Monitoring data). Research paper no. 0102, Statistics Netherlands, Voorburg.
15. Verkem S., De Maeseneer J., Vandendriessche B., Verbeylen G. & Yskout S. (2003) Zoogdieren in Vlaanderen. Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002. Natuurpunt Studie & JNM-Zoogdierenwerkgroep, Mechelen & Gent, België, 451 pp.
16. Vermeersch G., Anselin A., Devos K., Herremans M., Stevens J., Gabriëls J., & Van Der Krieken B. (2004) Atlas van de Vlaamse broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, België, 496 pp.

Bijlage. Jaarrapporten afschotstatistieken

In deze bijlage worden de absolute afschotcijfers uit de gepubliceerde jaarrapporten van de gerapporteerde afschotstatistieken weergegeven, zoals ze beschikbaar zijn op www.inbo.be. Aangezien de gegevens verder aangevuld werden, kunnen er kleine verschillen zijn met de data van dit rapport. Daarenboven dient men zich bewust te zijn dat het aantal WBE's die deze gegevens gerapporteerd hebben (#WBE's) en de gerelateerde oppervlakte waarop deze cijfers betrekking hebben (Opp) verschillen van jaar tot jaar. Omwille van deze reden kan men de in deze rapporten vermelde waarden niet gebruiken voor het opmaken van tijdsreeksen. De verhouding tussen de gerapporteerde oppervlakte en de oppervlakte van de provincie, respectievelijk Vlaanderen, wordt eveneens weergegeven (%tot).

Tabel 2. Absolute afschotcijfers 2002.

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
# WBE's	27	21	28	21	25	122
ree	723	1157	0	394	2	2276
haas	4225	2709	10599	3760	18567	39860
konijn	5110	4997	11696	2924	7351	32078
patrijs	1871	926	3273	2164	6153	14387
fazant	18552	12854	34269	14171	16387	96233
wilde eend	13983	10247	20514	8084	37910	90738
smient	74	15	41	2	841	973
meerkoet	369	35	172	162	407	1145
grauwe gans	0	0	289	0	161	450
Canadese gans	135	0	508	5	157	805
vos	712	780	742	897	1475	4606
verwilderde kat	1834	1312	2546	1042	2838	9572
houtduif	85293	38656	72095	47994	55033	299071
zwarte kraai	14233	11053	10661	8502	12818	57267
gaai	1630	1668	2194	939	840	7271
ekster	6641	4105	12810	6377	11352	41285
opp	89085	88826	152357	93043	193630	616941
%tot	31%	37%	51%	44%	61%	45%

Tabel 3. Absolute afschotcijfers 2003.

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
# WBE's	31	29	29	28	25	142
ree	868	1449	4	435	3	2759
haas	5869	3589	11846	5241	23179	49724
konijn	7303	6577	10839	4183	7397	36299
patrijs	1020	1738	4499	3007	8600	18864
fazant	22983	18251	39505	19520	12835	113094
wilde eend	15258	11147	14646	7508	30412	78971
smient	38	0	55	0	286	379
meerkoet	18	0	116	2	375	511
grauwe gans	103	64	276	10	283	736
Canadese gans	671	20	1111	125	330	2257
vos	844	1409	739	1093	1521	5606
verwilderde kat	1752	1706	2033	811	2191	8493
houtduif	135866	68994	65522	51214	49110	370706
zwarte kraai	17601	13720	13865	10373	13237	68796
gaai	1835	1593	1570	1028	834	6860
ekster	8157	5401	14704	6952	11801	47015
opp	113879	119000	159039	102722	194841	689481
%tot	40%	49%	53%	49%	62%	51%

Tabel 4. Absolute afschotcijfers 2004.

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
# WBE's	36	39	36	28	24	163
ree	837	1563	3	497	7	2907
haas	6710	4814	14838	4875	24846	56083
konijn	8563	8834	13688	6918	10631	48634
patrijs	1598	2968	7003	3039	9533	24141
fazant	27031	22104	56596	20260	14535	140526
wilde eend	18456	13492	21015	8446	30714	92123
smient	130	3	50	24	317	524
meerkoet	67	1	112	15	274	469

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
grauwe gans	103	64	276	10	283	736
Canadese gans	671	20	1111	125	330	2257
vos	844	1409	739	1093	1521	5606
verwilderde kat	1752	1706	2033	811	2191	8493
houtduif	135866	68994	65522	51214	49110	370706
zwarte kraai	17601	13720	13865	10373	13237	68796
gaai	1835	1593	1570	1028	834	6860
ekster	8157	5401	14704	6952	11801	47015
opp	113879	119000	159039	102722	194841	689481
%tot	40%	49%	53%	49%	62%	51%

Tabel 5. Absolute afschotcijfers 2005.

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
# WBE's	41	38	35	32	23	169
ree	1256	1775	7	636	10	3684
haas	7778	4358	13122	6199	20952	52409
konijn	10172	10151	9142	6155	5119	40739
patrijs	1814	2486	6506	4168	9440	24414
fazant	29863	18658	45348	24708	14697	133274
wilde eend	23554	12819	19537	9905	28589	94404
smient	505	66	53	18	254	896
meerkoet	46	51	175	17	233	522
grauwe gans	71	332	758	39	440	1640
Canadese gans	924	105	1543	417	602	3591
vos	1318	1726	1319	1566	1447	7376
verwilderde kat	1992	1659	2078	950	1667	8346
houtduif	179723	84079	111596	86023	61373	522794
zwarte kraai	23688	15509	18835	13967	13068	85067
gaai	2780	2098	2173	1504	622	9177
ekster	10504	5578	18417	9480	11223	55202
opp	152668	132549	195616	133834	194905	809572
%tot	53%	55%	65%	63%	62%	60%

Tabel 6. Absolute afschotcijfers 2006.

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
# WBE's	42	42	40	29	25	178
ree	1360	2003	9	666	14	4052
haas	8034	4774	13097	6382	23940	56227
konijn	10199	8432	8396	4743	7100	38870
patrijs	1878	3042	6111	3618	9668	24317
fazant	27392	18730	39501	23511	15446	124580
wilde eend	22012	12946	20454	10728	30469	96609
smient	18	20	16	0	218	272
meerkoet	18	30	68	9	366	491
grauwe gans	57	313	656	12	338	1376
Canadese gans	1042	118	1658	394	707	3919
vos	1592	2171	1409	1644	1573	8389
verwilderde kat	1552	1531	1821	1186	1764	7854
houtduif	186053	83095	110571	89000	71336	540055
zwarte kraai	21941	16396	17266	14413	14499	84515
gaaï	2550	2233	2264	1573	580	9200
ekster	9935	6081	16540	10073	12484	55113
opp	174721	153033	198379	138629	226694	891456
%tot	61%	63%	66%	65%	72%	66%

Tabel 7. Absolute afschotcijfers 2007.

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaanderen
# WBE's	42	40	43	29	25	179
ree	1406	2003	16	624	17	4066
haas	7926	3810	13684	6296	22676	54392
konijn	9260	8297	9982	7589	6897	42025
patrijs	1864	1824	6432	3890	9396	23406
fazant	28182	17832	42799	25241	16067	130121
wilde eend	23291	13717	23548	12192	29052	101800
smient	16	33	27	4	193	273
meerkoet	49	20	136	3	384	592

Provincie	Antwerpen	Limburg	Oost- Vlaanderen	Vlaams- Brabant	West- Vlaanderen	Vlaanderen
grauwe gans	99	251	516	35	381	1282
Canadese gans	1226	111	1800	580	684	4401
vos	1810	2263	1676	1939	1717	9405
verwilderde kat	1613	1473	1222	965	1830	7103
houtduif	192182	81849	123534	104513	88753	590831
zwarte kraai	21387	15114	17686	13492	13904	81583
gaai	2217	1775	2222	1521	581	8316
ekster	10055	5630	17709	10807	12664	56865
opp	181733	146178	214276	142009	222238	906434
%tot	63%	60%	71%	67%	70%	67%